Aydınlık Bir Gelecek İçin Karanlığı Kazıyoruz...

GENÇ MADENCİ

VII. ÖĞRENCİ KURULTAYI

instagram hesabımız: @genc.madenci.tmmob

ISBN : 978-605-01-1539-0

13-14 Kasım 2021

VII. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
GENÇ MADENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

VII. ÖĞRENCİ KURULTAYI

13-14 KASIM 2021

ANKARA

Mücadele, Dayanışma, Emek, Özgürlük...

GENÇ MADENCİ

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
GENÇ MADENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

VII. ÖĞRENCİ KURULTAYI

13-14 KASIM 2021

ANKARA

Mücadele,
Dayanışma,
Emek,
Özgürlük...

GENÇ MADENCİ

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

GENÇ MADENCİ

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

7. Öğrenci Kurultayı

13-14 Kasım 2021, Ankara

GENÇ MADENCİ

ISBN : 978-605-01-1539-0

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ
TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu V

1. OTURUM

DEMOKRATİK VE ÖZERK ÜNİVERSİTE
- Burcu SARI
  Ortadoğu Teknik Üniversitesi.....1
- Fatma ARPA
  Hacettepe Üniversitesi (Genç Madenci) 5

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ NASIL OLMALI?
- Nadir AVŞAROĞLU
  TMMOB Maden Mühendisleri Odası.....25
- Seray ÇAKAR
  Dokuz Eylül Üniversitesi (Genç Madenci).....47

2. OTURUM

MADEN MÜHENDİSLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI
- Ümit KILIÇ
  TMMOB Maden Mühendisleri Odası.....61
- Azime ŞEKER
  Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (Genç Madenci).....73

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
- Nedret DİNER
  TMMOB Maden Mühendisleri Odası.....77
- Dilan OLAĞAN
  Karadeniz Teknik Üniversitesi (Genç Madenci) 107

3. OTURUM

TMMOB ÖRGÜTLÜLÜĞÜ
• Bedri TEKİN
TMMOB Makine Mühendisleri Odası 119

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÖRGÜTLÜLÜĞÜ
• Veyis SIR
TMMOB Maden Mühendisleri Odası 127

GENÇ MADENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ
• Cemre TAC
Hacettepe Üniversitesi (Genç Madenci) 135

4. OTURUM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE MADENCİLİK EĞİTİMİNE BAKIŞ
• Prof. Dr. Muammer KAYA
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.....143

FORUM : NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI? 163

7. ÖĞRENCİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ.....179

7. ÖĞRENCİ KURULTAYI'NDAN RESİMLER.....191

SUNUŞ

2020 yılında küresel olarak baş gösteren Covid-19 pandemisi tüm dünyayı olumsuz olarak etkilemiş; sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal anlamda çıkmazda olan ülkemizi de daha büyük bir çıkmazın içine sokmuştur. Özellikle ekonomik anlamda dar gelirli ve yoksul halkın işini kaybettiği, barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamadığı bu dönemde, üniversitelerde eğitim uzaktan gerçekleştirilmiş, imkanları olmayan öğrenciler eğitime ara vermek hatta bırakmak zorunda kalmıştır.

İktidar, uzaktan eğitim döneminde bu sorunları çözmek bir yana görmezden gelmiş, taleplere kulaklarını tıkamıştır. Gelinen süreçte, gerici ve faşist 12 Eylül darbesinin bir ürünü olan YÖK, demokratik ve özerk üniversite idealine ulaşma arzusuna büyük bir darbe vurmuştur. 15 Temmuz darbe girişimi ile kayyum rektörler de aracılığıyla üniversitelerdeki baskı daha da artırılmış, öğrencilerin apolitikleştirilmesi ve yalnızlaştırılması bir politika olarak benimsenmiştir. Bu dönemde de özellikle barınma sorununun kangrenleştirilmesi ve öğrencilerin gerici tarikat, cemaat yurtlarına mahkum edilmesi, Anayasa'da da tanımlı demokratik, laik ve sosyal devlet ilkeleri ile çelişen bir anlayış olmuştur.

Üniversiteleri kayyum rektörlerle idare etmeyi amaçlayan iktidar, üniversite bileşenlerine, sivil toplum kuruluşlarına ve meslek örgütlerine karşı baskı ve korku iklimini yaymak için evrensel hukuk normlarını göre kabul edilemez olan antidemokratik uygulamalarını bir araç olarak kullanmaya devam etmiştir. TMMOB Maden Mühendisleri Odası her darbe ve baskı döneminde olduğu gibi bu zorlu süreçte de hukuksuzluklara ve antidemokratik uygulamalara karşı üniversitelerle ve meslektaşlarıyla bir arada olarak örgütlü mücadelesini sürdürerek, bu doğrultudaki çalışmalarına mevcut küresel salgın sürecinin yarattığı tüm olanaksızlıklara rağmen aralıksız devam ettirmiştir. Yaklaşık 3 eğitim-öğretim dönemi, uzaktan eğitime geçilmesinden dolayı Genç Madenci Örgütlülüğü kampüslerde faaliyet yürütme şansı bulamamıştır. Bu dönemlerde, çevrimiçi söyleşiler ve toplantılar ile örgütlenme

faaliyetlerinde sürekliliği sağlanmış ve mevcut örgüt yapısının aktif halde tutulması amaçlanmıştır. Üniversitelerdeki öğrenci temsilcilerinin vasıtasıyla etkinliklerin yüksek katılımlarla gerçekleşmesi sağlanmıştır. Yeniden örgün eğitime geçilmesiyle birlikte çevrimiçi olarak yapılan etkinliklerin de etkisiyle örgütün dinamik yapısının korunması hedefinde başarı sağlandığı anlaşılmıştır

TMMOB Maden Mühendisleri Odası 47. Dönem faaliyetleri kapsamında; demokrasi, özgürlük ve mesleki konulardaki taleplerini daha gür bir sesle ifade edebilmek adına öğrenci üyelerimizden oluşan örgütlenmemiz Genç Madenci'nin her alanda destekçisi olmuş ve mücadelelerinde daima yanlarında bulunmuştur. Genç Madenci de bu dönemde TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın sesi olarak üniversitelerde temsilcileri ve öğrenci üyeleri ile beraber birçok faaliyete imza atmıştır. Genç Madenci, Ankara merkezli olarak Covid-19 küresel salgın sürecinde de çalışmalarına ve etkinliklerine çevrimiçi olarak devam etmiştir. Teknik ve sosyal anlamda birçok konuyu içeren 14 adet çevrimiçi söyleşi düzenlemiş, yerelde ve Türkiye genelinde temsilcilerle çevrimiçi ve salgın koşullarına bağlı olarak yüz yüze olarak da sürdürülen toplantılarla sürecin yarattığı olumsuzluklara rağmen çalışmalarını kesintisiz bir şekilde devam ettirmiştir. Bu süreçte üniversitelerde artırılan baskı ve hukuksuzluklara, artan gelir adaletsizliğiyle birlikte imkansızlıklar içerisine terk edilen üniversite öğrencilerinin ekonomik ve sosyal sorunlarına, her geçen gün daha da çok sindirilmeye ve yok edilmeye çalışılan üniversitelerin, öğretim üyelerinin ve öğrencilerin demokratiklik ve özerklik taleplerine yaptığı sayısız açıklamayla destek vermiştir. Bu faaliyetler kapsamında, Maden Mühendisleri Odası, Türkiye'nin dört bir yanındaki üniversitelerde bulunan Genç Madencileri bir araya getirmek, mevcut sorunlara ve konulara farklı açılardan bakarak irdelemek ve tartışmak amacıyla 7. Öğrenci Kurultayı'nı 13-14 Kasım 2021 tarihinde Ankara'da gerçekleştirmiştir.

Yaşasın Demokratik, Laik ve Özerk Üniversite Mücadelesi !

Yaşasın Maden Mühendisleri Odası !

Yaşasın Genç Madenci Örgütlülüğümüz !

I. OTURUM

DEMOKRATİK VE ÖZERK ÜNİVERSİTE

Burcu Sarı
Ortadoğu Teknik Üniversitesi

Fatma Arpa
Hacettepe Üniversitesi (Genç Madenci)

MÜHENDİSLİK EĞİTİM NASIL OLMALI

Nadir Avşaroğlu
TMMOB Maden Mühendisleri Odası

Seray Çakar
Dokuz Eylül Üniversitesi (Genç Madenci)

GENÇ MADENCİ

NASIL BİR ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ?

Burcu SARI
DTÜ Eğitim Sen

Günümüzde üniversiteler sermaye mantığıyla, bir şirket gibi işletilmekte, piyasa norm ve değerlerini benimsemeye zorlanmaktadır. Üniversiteler mali özerklik adı altında kendi yaratacakları kaynaklara, sanayi işbirlikleri gibi kamu bütçesi dışındaki gelirlere bağımlı hale getirilmiştir. Hakikatin bilgisi yerine, para-pul-kariyer sağlayacak "satılabilir" bilgiye değer verilmektedir. Bilgi toplum yararına değil, patronların ve siyasi iktidarların faydasına üretilmektedir. Bilim insanları bir pazarlamacı ya da girişimci gibi ele alınmaktadır. Üniversitelerimiz salt diploma ve unvan dağıtan ve işgücü piyasasını besleyen bir kuruma indirgenmiştir. İçinde bulunduğu topluma duyarlı bireyler olarak yetişmesi gereken öğrenciler, bireyciliğe itilmektedir. Bireycilik, güvencesiz çalışma, hiyerarşik ve eşitsiz ilişkiler, öğrenci ve çalışan iradesini yok sayan yönetici atamaları, itaat ve korku kültürünü yaygınlaştırıp üniversiteleri kişiliksizleştirmektedir.

Geldiğimiz noktada üniversiteler, toplumsal sorumluluklarından sıyrılmış bir akademi, köleleşmiş üniversite emekçileri ve müşterileştirilmiş öğrencilerden ibaret olsun istenmektedir. Oysa üniversitelerin sosyal, ekonomik ve siyasal gelişmelere dair bilimsel bilgi üretme ve bunu toplumla paylaşma görevleri vardır. Üniversite her türlü tahak-

kümden arınmış, demokratik bir tartışma ortamını geliştirmek ve bundan toplumun yararlanmasını sağlamakla görevlidir.

Bugün üniversite bileşenleri bu görevler doğrultusunda,

- Öğrencisinden akademisyenine, idari ve teknik personelinden işçisine, sermaye iktidarının müdahalelerine karşı "özgürlüğü"
- Tüm üniversite bileşenleri ve toplumun her bireyinin, bilgi üretiminin ortak özneleri olmaları açısından "eşitliği",
- Üniversitedeki tüm üretimlerin üreticileri olarak, yönetim ve denetimde "demokrasiyi" temel alan bir mücadele hattında buluşuyor.

Bu mücadelenin günümüzde öne çıkan talepleri şunlardır:

– Demokratik bir işleyiş için, siyasi iktidarın üniversiteler üzerine kurduğu tahakküm derhal kaldırılmalı, rektörlük seçimlerinde seçilenin değil atananın onaylandığı sistemden vazgeçilmeli, tüm üniversite bileşenlerinin oylaması sonucunda en yüksek oyu alan aday rektör olarak atanmalıdır.

– Rektör yardımcıları, fakülte dekanı, enstitü ve yüksekokul müdürü, üniversite genel sekreteri gibi her türlü yöneticinin belirlenmesinde ve kurulların oluşumunda, tüm karar ve denetim süreçlerinde üniversite bileşenlerinin tümü yer almalıdır. Kararlarda kişilerin değil, kurulların egemenliği esas alınmalıdır.

– Üniversite bileşenlerinin örgütlenme ve siyaset yapma hakları önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

– Üniversiteler; "güvenlik kaygıları" bahane edilerek kurgulanan kısıtlayıcı/gözetleyici fiziksel mekânları ile halka kapalı/uzak, öğrenci ve öğretim elemanını izole eden yerler haline gelmiştir. Üniversitenin kameraları, turnikeleri, tel örgüleri ve demir parmaklıkları sökülmelidir.

– Üniversite, piyasanın ihtiyacı olan bilgi ve elemanı üretmek yerine, evrensel kültürün ve eleştirel aklın verildiği bir kurum olmalıdır.

– Başta Bologna Süreci olmak üzere üniversiteyi küresel sermayenin hizmetine sokmaya dönük tüm uygulamalar iptal edilmelidir.

– Üniversitenin kendi kaynaklarını yaratması adı altında yürütülen özelleştirme uygulamalarına son verilmelidir. Yükseköğretimde özelleştirme yerine kamu finansmanı esas alınmalıdır.

– Bilginin ürün ve teknolojiye dönüştürülmesinde kamu yararı gözetilmeli, araştırma ve geliştirme çalışmaları kamu yararı önceliğiyle yeniden düzenlenmeli, bireyci, rekabetçi bilgi üretimi yerine kolektif bilimsel üretim; bilginin özel mülkiyeti yerine de kamusal mülkiyeti esas olmalıdır.

– Üniversite toplum katında saygınlığını artırmak ve toplumla bağlarını güçlendirmek için ülke ve toplumun sorunlarına duyarlı ve onlara yönelik çözümler üretme çabasında olmalıdır.

– Eğitim temel bir haktır ve herkesin parasız yararlanabileceği kamusal bir hizmettir; piyasa koşullarına asla terk edilemez. Öğrencilere eğitim ve araştırma gereçleri, barınma, beslenme ve ulaşım parasız sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, geçmişten bugüne üniversiteler hem egemen sistemin yeniden üretildiği hem de sisteme karşı toplumsal muhalefetin yükseldiği alanlar olmuştur. Bugün de bu muhalefetin sesi üniversitelerden yükseliyor. Boğaziçi Üniversitesi'nde bir yıla yakındır tüm üniversite bileşenlerinin muazzam örgütlülüğü ile devam eden politik mücadele, özgür bir üniversite tahayyülümüzü berraklaştırıyor. Sınıfsız ve sömürüsüz bir dünyanın üniversitelerini kurana dek devam edecek olan bu mücadelede yerini almış olan üniversitelilere selamlarımı sunarak sözlerimi tamamlıyorum.

KAYNAKÇA

"Dönüştürülen Üniversiteler ve Yükseköğretim Kurumlarında Yaşanan Hak İhlalleri", 2014, Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu

"Nasıl Bir Üniversite Nasıl Bir Rektör İstiyoruz?", 2012, Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu

"Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Görüş ve Önerilerimiz" 2012, Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu

"Üniversitelerde Yeni Bologna Süreci Neye Hizmet Ediyor?" 2011, Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu

DEMOKRATİK VE ÖZERK ÜNİVERSİTE

Fatma ARPA

Hacettepe Üniversitesi - Genç Madenci

Üniversite öğretenle öğrenenin buluştuğu bir topluluktur. Bu buluşma Platon'un MÖ. 4. yy'da kurduğu ''Akademia'' ile başlamış ve birçok tarihsel süreçten geçerek günümüze modern üniversite olarak gelmiştir.

Üniversiteler kuruldukları günden beri bilginin paylaşıldığı ve üretildiği bir tartışma platformları olmuşlardır. Platon'un akademisi ile modern üniversite arasındaki tek benzerlik amaçsal olaraktır. **Üniversite ve demokrasi birbirlerine çok yakın işlev ve yapısal ilişkileri çağrıştırmaktadır.** Üniversitelerin işlevi özgürce bilim yapmaya yöneliktir. Özgürlük ise demokrasi ile bir anlam kazanmaktadır. Kafasındaki düşünceleri sorgulama kabiliyetine sahip insanlar sabit fikirli ve dogmatik kalıpların, hapsedilmiş fikirlerin esiri olmayacağından oluşturulacak demokratik yapının sağladığı özgür tartışma ortamı en değerli fikirlerin gelişmesine vesile olacaktır. Üniversitelerin demokratikleşmesi de ancak ve ancak özerklikle mümkündür. **"Göreli doğrular ve göreli yanlışlar ancak özgür bir tartışma ortamında çeşitli fikirlerin, çeşitli ekollerin, çeşitli teori, yapıt ve ürünlerin zaman**

içinde çatışması ve birbirini elemesi yoluyla ortaya çıkabilir" Üniversitelerin de demokratik ve özgür bir yapıya sahip olması istenir. Çünkü böyle olmadığı takdirde, bu kurumlarda bilim üretilemez, bilgi teknolojiye dönüştürülemez, teknik bilimselleştirilemez. Bilimin temelinde kuşkuculuk yatar. Bilimsel bilginin hazırlayıcısı olarak kuşku, neden, niçin, nasıl sorularına yanıt aramaya sevk eder bilim insanını. Kısaca belirtmek gerekirse, **"özgürlük ve demokrasi bilimin toprağıdır." Özerk olmayan bir üniversitede demokrasiden de söz edilemez. Çünkü; "Üniversite içi demokrasi, örgütlenmede, öğretimde, araştırmada, yayında, öğrenimde düşünmede ve anlatımda insanın üstün değerini tanıyan; insanın yeteneklerini geliştirmesine sınır koymamayı benimseyen, ülkedeki demokrasiyi yeni katkılarla zenginleştirmeyi amaçlayan etkin bir demokrasi, katılımcı bir yaşam biçimidir."** Üniversitelerin "bilim üretmek" ve "bilgiyi yaymak" gibi iki klasik ve temel işlevinin bulunduğu fikri, geçmişte olduğu gibi, bugün de tartışmasız kabul edilmektedir. Bunun yanında üniversitelerin demokrasi eğitiminin en üst düzeyde verildiği, "demokrasi öğrenilmez yaşanır" kuralı gereğince demokrasinin yaşandığı ve yaşatıldığı kurumlar olmaları, bundan da öte demokrasinin öncü ve örnek kurumları olmaları gerektiği hemen her devirde söylenegelmiştir**.**

Çağdaş üniversitenin olmazsa olmaz koşulu iki temel ilke vardır. Bunlar; **"bilim ilkesi"** ve **"demokrasi ilkesi"dir.** Bu iki ilke birbirinden ayrı düşünülemez. Bilimsellik ancak aklın hür olduğu demokrasi ile olanaklıdır. Öyle ise, Cumhuriyetimiz üniversitelerimizle, üniversitelerimiz Cumhuriyetimizle birlikte yaşayacak, kökleşecek ve gelişecektir.

Tarihsel gelişimine bakıldığında yükseköğretim kurumlar hem doğuda hem de batıda, belli amaçları olan, daha çok dini nitelikte eğitim veren kurumlar olmuştur. Bilimsel araştırmaların önem kazanması ve yükseköğretimin herkes için açık hale gelmesi ancak Reform ve Rönesans dönemlerinde mümkün olabilmiştir. En büyük özgürlük hareketi olan Fransız Devrimi'nin temelleri veya tohumları bu hareketlerle atılmıştır. İnsan özgürlüğü ve aydınlanması için savaşım veren çağdaş felsefe ve diğer düşünceler bu dönemde kendilerine yer bulmuşlardır. Kilisenin, insan zihni üzerindeki otoritesi bu dönemde yavaş yavaş zayıflamış ve bireyler kendi zihinsel bağımsızlıklarını ortaya koymaya başlamışlardır.

Akıl, felsefe alanında otoritenin yerine geçmiş ve inanç, otorite tarafından dayatılan değil, özgür sorgulama ile kazanılan bir düşünce haline gelmiştir. İnsanlık ne zaman aklın üzerindeki baskıyı kaldırmışsa, işte o zaman bilimde ve teknolojide ilerlemeye başlamıştır. Bir ülkedeki eğiti-

min amacı ve içeriği, o ülkenin siyasal, toplumsal ve ekonomik durumu ile doğrudan ilişkilidir.

Üniversiteler her zaman devletle ve siyasetle iç içe olmuştur. O ülkede yaşanan olaylar bir şekilde üniversitelere de etki etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde yükseköğretimle ilgili reform niteliğinde sayılacak dört yasa çıkarılmıştır. Bunlar, 1933 Darülfununun İlgası ve Yeni Bir Üniversite Kurulmasına Dair Kanun, 1946 ve 1973 tarihli Üniversiteler Kanunu ve 1981 tarihli Yükseköğretim Kanunu'dur. Bu kanunlar, çıkarıldığı tarihlerdeki siyasi ve toplumsal olaylarla yakından ilgilidir.

Devrimci gençlik hareketinin üniversitelerde yürüttüğü mücadele en yalın tanımlamayla **"özerk-demokratik üniversite" mücadelesi** olarak ifade edilir. Programatik bir talebin ifadesi olarak özerk-demokratik üniversite her dönem mücadelenin temel sloganlarından biri olarak öne çıkmıştır. Özerk-demokratik üniversite mücadelesinin tarihsel gelişim seyrini, siyasi ayrım noktalarına ve temel gelişim özelliklerine bakarak farklı başlıklarda izlemek mümkündür.

1924-1933

Cumhuriyet tarihine baktığımız zaman, eğitim ile ilgili ilk sistemli hareket, 15 Temmuz 1921'de Ankara'da toplanan Maarif Kongresi ile başlamıştır.

1 Nisan 1924 yılında çıkarılan 493 sayılı yasa ile Darülfünun-u Osmani, ‘’İstanbul Darülfununu’’ adını almıştır. Bu yasa, cumhuriyet döneminin üniversitelere ilişkin ilk yasasıdır ve darülfununa bilimsel, idari, ve mali açıdan özerklik tanımıştır.

Darülfununa kamu tüzel kişiliği ve katma bütçelilik tanınmıştır. Bu özellik önemlidir çünkü, üniversiteler 1933-1946 yılları arası hariç kamu tüzel kişiliği ve katma bütçeli olma haklarını günümüze değin korumuşlardır.

Türkiye Cumhuriyeti’nde üniversiteye tüzel kişilik veren ilk kapsamlı üniversite mevzuatı budur ve özerklik açısından çok önemlidir.

Özellikle cumhuriyet döneminde bu yasa yapılırken gerekçesinde söylenen şu sözler oldukça anlamlıdır: ‘’Sorumlu olduğu bilim görevini başarıyla yapabilmesi için devlet müessesesinin yanı başında bilimsel ve toplumsal bir kurum olarak tecelli etmesi, tüzel kişiliğe sahip olması gerekir.’’ Burada devlet kurumunun içinde değil de ‘’yanı başında’’ denmesi üniversitenin özerkliği konusunda bir anlayışı göstermektedir.

1919 yılındaki tüzükle getirilen bilimsel özerklik (ilmi muhtariyet) bu düzenleme ile de korunmuş, akademik personel arasına asistanlar (müderris muavinleri) eklenmiştir. 1924 yılında ‘’fakülte’’ sözcüğü de mevzuata girmiş, rektör ve dekan karşılığı olarak emin ve reis sözcükleri kullanılmaya devam edilmiştir. Bununla birlikte idari özerklik ise yine tam olarak tanınmamıştır ve milli eğitim bakanının darülfununun başı olacağı belirtilmiştir.

1933-1946

1933 tarihli reformun gerçekleştirilmesindeki en büyük gerekçe artık eski ile hiçbir bağlantısı kalmayan, tamamen yepyeni ve cumhuriyetin gereklerine uygun nitelikte bir üniversite kurulmasıydı.

1933 yılında 2252 sayılı ''İstanbul Darülfununu'nun İlgasına ve Maarif Vekaletince Yeni Bir Üniversite Kurulmasına Dair Kanun'' ile İstanbul Darülfununu kaldırılarak yerine İstanbul Üniversitesi adıyla çağdaş bir üniversite kurulmuştur.

O yılların tek partili döneminde kurulmuş olan İstanbul Üniversitesi, özerk değildir. Ancak bu dönemde, özellikle Atatürk döneminde üniversiteye karışılmamıştır.

1933 tarihli reformunun getirileri tanım ve amaç bakımından şu şekilde özetlenebilir; üniversiteler dünyadaki çağdaş üniversitelerin işlevleri esas alınarak bu üniversitelerin ilgilendiği bilimsel konular üzerine araştırmalar yapılması amaçlanmış, ulusal kültürü ve yüksek bilgiyi genişletmek ve yayma kaygısı taşınmış ayrıca devlet ve ülke için gerekli duyulan nitelikli insanların yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Üniversite sözcüğü ilk kez bu dönemde literatüre kazandırılmıştır. Üniversite sözcüğü gibi diğer bazı sözcüklerin de modernleştirilmesi bu dönemde olmuştur.

Ayrıca bu dönemde, Nazi diktasından kaçan bilim insanları, Ata-

türk'ün davetiyle Türkiye'ye sığınmışlar ve Türkiye'de üniversitelerin gelişmesinde büyük rol oynamışlardır. Türkçe bilmeyen profesörler, derslerini Türkçe öğrenene ana dillerinde vermişler ve yanlarında çevirmen bulundurmuşlardır.

Bu dönemde yükseköğretim konusunda yalnızca İstanbul üniversitesi ile yetinilmemiş, yeni yükseköğretim kurumlarının kurulması adına çalışmalar yapılmıştır.

1935 yılında ismini Atatürk'ün verdiği Dil ve Tarih-Coğrafya Üniversitesi kurulmuş, 1940 yılında fakülte unvanını almıştır. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ileride kurulması planlanan Ankara Üniversitesi'nin ilk akademik birimi olarak göreve başlamış ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak görevini sürdürmüştür.

Ayrıca Atatürk, üniversitelerin durumuyla yakından ilgilenmiştir. Tasarısına göre Türkiye'de sadece İstanbul ve Ankara'da değil, doğu vilayetinde de (kendi sözleriyle ''Van Gölü sahillerinin en güzel bir yerinde'') bir üniversite kurulmasını planlıyordu . Bu planı, 1957 yılında Erzurum'da Atatürk Üniversitesi'nin kurulmasıyla gerçekleştirilmiştir.

1946-1973

Bu dönem, Türkiye siyasi tarihi açısından oldukça önemlidir. 2. Dünya Savaşı bitmiş, dünyada demokrasi yükselmeye başlamıştır. Türkiye, savaşa girmemesine rağmen içte ve dışta oldukça etkilenmiştir.

2. Dünya Savaşı'nın ardından dünyada demokrasi akımının hızla yükselmesinin de etkisinde Türkiye kendisini çok partili hayata hazırlıyordu. İsmet İnönü dünyadaki üniversitelerin durumuna paralel olarak gündemdeki üniversite kanunu çalışmalarını hızlandırmıştır. Bu kanunun çıkarılmasındaki amaç, o dönemde halen yürürlükte olan üniversite kanununa göre, İstanbul Üniversitesi'nin özerkliğe sahip olmayıp iktidarın elinde olmasından dolayı, iktidar el değiştirince Demokrat Parti'nin üniversitelere rahatça karışabilmesini önlemekti.

Bu dönemin sonlarına doğru atılan önemli bir adım CHP'nin çok partili bir sistem getiren demokratik reformlarına paralel olarak, 1946 yılında üniversitelere özerklik verilmesiydi. Üniversiteler uzun süreli sıkı ideolojik kontrolün ardından devletten özerk bir yapıya kavuştu.

Bu gelişme bilindiği üzere, komünizm propagandası yapmak suçlamasıyla 1948 yılında Ankara Üniversitesi (kuruluşu 1946) DTCF'den tasfiye edilen üç akademisyen örneğinde görüldüğü gibi (Pertev Naili Boratav, Behice Boran, Niyazi Berkes), hemen bir düşünce özgürlüğü getirmedi.

Yükseköğretime kayıt oranlarındaki ve üniversite sayısındaki artışlar yine 1955 yılından sonra oldu. Özellikle İstanbul ve Ankara dışındaki şehirlerde yeni üniversiteler açıldı. **1955 yılında** Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi, İzmir'de Ege Üniversitesi ve 1958 yılında Erzurum'da Atatürk Üniversitesi kuruldu. Ayrıca, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ankara'da Amerikalı uzmanların gözetim ve denetimi altında 1956 yılında eğitime başladı.

Eğitim sistemindeki bu değişiklikler yalnızca DP'nin popülist politikalarından kaynaklanmıyordu. ABD'nin 1950'li yıllarda daha açık hale gelen Türkiye üzerindeki etkisi, bu reformları etkilemiştir.

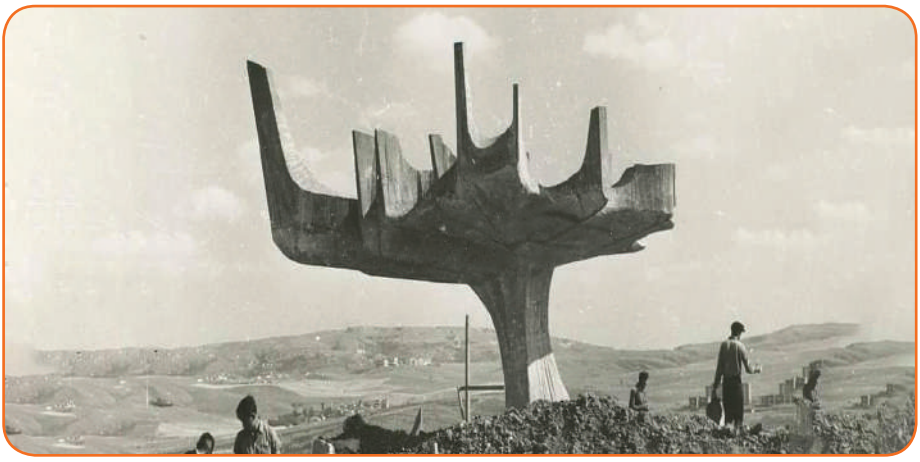

1950'li yılların sonlarına doğru artan DP diktasına karşı halk –özellikle öğrenciler- tepki göstermeye başladı. Türkiye'de de öğrencilerin toplumsal statüsünün en yüksek olduğu dönem 60 ve sonrası dönemdir.) Özellikle en etkili DP muhalefeti üniversitelerden geldi.

Sonuçta 27 Mayıs 1960 yılında Milli Birlik Komitesi, yaptığı darbeyle yönetime el koymuş, DP iktidarı düşmüştür.

Demokratik 1961 Anayasası'ndan nasibini, üniversiteler de almıştır. Denilebilir ki, üniversiteler en özerk ve demokratik dönemini, 1960-1973 arasında geçirmiştir. 1960 yılında yürürlüğe giren 115 sayılı yasa, 1946 Üniversiteler Kanunu'nun 40 maddesi değiştirilmiştir. Bu yasa sayesinde üniversiteler, en özerk dönemini yaşamıştır. Ayrıca 1961 Anayasası, 120. Maddesinde ilk defa ''üniversite'' kavramına yer vererek, üniversite özerkliğini anayasal güvenceye kavuşturmuştur:

"Üniversiteler, kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinden kurulan organları eliyle yönetilir ve denetlenir…"

28 Nisan'da Beyazıt Meydanı'nda öğrenci hareketleri sırasında, bir polisin açtığı ateşle İÜ Orman Fakültesi 16 öğrencisi Turan Emeksiz hayatını kaybetmiştir. Ayrıca bu olaylarda, İÜ'nün seçimle göreve gelmiş ilk rektörü Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar da tartaklanmış ve zorla polis aracına bindirilmiştir. Bu olaylardan sonra İstanbul Üniversitesi 3 gün tatil edilmiştir. (Cumhuriyet gazetesi 29.04.1960) Ayrıca bu yıllarda üniversiteler ve öğrenci hareketleri, sık sık gazetelerin ilk sayfalarında yer alıyorlardı.

İstanbul'dan sonra, Ankara'da da Demokrat Parti aleyhtarı öğrenciler Kızılay'da protesto başlatmışlardır. Öğrenciler arasında ''555K'' parolasına sahip eylem, adını 5. ayın 5. günü saat 5'te Kızılay'da gerçekleşmesinden almıştır. Cumhuriyet tarihinin ilk "sivil itaatsizlik" eylemi olarak da anılır.

Bu dönem boyunca anti emperyalist eylemleri öne çıkan gençlik hareketi, özerk-demokratik üniversitenin karşısında duran en temel barikatın ABD emperyalizmi ve onun eğitim sistemi olduğunu her eyleminde vurgulamış, demokratik üniversite mücadelesi ile emperyalizme karşı mücadeleyi hiçbir zaman birbirinden ayırmamıştır.

1973-1981

1973'te çıkarılan yeni Üniversiteler Kanunu'nda; ''Üniversiteler, devletin gözetimi ve denetimi altında, kendileri tarafından seçilen organları eliyle yönetilir. Özel kanuna göre kurulan Devlet Üniversiteleri hakkındaki hükümler saklıdır.'' denmektedir. Mümtaz Soysal'a göre, ''1971 değişiklikleri, (1961 Anayasası'nda 1971 ve 1973 yıllarında değişiklik gerçekleşmiştir) üniversitelerin özerkliği ilkesini saklı tutar görünüp aslında bu kuruluşları devletin , daha doğrusu iktidarın gözetimi ve denetimi altına sokulmuştur.''

71 devrimci atılımının yaratmış olduğu kopuş ve açığa çıkarmış olduğu devrimci potansiyel, toplumsal ve siyasal çelişkilerin varlığı ile birleşerek, çok hızlı biçimde politik kuvvete dönüşür. Devrimci gençliğin 1974'te İYÖKD öncülüğünde gerçekleştirdiği özerk-demokratik üniversite kampanyası, kitle depolitizasyonunun kırılmasında ve geniş kitlelerin aktifleşmesinde önemli bir adımdır. Devrimci gençlik hareketinin temel mücadele dinamiği ise üniversitelerin faşistleştirilmesine karşı direniştir. Bu direniş iki eksenlidir. Birinci ekseni yukarıdan aşağıya örgütlenen ve bütün bir akademik yapıyı hedefleyen faşistleştirme saldırısını engellemek oluştururken, ikinci olarak ise sivil faşistlerin üniversiteleri işgal saldırılarını püskürtmek vardır.

Devrimci gençlik hareketi politik hareket tarzı ve mücadelesiyle anti faşist direnişin öncüsü olur. Üniversitelerde silahlı nöbetler, faşist işgalleri kırmak için gerçekleştirilen silahlı baskınlar ve devrimci kitle mücadelesinin bütün enstrümanları kullanılarak faşizme karşı mevziler kazanılır. Faşist işgalin kırıldığı her yer devrimci otoritenin inşa edildiği alanlar olarak açığa çıkar. ODTÜ-ÖTK'nın devrimci deneyimi, faşizme karşı mücadele ile demokratik özerk üniversite talebinin iç içe geçtiği en ileri örnektir.

1980-1994

12 Eylül 1980 faşist darbesinin ardından tam teşekküllü kışla nizamiyesinin üniversitelerdeki uygulayıcısı olarak YÖK'ün kuruluşu, akademi ve üniversiteliler için temel dönüm noktasıdır. Devrimci hareketin en temel dinamiği olan ve devrimci gençlik hareketinin özverili mücadelesiyle nispi demokratik karakterini korumayı başaran üniversiteler, YÖK aracılığıyla teslim alınmak istenir. Bu süreç, üniversiteyi zapturapt altına sokmayı amaçlarken onun sınırlı özerk yapısını sonlandırmayı, demok-

ratik kazanımları tasfiye etmeyi ve üniversitenin neoliberal dönüşümünü hedeflemiştir.

Özerk-demokratik üniversite talebi 12 Eylül askeri faşist darbesinin ürünü YÖK'ün kuruluşu ile birlikte programatik ya da dönemsel bir talep olmaktan çıkarak devrimci gençlik hareketinin temel rotasını tayin edici bir nitelik kazanır. İlk eylemlilikler de öğrenci dernekleri adı altında, öğrencilerin idari gerekçelerle okuldan atılmalarına karşı gerçekleşir. "Atılmalara Son", "44. Maddeye Hayır Kampanyaları" çerçevesinde gerçekleştirilen imza toplama, telgraf çekme, açlık grevleri ve yemek boykotları üniversitenin de mücadelenin de ilk kıpırdanışlarıdır.

Faşist diktatörlük ise, öğrenci gençliğin söz, eylem ve örgütlenme hakkını gasp etmek ve gençlik hareketinin mücadele mevzisine dönüşen öğrenci derneklerini kapatmak için , "Tek Tip Öğrenci Derneği Yasası" ile gasp etme saldırısına girişir. Ancak devrimci gençliğin bu kapsamdaki mücadelesi, faşist askeri darbe koşullarının da parçalanmaya başlandığı yeni bir dönemecin ilanı olur.

12 Eylül döneminde sayıları 5 bini bulan kamu görevlisi 1402 sayılı yasa ile işlerinden oldu. 1402'likler deyimi daha çok üniversiteden uzaklaştırılan öğretim elemanları ile özdeşleşse de, tiyatro oyuncularından ilkokul öğretmenlerine çok farklı kesimlerden kamu çalışanının uğratıldığı mağduriyetin adı oldu.

Türkiye'de ne zaman muhalefet olsa uygulanan ve popülerleşmiş bir taktik ile bu kişilerin komünist ve solcu oldukları, 12 Eylül askeri darbesine ve YÖK'e karşı çıktıkları için sıkıyönetim komutanlıklarının isteği doğrultusunda görevlerine son verildiği iddia edildi. Çeşitli üniversitelerde görevine son verilen öğretim üyesi ve araştırma görevlisi sayısının 15 Kasım 1982'de 148'e ulaştığı açıklandı. Bu kişilerden bazıları: Bülent Tanör, Korkut Boratav, Mete Tunçay, Server Tanilli, Yalçın Küçük, Şevket Pamuk, Yakup Kepenek, Emre Kongar, Oruç Aruoba, Ömer Madra, Sencer Divitçioğlu, Rona Aybay, Rona Serozan, İlber Ortaylı, İdris Küçükömer, Bahri Savcı, Baskın Oran...

Polisin üniversitedeki varlığına karşı mücadele de, özerk-demokratik üniversite talebinin bir diğer önemli başlığıdır. 1989'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğrencilere yönelik silahlı polis saldırısının ardından gerçekleşen yürüyüşler, özerk-demokratik üniversite talebinin kitleselleştiği bir dönemeçtir. Bu eylemi İstanbul Üniversitesi'nin kazanımla sonuçlanan polis dışarı kampanyası takip eder. Vurgulanmalıdır ki üniversitede polise

karşı mücadele etmek, siyasi iktidarın 12 Eylül ile birlikte üniversitelerin tüm gözeneklerinde kurumlaştırmaya çalıştığı anti-demokratik ve baskıcı politikalarına karşı mücadele etmek anlamına geliyordu ve politik özgürlükler mücadelesinin üzerinden atlanamaz taleplerinden bir tanesini oluşturuyordu.

Bu süreç öğrenci derneklerinin fiili olarak dağıldığı ve birleşik karakterini kaybettiği 1994 yılına kadar devam etmiştir.

1994-2013

Özerk-demokratik üniversite mücadelesinin bu tarihler arasındaki temel mücadele başlığı eğitimin neoliberal dönüşümüne karşı mücadeledir. Bilginin metalaşması, eğitimin piyasalaşması ve üniversitelerin ticarethaneye dönüştürülmesi bu sürecin temel sacayaklarıdır. Neo-liberal dönüşüm, üniversitenin özerk yapısının sermaye lehine bozulması ve yine sermayeye yönelik bağımlılık ilişkilerinin derinleşmesi demektir.

Üniversitenin böylesi bir kuşatma altına alındığı dönemeçte, gençlik hareketi de paralı eğitime karşı mücadeleyi politik hareketinin önüne koymuş, çok kısa süre içerisinde kitleselleşmeyi başararak gençlik hareketinin tarihine büyük zaferler kazandırmıştır. Komünist gençliğin "Faşist Eğitim Zinciri Paralı Eğitim Halkasından Kopacaktır" belirlemesi, dönemin po-

litik hareketini anlatan paroladır. Bu parolanın izinden yürüyen gençlik hareketi, komünist gençliğin öncülüğünde fiili-meşru eylemin çıtasını yükseltmiş, yasaklı meydanları kazanmış, neoliberal dönüşümün ilk saldırı dalgası olan harç zamları saldırısının püskürtülmesinde öncü olmuştur.

Üniversitenin neoliberal dönüşümüne karşı mücadele, AKP'nin iktidarı ile birlikte ivmesini arttırarak sürdürmüştür. Gezi Ayaklanmasına kadar olan süreç, irili ufaklı bir dizi mücadele sürecine sahne olmuş ve bu direnişler sayesinde AKP'nin sermaye lehine kapsamlı dönüşüm programı yavaşlatılmış, üniversiteler üzerinde tam bir siyasal egemenlik kurması bir ölçüde engellenmiştir.

2011 Yeni YÖK Tasarısına Karşı Mücadele ve 2012 ODTÜ direnişi ise, demokratik-özerk üniversite talebinin yükseldiği diğer mücadele süreçleridir.

Akdeniz Üniversitesi'nin ardından DİSK'e bağlı 100 işçinin de destek verdiği eylem ODTÜ'de sürüyor. Öğrenciler ve öğretim görevlilerinin, "AKP defol üniversiteler bizimdir" sloganıyla başlayan direniş, polis okuldan çıkana kadar sürecek.

Günümüz

2018 yılında gündeme gelen 7141 sayılı "Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'' ile İstanbul, Gazi, İnönü, Anadolu, Selçuk, Erciyes üniversitelerinin de bulunduğu 13 üniversite bölündü ve 20 yeni üniversite kurul-

du. Yasaya göre bu üniversiteler bölünerek 16 yeni devlet üniversitesi kuruldu. Ayrıca bu üniversitelere ek olarak 4 yeni vakıf üniversitesi kuruldu.

Bu kanun ile İstanbul Üniversitesi, bölünerek yerine İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi kurulmak isteniyordu. Ancak, kanun henüz tasarı aşamasındayken Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğrencileri ‘’Cerrahpaşa’yı köklerinden ayırma’’ diyerek direnişe geçtiler. Bu direnişe diğer birçok 28 üniversite öğrencisi ve akademisyenlerden de destek geldi. Ancak tüm bu direnişlere rağmen kanun onaylanarak yürürlüğe soktu. Nihayetinde, kanun tasarısında bir değişiklik yapılarak (!) İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa adında yeni bir üniversite kuruldu.

11 Ocak 2016 tarihinde Barış İçin Akademisyenler (BAK) tarafından yayınlanan ‘’Bu Suça Ortak Olmayacağız’’ adlı bir bildiri yayımlandı. Yayımlandığı ilk günden beri hükümet tarafından bir 30 hedef tahtası haline getirildiler. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 12 Ocak tarihli konuşmasında barış akademisyenlerinin ihanet içerisinde olduklarını ve ‘’Sözde akademisyenlerin haddini bilmesi lazım’’ dedi.

15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişiminden sonra tüm Türkiye çapında Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edildi. Bu tarihten sonra Türkiye’de kamu çalışanları arasında büyük bir tasfiye başladı.

“Bu suça ortak olmayacağız!” metni bir basın toplantısı ile kamuoyuna duyurulduğundan beri bu metnin imzacısı olan 2000’i aşkın akademisyenin

yüzlercesi işten atıldı, pasaportlarına el konuldu, başka yerlerde iş bulmaları engellendi, bulundukları yerlerde tehdit edilip saldırıya uğradılar, defalarca karakola çağrıldılar, bu hak ihlallerine dikkat çekmek için bir basın bildirisi okuyan dördü tutuklandı, yüzlercesi KHK'lerle kamu hizmetinden men edildi ve nihayetinde hepsine birden bireysel davalar açıldı. İmzadan sonra AKP taraftarı gazetecilerin önerdiği gibi imzacılar, hükümet, YÖK ve üniversite rektörlüğü iş birliğiyle "sivil ölüme" mahkum edildiler.*

İhraç edilen akademisyenler yalnızca kamuda değil, özel sektör üzerinde oluşturulan iktidar baskısı ile özel sektörde de çalışma haklarından men edildiler. Nitekim, 26 Temmuz 2019 tarihinde Anayasa Mahkemesi, Barış Akademisyenleri Davası'nda İnsan Hakları İhlali olduğuna kanaat getirmiştir.

Boğaziçi Üniversitesi Protestoları

Boğaziçi Üniversitesi protestoları, AKP'li Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanmasına karşı 4 Ocak 2021'de başlayan ve hâlen devam eden gösterilerdir. Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyeleri

* Sivil Ölüm kavramının anlamına bakıldığında, *"hükümete karşı işlenen bir suç sebebiyle, kişinin vatandaşlık, yasal haklarının bir kısmının yada tamamının elinden alınması"* demek olduğu görülüyor.

ve öğrencileri, Bulu'nun istifa etmesini ve rektörün seçimle belirlenmesini talep etti. Protestolar sırasında düzenlenen operasyonlarla birçok öğrencinin evi basıldı ve birçok öğrenci gözaltına alındı. Bu protestolar sürecinde üniversitenin polislerce kapatılması, kapısına kelepçe takılması, güvenlik görevlileri ile öğrenciler arasında arbede yaşanması, öğretim üyelerinin içeri alınmaması gibi birçok olay yaşandı. Protestoların başladığı tarihten itibaren hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin protestoları, kampüs içerisindeki farklı eylemlerle devam etmektedir.

Yeni atanan Rektör Melih Bulu'nun daha önceden AK Parti'den milletvekilliği aday adayı olması ve AK Parti Sarıyer İlçe Teşkilatı'nı kurması nedeniyle atama siyasi bir hamle olarak yorumlandı. Melih Bulu'nun pozisyona uygunluğu ve akademik geçmişi de sorgulandı. Eylem, öğrenciler tarafından 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana süregelen anti-demokratik uygulamaların bir parçası olan bir siyasi hareket olarak görüldü.

4 Ocak'ta başlayan protestoların ilk gününde polis müdahalesi gerçekleşti. Protestocular, "Üniversitemizin karar alma mekanizmalarındaki özerkliğine, demokratik ilkelerine, düşünce özgürlüğüne ve seçim yapma iradesine yapılan müdahaleleri kabul etmiyoruz." diyerek tepki gösterdi. Göstericiler ayrıca "Melih Bulu bizim rektörümüz değil" gibi sloganlar attılar ve "Devlet tarafından atanmış bir rektör istemiyoruz." dediler. Üniversitelerinin kendi rektörünü seçebilmesini talep ettiler. Takip eden günlerde kampüsün içinde ve dışında çeşitli gösteriler yapıldı.

5 Ocak günü, üniversitenin hocaları cübbelerini giyerek ve rektörlük binasına sırtlarını dönerek protesto ettiler. Hocalar, bu eylemlerini hafta içi her gün rektörlüğe sırtlarını dönerek devam ettirmektedirler.

Eylemlerin hareketli geçen ilk iki gününün ardından, polis tarafından uzun namlulu silahlarla bazı öğrencilerin evlerine baskın düzenlendi. Özel harekat ekiplerince yapılan baskınlarda çok sayıda öğrenci gözaltına alındı.

6 Ocak'ta, eylemler İstanbul'un farklı semtlerine ve diğer şehirlere yayıldı. Kampüsteki eyleme ek olarak Kadıköy'de ve Bebek-Beşiktaş sahilinde gösteriler düzenlendi. İstanbul eylemleriyle eş zamanlı olarak İzmir ve Ankara'da da gösteriler yapıldı.

Takip eden günlerde öğrenciler çeşitli yöntemlerle protestolarına devam ettiler: Basın açıklaması yapma, yardımlaşma çadırları kurma, gösteri yapma, helva kavurup yoga yapma, müzik aranjmanı yapma, resim sergisi düzenleme ve diğer yöntemlerle rektör atamasına karşı duruşlarını sürdürdüler.

Öğrencilerin ve akademisyenlerin protestoları 300 günden fazla süredir devam ediyor.

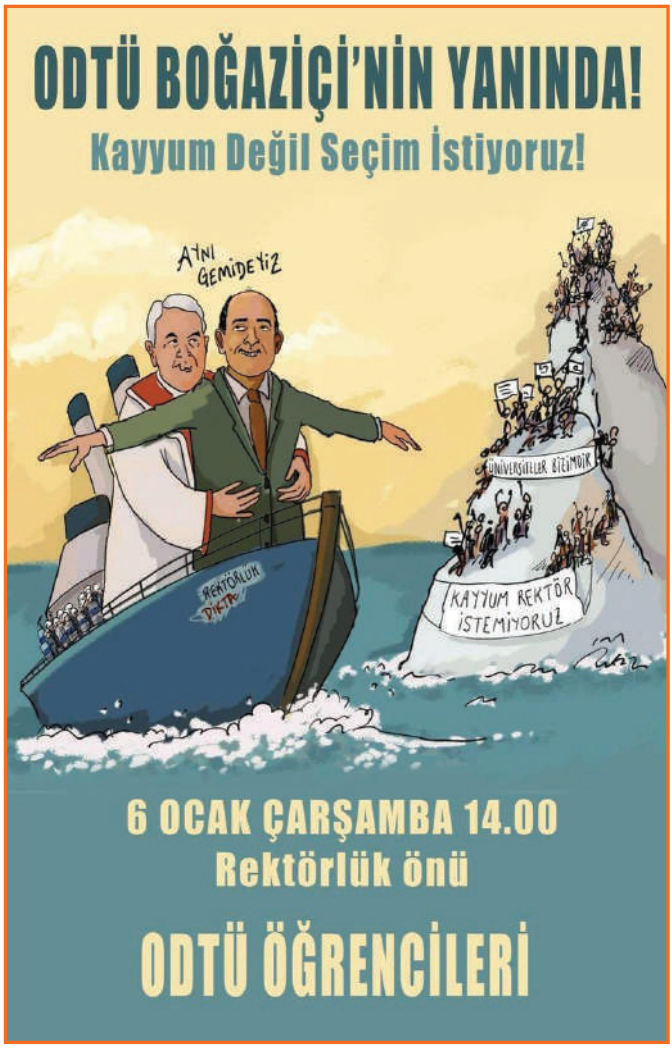

DEMOKRATİK VE ÖZERK
ÜNİVERSİTE TALEBİYLE
300 GÜNDEN FAZLA SÜREDİR
DİRENİŞTE OLAN BOĞAZİÇİ
ÜNİVERSİTESİ'NE SELAM OLSUN !

#ASLA AŞAĞI BAKMAYACAĞIZ!

KAYNAKÇA

- https://cumhuriyetcihukukcular.org/cumhuriyet-tarihinde-universiteler/
- https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/19_20_Guz/siyaset_bilimine_giris/10/index.html
- https://core.ac.uk/download/pdf/236383765.pdf
- https://cumhuriyetcihukukcular.org/cumhuriyet-tarihinde-universiteler/
- Dünümüz, Bugünümüz, Yarınımız: Özerk-Demokratik Üniversite Mücadelesi – Sinan Aydın | ÖZGÜR GENÇLİK (ozgurgenclik.net)
- https://www.gppi.net/2021/03/11/free-universities
- https://www.v-dem.net/en/analysis/MapGraph/
- https://www.v-dem.net/en/analysis/CountryGraph/
- https://www.v-dem.net/en/online-graphing/
- CUMHURİYET DÖNEMİ ÜNİVERSİTE REFORMLARI BAĞLAMINDA ÜNİVERSİTELERİMİZDE DEMOKRATİKLİK TARTIŞMALARI - PDF Ücretsiz indirin (no date). Available at: https://docplayer.biz.tr/16511481-Cumhuriyet-donemi-universite-reformlari-baglaminda-universitelerimizde-demokratiklik-tartismalari.html.
- Korkut, H. and Korkut, H. (1993) “Üniversite Özerkliği,” EĞİTİM VE BİLİM, 17(88). Available at: http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5859.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ NASIL OLMASI?

Nadir AVŞAROĞLU
TMMOB Maden Mühendisleri Odası - Maden Mühendisi

Hedefi ve konusu insan olan eğitim, "insan yetiştirme sanatı" olarak ifade edilebilir. Bireylerin toplum içinde sürekli değişen yaşama hazırlanması ve bir ülkenin kalkınması için gerekli olan yetişmiş, bağımsız düşünebilen insan gücünün sağlanmasında önemi büyük olan eğitimin, ayrıca kültür ve medeniyetin gelişmesinde ve nesilden nesile aktarılmasındaki rolü tartışılmaz. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin değişen ve gelişen zamana ayak uydurması ve sürekli kendini yenilemesi gerekir. Bu yapılmadığı takdirde toplumun geri kalması kaçınılmaz hale gelir.

Ülkelerin eğitim politikaları, bilim, teknoloji ve sanayi politikalarından ayrı düşünülemez. Ülkemizde uygulanan ekonomik programın temel felsefesini, dünyada yaşanan gelişmelerden bağımsız olarak değerlendirmek olanaklı değildir. Türkiye, 1980'li yıllardan itibaren uluslararası sermayenin isteklerine uygun olarak enerjiden madenciliğe, eğitimden sağlığa, tarımdan sosyal güvenliğe kadar hemen hemen tüm alanlarda yapısal bir değişim programına tabi tutulmuştur. Kısacası; neoliberal küreselleşme ideolojisi, toplumsal ve kamusal al-

anları yeniden tanımlayarak bu alanları bireysel yarar ve piyasa süreçlerine bağlı kılmakta, toplumsal ilişkilerin tümü ve bağlantılı eğitim alanını da belirlemektedir.

Üniversite eğitimi, sadece yükseköğretim olarak ele alınmamalı, süreç bütün olarak değerlendirilmelidir. Türkiye'deki eğitim ve mühendislik eğitimi, toplum çıkarlarına göre değil, uluslararası iş bölümünün bir sonucu olarak şekillenmiştir. Gelişmiş ülkeler ulusal çıkarları doğrultusunda ulusal yenilenme politikalarını hayata geçirebilmek için ar-ge çalışmalarına, bilim, teknoloji ve eğitim altyapılarına bütçelerinden ayırdıkları kaynakları her geçen gün artırmaktadırlar. Oysa bu süreç ülkemizde gelişmiş ülkelerdekinin aksine işlemekte; eğitim alanında dayatılanlar, şirketleşen üniversite anlayışının gelişmesine neden olmakta, üniversite yapısındaki değişim, "şirket" ve "müşteri odaklı" bir tarza yönelmekte ve "müfredat" buna uygun biçimde yapılandırılmaktadır. Diğer yandan var olan çarpık sistemin sürmesine katkı sağlayabilmek için itaat eden, soru sormayan, bağnaz nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilimsel araştırmalara yeterli kaynak ayrılmayarak, bilimsel gelişmelerin önüne geçilmekte, sanayi ile ilişkiler toplumun ihtiyaçlarına göre değil, sadece sermayenin ihtiyaçlarına göre yapılanmakta; bilim, piyasa ekonomisinin belirlediği amaca yönelik kullanılmaktadır. Dolayısıyla sanayici ar-ge faaliyetlerine yatırım yapmamakta, ihtiyaç duyduğunda üniversitelerin projelerini satın almaya çalışmaktadır. Eğitim, istihdam ve üretim ilişkilerinin planlı bir şekilde ele alınmamasından dolayı lisans eğitiminde edinilen bilgilerin önemli bir bölümü çalışma hayatında pratik karşılığını bulamamaktadır. Bu durum mesleğe karşı yabancılaşmanın yanı sıra mesleki körelmeye de neden olmaktadır. Mühendislik alanındaki eğitimde gerek açılan okullar gerek artırılan kontenjanlar açısından planlama anlayışının olmaması özellikle belirli bölümlerden mezun mühendislerin istihdam sorununu artırdığı gibi bu kitlenin mesleki kimliklerinde de erozyon yaratmaktadır. Üretim süreçlerinde ortaya çıkan değişim, mühendisleri yeniden biçimlendirmekte, mesleki formasyonlarını değiştirmekte, istihdamı daraltmaktadır. İşsizliğin artması ücret politikalarını olumsuz yönde etkilemekte ve mühendislerin emeği ile orantılı ücret almalarını engellemektedir.

Ülkemizde; genelde eğitim alanı, özelde de mühendislik, eğitimi halen temel sorun alanlarından biri olma özelliğini sürdürmektedir. Niteliksel ve işlevsel özelliklerindeki eksikliklerin yanı sıra birçok alanda olduğu gibi

plansızlığın da bir sonucu olarak ortaya çıkan bozulmalar sorunun katlanarak büyümesine neden olmaktadır. Mühendislik eğitimini de bu sorunlu alanın tam ortasındadır.

Ülke gereksinimi, iş ve istihdam olanakları düşünülmeksizin yapılan kapasite artışları, altyapı eksiklikleri, öğretim kadrosu yetersizlikleri ve düşen nitelikleri, öğrenci niteliklerinde meydana gelen düşüşler, müfredatın niteliği ve işlevselliği, üniversiteler arası birliktelik, akreditasyon, denklik, yeterlilik, meslek içi eğitim, lisans sonrası eğitim, eğitimin kalitesi, öğretme yol ve yöntemleri gibi çeşitli konular bu sorun yumağının parçalarını oluşturmaktadır.

Mühendislik eğitiminin yönlendirilmesi ve güncelleştirilmesi bizlerin de görevlerinden biridir. Bu bağlamda; mühendis eğitiminde; ülkemizdeki mevcut durumun değerlendirilmesi, akademik personelin sayı ve nitelik sorunları, derslik ve laboratuvar gibi fiziksel altyapı sorunları, bölüm programlarının akredite edilmesinde karşılaşılan sorunlar, öğrenci kontenjan problemi, uzaktan eğitim lisans programlarının niteliği, staj sorunu, lisansüstü eğitimin sorunları, dünyada yaşanılan yenilikler ve yaklaşımlar vb., yükseköğretimde ar-ge faaliyetleri için üniversitelere ulusal gelirden ayrılan kaynak sorunu, üniversitelerde özerklik sorunu, öğretim elemanlarının ifade özgürlüğü ve karar süreçlerine katılım sorunları, akademik yönetici atama sorunları, yeni üniversite açılması için gerekli asgari koşulların yetersizliği ile mezuniyet sonrasında denklik ve yeterlilik sorunları, iş bulma sorunu, meslek içi ve yaşam boyu eğitim ve benzeri daha birçok konuda da görüş ve öneriler oluşturulmalıdır.

MÜHENDİSLİK TANIMI ve KAVRAMI

Bilim çevrelerince mühendislik kısaca "Bilim yoluyla elde edilmiş tüm bilgilerden; akıl ve deneyim yoluyla somut sentezlere vararak, insana ya da daha genel kapsamıyla canlıya yararlı oluşumları yaratma gücü ve çabası" olarak tanımlanmaktadır. Mühendisliğin başkaca tanımları ise kısaca şöyledir;

"Mühendislik, doğadaki ve sosyal hayattaki kaynakları, olayları insanlığa daha fazla fayda sağlamak amacıyla matematiğin ve temel bilimlerin ilkeleri ve yöntemleri ile yöntem, sistem, süreçler ve teknolojiler araştıran, planlayan, projelendiren, üreten bir meslek, uygulamalı bir bilim

dalı olarak tanımlanır. Mühendislik, belirtilen etkinlikleri güvenli, ekonomik, çevreye uygun ve estetik olarak gerçekleştiren bir meslek dalı ve aynı zamanda sanat dalıdır. Mühendislik bilimleri, buna göre matematik, fizik, mekanik, istatistik bilimleri yanı sıra sosyal ve ekonomi bilimlerini, çevre bilimleri ve güzel sanatlar yaklaşımlarını içerir."

Mühendislik, insanın doğayla mücadelesinden doğmuştur. Doğanın ve çevrenin belirleyiciliğinden kurtulma mücadelesinde gelişen insan aklı ve becerisi zaman içerisinde kendi doğal çevresini biçimlendirebilme kapasitesine ulaşmıştır. Diğer canlılardan farklı olarak aletlerin kullanılmaya başlanması ve korunaklı yapıların inşa edilmesi zaman içerisinde soyut düşünmeyi, hesap yapmayı ve fizik kurallarını kendi ihtiyaçları doğrultusunda kullanılmasını beraberinde getirmiştir. İnsan toplumlarının hayatta kalma mücadelesinin ürünü olarak doğan mühendislik mesleği, uygarlığın gelişmesine paralel olarak gelişmiş ve çeşitlenmiştir ve bu süreç halen devam etmektedir. Yeni teknolojilerin ve yeni ihtiyaç alanlarının ortaya çıkmasıyla birlikte yeni mühendislik, mimarlık alanları da doğmaktadır.

Mühendislik; bir düşünce sistematiği ve matematik düşünme becerisi olup, bilim yoluyla elde edilmiş tüm bilgilerden akıl ve deneyim yoluyla somut sentezlere vararak insana ve insanlığa yararlı oluşumları yaratma gücü, bilimi, ekonomiyi, zamanı ve fiziksel kaynakları en iyi şekilde değerlendirip optimum çözüm arayışı içerisinde olmaktır.

Mühendislik yapısı, bir toplumun zaman içinde farklılaşan gereksinmelerine cevap veren ve belli bir estetik olgusuna sahip bir üretimdir. Yüzyıllar boyu gelişen bilim ve teknolojinin ışığında, amacı insana daha iyi hizmet sunmak olan bu üretim, toplumun temel öğesi olmuştur. Toplumsal değişimlerin temelindeki teknolojiyi bilimsel bulgularla yaratan ve üretim için uygulayanların, kısaca endüstri devrimini gerçekleştirenlerin başında ise mühendisler gelmektedir. Bu nedenle, toplumun üretim gücünü ve sorumluluğunu taşıyan mühendis, değişen toplum yapısını hemen hemen her zaman büyük ölçüde takip ederek şekillendirmiş ve hala da şekillendirmektedir.

ABET(Mühendislik ve Teknoloji Onay Kurulu) mühendisliği, "deneyim ve uygulama yoluyla matematik ve fen bilimlerine ilişkin edinilen bir bilginin, doğanın sunduğu malzeme ve sahip olduğu güçlerin insanlığın yararına ekonomik bir biçimde kullanılması için yollar geliştirmek üzere, muhakeme edilerek uygulamaya döküldüğü meslek" olarak tanımlamaktadır.

Devlete göre maden mühendisi, yeraltında ve yer üstünde bulunan her

tür enerji, maden ve doğalgaz yatağının ekonomik bir biçimde işletilmeye elverişli olup olmadığına karar veren, madenlerin işletilmesi için gerekli tesisleri tasarlayan, yapımını gerçekleştiren ve işleten kişidir (İşkur tanımı). Bu tanımlarda da altı çizildiği gibi, mühendislik formasyonunun oluşumunda temel unsur olan eğitim alanındaki makro veriler ve bunların istatistiksel sonuçları Türkiye'nin bugünü için olduğu kadar yarını içinde önemli ipuçları içermektedir.

Mühendislik eğitimi ile henüz farkında bile olamadığımız ancak kısa süre içinde hayatımızı değiştirecek teknolojileri oluşturacak ve uygulamalara geçirecek 2000'li yılların mühendisinde aranan koşullar arasındaki yakın ilişki ve etkileşim, mevcut durumu doğru okumayı ve gelecek planlamasının uygulanabilir teknoloji öngörüleri ile desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.

Bir kültürün yaratılması kadar uzun olmasa bile yok edilmesi de belli bir süre almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında kurulan ilk mühendislik disiplinleri olan yol, demiryolu, su, inşaat, mimarlık ve şehircilik alanları önümüzdeki dönemlerde de küreselleşme savaşları ve etkilerinden korunma çarelerinde önemli olacaklardır. İlk yıllarda imarlaşma çabaları için doğru öngörülerle kurulan bu disiplinlerin aynı zamanda yol, kent ve diğer kimliklerin sağlam kültürlerle desteklenmesindeki önemlerinin de göz önünde bulundurulduğu düşünülmelidir. Hangi dönem yada dönemlerde kültür ve formasyon erozyonuna bağlı olarak kimlik sorunları ve bunların üretim süreçlerine olumsuz yansıması başladı ve gelişti. Geleceğin yol haritalarını oluşturmak için bunlar bilinmek zorundadır.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ

Tanım denemesinde de görüleceği gibi, mühendislik dünyasına giriş eğitim ile olmaktadır. Mühendislik alanındaki tablonun kalitesini etkileyen önemli parametrelerin biridir, eğitim. Formasyonu oluşturan önemli parametrelerden biri olarak kendinden sonraki süreçlerden de sorumludur.

Yaşam kalitesinden sorumlu temel unsurlardan biri olan mühendislik evreninin eğitim sürecinde yarışa çokta geç başlamadığımızı ve tüm yokluklara rağmen cumhuriyetin ilk yıllarında çok doğru öngörülerin yapılabildiğini göstermek amacı ile bir tarihçeden alınması gereken dersler olduğu açıktır.

"Eğitim" terimi ise meslek eğitimini veya kültürel ya da sosyo-kültürel bir hareket olarak kabul edilen öğrenme etkinliklerinin niteliğini belirtir. Dolayısıyla üniversitelerde verilecek eğitimin belirli bir amaca hizmet etmesi ve kişiye, hem kendisine hem de topluma yararlı olmasını sağlayacak donanımı kazandırması beklenir. Anayasa ve yasalarda yükseköğretime dair öngörülen amaç da budur. Yükseköğretimin bu amacı sağlayacak şekilde, ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda planlanması gereklidir.

Ancak ülkemizdeki duruma bakılacak olursa; toplumun ihtiyaç ve beklentileri ile üniversitelerimizde verilen eğitimin uyumlu olduğunu söylemek mümkün değildir. Ülkemizdeki yükseköğrenim sistemi incelendiğinde, gerek kurum gerek disiplin sayısı açısından bir planlamanın bulunmadığı ve bilimsel ölçütlerin göz önüne alınmadığı görülmektedir.

Ülkemizde genelde üniversite eğitimi, özelde ise mühendislik eğitimi, ekonominin gelişiminden üniversite idaresine, genel devlet politikalarından eğitim politikalarına pek çok sorunla birlikte gelişmiş, şekillenmiştir. "Mühendislerin ekonomik faaliyetin içinde bulundukları ve ne işçi ne de patron oldukları için teknik ekonomik ve toplumsal sorunları en iyi ele alabilecek unsurlardır." (Bülten-1954) Meslek odalarının kurulması ile birlikte mühendisler örgütlülüklerini odalarda sağlamaya çalışmışlardır.

Günümüzde Türkiye'de yaklaşık olarak 600.000 mühendis bulunmaktadır. Bu rakamın yaklaşık olarak % 26'sı kamu kesiminde, % 39'sı özel sektörde çalışmaktadır. Geriye kalan % 35'i ise piyasada uzmanlık alanlarında yada mesleği dışında herhangi bir alanda kendi işini yürüten ve giderek artan işsiz mühendislerden oluşmaktadır. (TMMOB 2017 verilerine göre)

Sosyolojik olarak mühendisler ya üretim sürecinde ya da yönetim sürecinde bilim ve teknolojinin temsilcileridir. Türkiye'de mühendisler yukarıdaki tanımdan farklı olarak üretim sisteminde sermaye-emek arasında organizatör görevi görürler. En önemli görevleri fabrikadaki iş akışını denetlemektir. Son dönemde reklamcılık sektörünün önem kazanması ile mühendisler satış ve pazarlama alanlarına hızlı bir kayma yaşamaktadırlar. Sermayenin kendi ihtiyaçları doğrultusunda görevler verdiği mühendisler sosyal ve teknik alanlarda sürekli kimlik kaybına maruz kalmışlardır. Mühendisliğin niteliksizleşmesi ve piyasada giderek artan sayıda mühendisin olması mühendislerin ekonomik ve sosyal saygınlığının düşmesine neden olmuştur.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİNİN DURUMU

Türkiye'de uzun dönemdir uygulanan ekonomik ve sosyal politikalar sonucu yatırım-üretim ve sanayileşmeden uzaklaşılması, mühendislerin eğitim sürecini, üretim sürecindeki konumlarını, çalışma koşullarını, çalışma alanlarını, mesleki tatmini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu süreçte gerek kamu gerek özel sektörde birçok mühendis aldıkları eğitim ve sahip oldukları formasyona uymayan koşullarda çalışmak durumunda kalarak bir yabancılaşma sürecine düşmüşlerdir.

Günümüzde Türkiye'de toplamda 214 üniversite bulunmaktadır. 136 devlet üniversitesi (11 teknik üniversite, 2 güzel sanatlar üniversitesi ve 1 yüksek teknoloji enstitüsünün yanı sıra, Polis Akademisi ve Milli Savunma Üniversitesi - Harp Okulları) ve 78 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Bu üniversitelerin haricinde 5 meslek yüksekokulu mevcuttur. 2019-20 öğretim döneminde ülkemizdeki 211 üniversitenin 155'inde bağlı 351 fakültede 861'u aşkın bölüm/program da 92 ayrı mühendislik programında öğretim görülmektedir. Bu bölümlerin birçoğunda güncel müfredata sahip, yeterli sayıda öğretim üyesi ve yeterli ve çağdaş laboratuvar imkanları ile eğitim yapıldığını söylemek mümkün değildir. Türkiye'de mühendislik eğitiminin yapıldığı bu bölümlerin pek çoğunda çağdışı kalmış ders programları, laboratuvar, derslik, kütüphane, öğretim üyesi ve görevlisi yetersizliği nedeni ile çağdaş standartlardan uzak bir eğitimle mühendis yetiştirilmektedir.

Bu nedenle çağdaş bir mühendislik eğitimi görmeyen mezun sayısı her yıl artmaktadır. Son 15 yıldır hızla uzaklaşan üretim ekonomisi ve plansız eğitim üretim ve istihdam politikaları sonucunda lise ve üniversite mezunu işsizler ordusu oluşmaktadır. Bu durum diğer bir bakış açısından büyük bir kaynak savurganlığıdır.

Türkiye'de mühendislik eğitiminin yapıldığı bu bölümlerin pek çoğunda çağdışı kalmış ders programları, laboratuvar, derslik, kütüphane, öğretim üyesi ve görevlisi yetersizliği nedeni ile çağdaş standartlardan uzak bir eğitimle mühendis yetiştirilmektedir. Bu nedenle çağdaş bir mühendislik eğitimi görmeyen mezun sayısı her yıl artmaktadır. Son 20 yıldır hızla uzaklaşan üretim ekonomisi ve plansız eğitim üretim ve istihdam politikaları sonucunda lise ve üniversite mezunu işsizler ordusu oluşmaktadır. Bu durum diğer bir bakış açısından büyük bir kaynak savurganlığıdır.

MÜHENDİSLİK ve AKREDİTASYON

Yükseköğretimde akreditasyon; genel olarak yükseköğretim sisteminin özel olarak ise yükseköğretim kurumlarının ulusal ve uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına (kalite, verimlilik, etkinlik vb.) sahip olduğunu ortaya koymayı dolayısıyla yükseköğretim talebinde bulunanlara güven tesis etmeyi amaçlayan bir sistemdir. Akademik kalite, saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun bir aracı olan Akreditasyon sisteminin amaçları; Yükseköğretim kurumlarının karşılıklı birbirlerini tanıma sürecini kolaylaştırmak ve hızlandırmak ve diploma ve unvanların karşılaştırılabilmesine yardımcı olmaktır. Türkiye'de yasalar nedeniyle gerek "Tanıma" gerekse "Diploma Denklik Süreçleri"nde akreditasyon işlemleri YÖK tarafından yerine getirilmektedir. Eğitim Programı Akreditasyonunda ülkeler bazında öne çıkan kurumlar şunlardır:

- ABD - ABET - Mühendislik ve Teknoloji İçin Akreditasyon Kurulu
- İngiltere - BAC - İngiliz Akreditasyon Konseyi
- Almanya - Akkreditierungsrat - Alman Akreditasyon Konseyi
- Japonya - JUAA - Japon Üniversite Akreditasyon Kurulu

ABET - Mühendislik ve Teknoloji İçin Akreditasyon Kurulu

Akreditasyon konusunda meslek alanlarımıza yönelik olarak Dünya ülkeleri genelinde en etkili olan kurum ABET'dir. Açılımı "Accreditation Board for Engineering and Technology - Mühendislik ve Teknoloji İçin Akreditasyon Kurulu" olan ABET, ABD'deki mühendislik fakültelerine akreditasyon sertifikası veren bağımsız bir kuruluştur. Bu kuruluş mühendislik fakültelerinin uyması gereken kuralları belirlemektedir. Ayrıca ABD dışındaki ülkelerdeki üniversitelerin eğitim programlarını da inceleyerek ABET "büyük ölçüde eşdeğer (substantial equivalency) belgesi"/denklik sertifikası vermekte, bu sertifikaya alan mühendislik programları düzenli olarak ABET tarafından denetlenmektedir. ABET ölçütleri şunlardır:

i. Matematik ve mühendislik bilgilerini uygulama yeteneği,

ii. Deney yapma ve veri yorumlama yeteneği,

iii. İstenen özelliklere sahip bir sistemi çözüm yöntemlerini tasarlama yeteneği,

iv. Disiplinler arası bir grup içinde çalışabilme yeteneği,

v. Mühendislik problemlerini tanımlama, modelleme, çözme yeteneği,

vi. Etik sorumlulukların farkında olma,

vii. Verimli biçimde diyalog kurabilme yeteneği,

viii. Mühendislik çözümlerinin evrensel ve toplumsal bağlamda etkisini kavrayabilecek geniş bakış açısı oluşturabilme,

ix. Gereksinimleri ve ihtiyaçlarını tanımlama; yaşam boyu öğrenmeye çalışma yeteneği,

x. Yürürlükte olan yönetmelikler ile ilgili bilgi sahibi olma, ve yapılan değişiklikleri takip etme

xi. Mühendislik uygulamaları için gerekli teknolojik mühendislik araçlarını ve tekniğini kullanma yeteneği

MÜDEK - Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK), ülkemizdeki çeşitli mühendislik eğitim programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yaparak, Türkiye'de mühendislik eğitimi kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak amacıyla faaliyet gösteren bağımsız bir kuruluştur.

MÜDEK, 2003 yılında mühendislik programlarının değerlendirmesine başlamış, 17 Kasım 2006 tarihinde Avrupa Mühendislik Eğitimi Akreditasyon Ağı (ENAEE - European Network for Accreditation of Engineering Education) adlı kuruluşa üye olmuş, 25 Ocak 2007 tarihinde MÜDEK kısa adını kullanmaya devam ederek Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği adında bir sivil toplum kuruluşuna dönüşerek tüzel kişilik kazanmış, Kasım 2007 tarihinde Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından yükseköğretim kurumlarının mühendislik programlarında ulusal, sektörel ve program yeterlilikleri odaklı ulusal bir kalite güvence kuruluşu olarak resmen tanınmış, beş yıl süreli bu tanınma Şubat 2013 tarihinde beş yıllığına yenilenmiş, Ocak 2009 tarihinden itibaren akredite edeceği mühendislik eğitimi programlarına EUR-ACE Label vermek üzere ENAEE tarafından 2013 tarihine kadar yetkilendirilmiş ve bu yetkilendirme 16 Ekim 2013 tarihinde 31 Aralık 2018 tarihine kadar yenilenmiştir.

KONTENJAN ve DOLULUK SORUNU

Tüm mühendislik branşlarında olduğu gibi maden mühendisliğinde de YÖK tarafından belirlenen kontenjanlarda doluluk sıkıntısı yaşanmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda YÖK'nun MF başarı sırası 300.000'den daha

fazla olan adayların mühendislik branşlarını seçemeyecekleri kararının ardından tercihlerde son sıralarda yer alan maden mühendisliği kontenjanları da boş kalmaya başlamıştır. Birçok bölüm minimum kontenjan olan 11'den dahi az öğrenci almakta, bazı bölümlere de hiçbir öğrenci yerleşememektedir.

2010 yılında toplam 1.762 kontenjanı ile tavan yapan maden mühendisliği bölümlerinde doluluk oranı % 90,79 olmuştur. Yıllar içinde peyderpey düşen kontenjanlarla 2019 yılında 547 (cevher hazırlama mühendisliği dahil) olmuş ancak konulan barajın da etkisi ile doluluk oranı % 59,78 olarak gerçekleşmiştir. Gerek kontenjan sayılarının çokluğu gerekse de doluluk oranları yüksek olan iki büyük kentimizdeki toplam 5 programı bu hesabın dışında bıraktığımızda doluluk oranının % 34,59 olduğu görülmektedir. Yani; Ankara ve İstanbul'u hesabın dışında bırakırsak diğer bölümlerdeki kontenjanların 1/3'ü bile dolmamaktadır.

2019-20 öğrenim yılında kapanan programlara ve % 59'luk doluluk oranına rağmen kontenjanlar tekrar arttırılmış ve çeşitli üniversitelere tahsis edilen 30 ekstra kontenjan ile 577'ye çıkarılmıştır. Daha önce öğrencilerin tercih etmedikleri bazı programlar bu yıl tekrar öğrenci almaya başladıklarında minimum kontenjan olan 10'un iki katı kontenjanla öğrenime başlayacaklardır. Geçtiğimiz yıl sadece bir öğrencinin kayıt yaptırdığı maden mühendisliği programı ise bu yıl kontenjan arttırmıştır.

YÖK bu yıl da bizleri şaşırtmayarak, tüm yüksek öğrenim programlarına uyguladığı absürd uygulamalardan maden mühendisliği programları da nasibini almıştır. Yıllardır hedeflenenin ve varılmak istenilen sonucun ne olduğu anlaşılamayarak, bu yıl da yine farklı bir uygulama ile karşı karşıya kaldık. Bir tür hülle yapılarak üç yıl içinde kontenjanlarını dolduramadığı gerekçesi ile bir yıl öğrenci almayan maden mühendisliği programları tekrar açılmakta, yıllardır kontenjanlarını dolduramayan bölümlerde kontenjan artırımına gidilmekte, hiçbir madencilik ve yerbilimleri birikimi olmayan üniversitelerde maden mühendisliği programları açılmakta, akademisyeni, kadrosu ve hatta üniversite web sitesinde dahi bulunmayan bölümler maden mühendisliği eğitimine hazırlanmaktadır.

YABANCI DİLDE MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ

Ülkemizdeki birçok Üniversitede Lisans Programlarının müfredatlarını öğretim dili olarak ya en az % 30, ya da % 100 yabancı dilde veren fakülteler/bölümler vardır. Bu tür eğitim veren kurumlar öğrenciler için,

ya en az 1 yıllık hazırlık sınıfını geçmeyi ya da seviye belirleme (tespit) sınavını aşmayı zorunlu görmekte, daha sonra lisans öğretimini kısmi ya da tamamen yabancı dille yapmaktadır.

YÖK'e göre; yabancı dil öğretiminin amacı, öğrenciye aldığı yabancı dilin temel kurallarını öğretmeyi, yabancı dil kelime haznelerini geliştirmeyi, yabancı dilde okuduğunu ve duyduğunu anlayabilmeyi ve kendisini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilmeyi sağlamaktır. Yabancı dilde öğretimin amacı ise, önlisans, lisans ve lisansüstü diploma programı mezunlarının alanlarına ilişkin yabancı dil yeterliliklerini kazanmalarını sağlamaktır. Bizlere göre; eğitim-öğretim sistemimizde yabancı dil öğrenimi ile yabancı dilde öğretim aynı şeyler değildir.

YÖK, 2017 tarihli açıklaması ile 2018 yılından itibaren yabancı dil eğitimi veren üniversiteler ile yüksekokulların yabancı dil okullarının ulusal ve uluslararası kuruluşlarca akredite edilip edilmediğinin YKS tercih kılavuzunda öğrencilerin bilgisine sunulacağını, böylece öğrencilerin üniversitelerde verilen yabancı dil eğitimlerinin nitelik farklılıklarını göreceklerini ve İngilizcenin yükseköğretimde bir reklam aracı olarak kullanılması tehlikesine karşı tedbirli olmayı amaçladıklarını açıklamıştır.

Yabancı dilde öğretimin sakıncaları şöylece sıralanabilir:

- Ortaöğretimden kaynaklanan öğrencideki dil yetersizliği
- Öğretim üyelerinin bazılarındaki dil yetersizliği
- Bazı konu ve kavramların iyi anlaşılamaması
- Öğrencilerin soru sormaktan çekinmesi
- Kısmen İngilizce kısmen Türkçe derslerin zorluğu

MESLEK İÇİ SÜREKLİ EĞİTİM

Yaşanan hızlı teknolojik gelişimin mühendislik eğitimi alanında zorunlu kıldığı önemli bir konu, meslek yaşamı boyunca sürekli eğitime duyulan gereksinimdir. Çünkü teknolojik gelişimin çok hızlı yaşandığı günümüzde, uygulanan eğitim teknolojisi, üretim ve istihdam politikalarından dolayı mühendislerin mezun olduktan sonra üretimin içinde etken bir şekilde yer alamamaları, kısa bir dönem içerisinde mesleki bozulmanın başlamasına neden olmaktadır.

Değişimin çok hızlı olduğu teknik alanlarda bilgi yenilenmesini sağlamak üzere yılda ortalama altı haftalık bir eğitim programının zorunlu olduğu kabul edilmektedir. Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre; mezuniyet bilgisinin % 5'i her yıl eski ve geçersiz hale gelmektedir. Çağdaş ve rekabet edilebilir standartlara erişebilmek için her çalışan kişi zamanının % 15'ini bilgisini tazelemeye ayırmalıdır. Çalışma yaşamı boyunca kendi alanında hiçbir eğitim programına katılamayanlar, 45 yaşında bütün gelişmelerin ardında kalmaktadır.

Meslek Odalarınca yayınlanan Mesleki Eğitim Taslağı'nın gerekçesinde kısaca şunlara vurgu yapılmıştır: "3458 sayılı yasaya göre mühendis, mimar veya şehir plancısı diploması alan herkesin, uygulamada herhangi bir deneyime sahip olmaksızın, bir anlamda, sınırsız mesleki yetki ile donatılması, hizmetin niteliği ve güvenirliği bakımından zaman zaman sakıncalar yaratabilmektedir. Benzer sorunla karşılaşan birçok ülke, hizmetin verilmesi aşamasında oluşabilecek risklerin azaltılmasını sağlamak amacı ile çeşitli sistemleri uygulamaya sokmuşlardır. Örgün eğitim kurumlarında verilen eğitim sonrası meslek sahibi olma ve unvan kullanmanın dışında, ülke ve toplum yararları doğrultusunda meslek alanları ile ilgili uygulama ve denetimin yapılabilmesi için, uzmanlaşmaya gereksinim duyulmaktadır. Uzmanlık alanlarının tanımı ve Odalar tarafından gerekli meslek içi eğitimin verilmesinin son adımı, her uzmanlık konusu için Odanın yetkili üye belgesi vermesi olmalıdır. Kanun tasarısı, ülke ve toplum yararları doğrultusunda meslek alanları ile ilgili uygulama ve denetimin yapılabilmesi için; uzmanlık alanı ve yetkili üyeliğin tanımlanması, yetkili üyelerin mesleki ve bilimsel çalışmaları, yaptıkları işler ile tamamlayıcı eğitimlerine dayanan uzmanlıklarının Meslek Odalarınca belirlenmesi, belgelendirilmesi ve gerektiğinde yetkili üyelerin kamuoyuna önerilmesini düzenlemektedir."

Bu çerçevede de Maden Mühendisleri Odası, gerek Oda üyelerini gerekse de madencilik sektöründe hizmet veren madencilerin mesleki eğitimine önem vermiştir. Süreli ya da güncel olarak madencilik ile ilgili her konuda kongre, sempozyum, seminer, kurultay, çalıştay ve workshoplar düzenlemektedir.

Kongre ve sempozyum gibi etkinliklerin diğer bir yönü de, meslektaşlarımız arasındaki bağları kuvvetlendirici ve yaklaştırıcı çabalara dönüktür. Sosyal dayanışması güçlenmemiş toplumların da güçsüzlüğü gerçektir. Bu gaye ile sosyal çalışmalara da yer verilmiş kokteyl, tiyatro ve teknik gezilerle kongre dışındaki vaktin en iyi biçimde değerlendirilme-

sine gayret gösterilmiştir. Maden Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen Bilimsel Etkinlikleri aşağıdaki şekildedir.

Maden Mühendisleri Odası Bilimsel Etkinlikleri*

- (27) Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik Kongresi
- (21) Türkiye Kömür Kongresi
- (10) Delme ve Patlatma Sempozyumu
- (11) Türkiye Mermer Sempozyumu
- (2) Fenni Nezaretçilik Sempozyumu
- (1) Bilimsel ve Teknik Sondaj Sempozyumu
- (1) Türkiye'de Kömür Politikaları ve Temiz Kömür Tek. Semp.
- (9) Türkiye Enerji Sempozyumu
- Linyit Sektörü Sempozyumu
- Kömür ve Enerji Çalıştayı
- (9) Uluslararası Bor Sempozyumu
- (9) Ulusal Kırmataş Sempozyumu
- (3) Trona ve Sentetik Soda Sempozyumu
- (4) Ulaşımda Yer Altı Kazıları Sempozyumu
- (7) Maden Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu
- (11) Endüstriyel Hammaddeler Sempozyumu
- Sondaj Sempozyumu
- Krom Çalıştayı
- (6) Öğrenci Kurultayı

* Parantez içindeki rakamlar 2020 yılına kadar geçen süreçte kaç kez düzenlendiğini göstermektedir.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ

Ülkelerin gelişmişlik yarışında öne geçebilmeleri, çok büyük oranda bilimin-teknolojinin geliştirilmesine ve ülkelerin bilgi ve üretim teknolojileri yaratma yeteneklerine bağlıdır. Bu açıdan mühendis etkinliklerinin hayati önemi bulunmaktadır. Ülkemizde mühendislere yönelik üniversite sonrası meslek içi eğitim çalışmaları ihmal edilmiştir. Maden Mühendisleri Odası, bu açığı kapatmak ve maden mühendislerinin meslek içi eğitim gereksinimlerini karşılamak için Sürekli Eğitim Merkezi'ni (SEM) 2002 yılında kurmuştur.

Sürekli Eğitim Merkezi'nin amacı, meslekteki bilimsel, teknolojik gelişmelerle, uygulama alanları ve tamamlayıcı eğitimlerine dayanan uzmanlıklar ile ilgili olarak Oda üyelerine, TMMOB üyelerine ve sektörde çalışan değişik kademedeki personele, meslek alanlarına yönelik bilgilendirme ve belgelendirmeye dayalı eğitim programları hazırlamaktır. Bu programlar aracılığı ile Maden Mühendisleri Odası kamu, özel sektör ve üniversite işbirliğine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu eğitimler;

1 Madencilik İşletme Projesi Eğitimi

2 Madencilik Projeleri Uygulama Semineri

3 Madenlerde Havalandırma Eğitimi

4 Madencilik ve ÇED Eğitimi

5 Madencilik Sektöründe ÇED Yönetmeliği ve Madencilik Sektöründe Çevre Yönetmelikleri

6 Maden Arama, Cevher Modeli ve Kaynak Hesabı Micromine Yazılımı Temel Eğitimi

7 Netcad Madencilik Uygulamaları

8 Netcad Campus 2 ve 3 Boyutlu Madencilik Uygulamaları Sertifika Uygulaması Eğitimi

9 Netpro/Mine Cevher Modelleme Eğitimi

10 Teknik Nezaretçi Eğitim Semineri

11 Teknik Nezaretçi Yenileme Semineri

12 Fenni Nezaretçilik ve İş Güvenliği Mühendisliği Eğitim Semineri

13 Daimi Nezaret ve Yetkilendirilmiş Tüzel Kişi Bilgilendirme Eğitimi

14 Temel Bilirkişilik Eğitimi

15 Bilirkişilik-Kamulaştırma Bilirkişiliği Eğitim Semineri

16 Delme Patlatma Yerüstü Patlatmaları Semineri

17 Delme Patlatma çevrimiçi Serisi-1 Yeraltı Kömür Ocaklarında Patlatma İşleri ve Kısıtlayıcı Unsurlar

18 Temel Seviye Delme Patlatma Eğitimi

19 Patlatmadan Korunma Dokümanı Hazırlanması Eğitimi

20 Patlayıcı Madde Ateşleyici Yeterlilik Belgesi Eğitimi Semineri

21 Patlayıcı Madde Ateşleyici Eğitimi – A Sınıfı

22 Patlayıcı Madde Ateşleyici Eğitimi – B Sınıfı

23 Patlayıcı Madde Ateşleyici Eğitimi – C Sınıfı

24 Açık Ocak Optimizasyonu ve Açık Ocak Tasarımı, Tumba Tasarımı, Açık Ocak Dışı Yol Tasarımı

25 Çevre Mevzuatı Eğitimi

26 Mermer Blok Çıkarma ve İşleme teknolojileri Eğitimi

27 Nitelikli Hesaplamalar Bilirkişilik Sertifika Eğitimi

28 Scheduling ve Maden Planlama

29 Su Sondajları Eğitimi

30 Zemin ve Enjeksiyon Sondajları Eğitimi

Gelinen noktada sonuç: bilimin "meta", üniversitenin "ticarethane", öğrencinin "müşteri" konumuna sürüklenmesidir. Evrensel koşulları sağlayan ve öğrencilerin beklentilerini karşılayabilen, devamlı değişen istihdam koşullarına uyum sağlayabilen, toplumun gereksinimlerine yanıt verebilen bir üniversite ortamına giren öğrenciler, aşağıda sıralanan sorunlar yumağından oluşan adeta bir mayın tarlasından geçerek mezun olmak ve iş aramak ve bulmak durumundadır.

- eşitlik
- öğretim üyesi
- derslik laboratuar
- yabancı dil
- müfredat
- harç, kredi

- yurt
- burs
- özerklik
- demokrasi
- araştırma
- staj
- unvan
- planlama
- istihdam

Disiplinlerden Disiplinlerarası çalışmaya geçildiği günümüzde, evrensel bir üniversitenin sağlaması gereken koşullar şöyle sıralanabilir:

- Yükseköğretimde fırsat eşitliği
- Yaşam boyunca öğrenim olanağı
- Yarı zamanlı, uzaktan öğretim vb. öğretim yöntemleri
- Yalnız beceri kazandırmak değil en geniş anlamıyla eğitim anlayışı
- Toplumun geleceğini biçimlendirmek için öncülük işlevi
- Etik bağlamda her zamankinden daha önemli rol
- Kurumlararası dayanışma
- Topluma karşı sorumluluk temelinde özerklik
- Kalite güvencesi

Bizler, geçmişten geleceğe, günümüzde de şöyle bir üniversite istemekteyiz.

- Yükseköğretimin kamusal ve herkes için ulaşılması gereken bir hak olduğu kabulünden yola çıkarak, Üniversitelerdeki tüm öğretim ve sosyal hakların parasız BİR ÜNİVERSİTE.

- Öğretim üyelerinin, çalışanların, öğrencilerin tüm söz ve karar süreçlerine katıldığı, katılımcı, paylaşımcı hukuka saygılı BİR ÜNİVERSİTE.

- Emeğe, insan haklarına saygılı, barışın, hoşgörünün hakim olduğu, özerk ve demokratik bilimsel BİR ÜNİVERSİTE.

- Bilim ve teknoloji üreten, üreteni teşvik eden, ödüllendiren BİR ÜNİVERSİTE.

• Topluma dönük eğitimin yerleştirilmesi doğrultusunda, sanayi ile toplumsal yaşam ile etkileşim içinde olan BİR ÜNİVERSİTE.

• Yabancı dil öğrenmenin daha uygun koşulları yaratılarak geliştirilen, ana dilde eğitim yapan BİR ÜNİVERSİTE.

• Eğitim kadrolarının ekonomik sorunları insanca yaşayabilecekleri ve hak ettikleri seviyede çözülerek zamanlarını tamamen öğretime ve araştırmaya vermelerinin koşullarının yaratıldığı BİR ÜNİVERSİTE.

• Üniversitelerin tek tek akreditasyon çalışmaları yürütmeleri yerine, üniversiteler arasında eşitsizlikleri ortadan kaldırılması için merkezi politikaların geliştirilerek uygulandığı BİR ÜNİVERSİTE.

• Üniversitelerin bütününde çeşitli kademelere seçimle gelinen BİR ÜNİVERSİTE.

"Halk için Bilim, Halk için Üretim" hedefi ve bu hedefin gerçekleşmesi; bağımsız-demokratik-özerk üniversite yönetimi ile olanaklıdır. Bizler, eğitim sorunlarının çözümü sürecinde yeni mezun mühendislerden şunları beklemekteyiz.

• öğrenmeyi öğrenmiş

• araştıran

• bilgi üreten

• yabancı dil bilen

• teknolojiyi kullanabilen

• sosyal bilimlere açık

• çevresini sorgulayan

• yaratıcı

• üretken

• toplumla bütünleşen

• kalite bilincine sahip

• yerel değerleri göz ardı etmeyen

• zamanın değerini kavrayan

• kendisiyle barışık

• etik değerlere sahip

- entelektüel özellikli
- meslek örgütüne ve örgütlenmesine inanan
- ülke ve meslek sorunlarına duyarlı

SONUÇ OLARAK

Ülkemizin iktisadi politikaları dünyada yaşanan gelişmelerden bağımsız olarak değerlendirilemez. 80'li yıllardan itibaren tüm sosyal alanlarda değişim programları yürütülmüş, bu programların sonucu ülkemizin son yirmi yılında sonuçlarını ortaya çıkarmaya başlamıştır. Ülkemiz sanayisizleşmekte, sanayi mühendissizleşmekte ve mühendis kaliteli ve nitelikli bir eğitim alamamaktadır. Tarımsal yatırım ve üretim neredeyse yok seviyesine inmiş, işsizlik oranları resmi rakamlara göre dahi % 20'lere dayanmıştır. Tüm değişim programlarının sonucu olarak kamusal alanlar piyasalaştırılmış, eğitim ve yükseköğrenim de bu piyasalaşmadan nasibini almıştır.

Piyasacı ve gerici saldırıların odak noktalarından biri de eğitim sistemi, dolayısıyla akademi ve üniversitelerdir. Sosyal devletlerde üniversite; bilimsel araştırma yapmak, bilim ve bilim insanı üretmek, öğretim yoluyla bireylere uzmanlıklar kazandırmak ve temel bilimsel normların sürekliliğini ve geliştirilmesini sağlamak amacı taşımalıdır. Bu nedenle üniversitelerde verilecek eğitimin belirli bir amacının olması, bu amaca hizmet ederek dogmatizmden uzak, kişiye ve topluma faydalı olmasını sağlayacak çıktıları kazandırması gereklidir. Ancak ülkemizde üniversiteler hem uluslararası iş ve sermaye bölümünün hem de iktidarın gerici politikalarının yönüne göre şekillendirilmiştir. Bu nedenle üniversite eğitiminin kişinin, toplumun çıkarlarını geliştirecek temelde ve bilimsel yeniliklerin ışığında yeniden planlanması gereklidir. Eğitim, istihdam ve üretim ilişkilerinin planlı bir şekilde ele alınması sağlanmalı, bu sayede mesleğe karşı yabancılaşmanın ve mesleki körleşmenin önüne geçilmelidir.

Sermayenin sınırsız hareketliliğini ifade eden kapitalist küreselleşme çağında sermaye, yaşamın bütün alanlarına egemen olmaktadır. Bu süreçte ülkemiz, uluslararası sermayenin küresel isteklerine uygun olarak tüm alanlarda yapısal bir dönüşüm programına tabi tutulmaktadır. Uluslararası sermaye çevrelerinin çıkarları doğrultusunda ve ayrıca AB ile uyum adı altında sunulan bu dönüşümden; tüm yaşamımızın yanı sıra mühendislik uygulamaları, mühendislerin sosyal konum ve koşulları da doğrudan olumsuz biçimde etkilenmektedir.

Bu durumun somut göstergeleri; insan yaşamının her aşamasından sorumlu olan mühendisliğin hızla işlevsizleştirilmesidir. Bilim, akıl ve mesleki birikim dışlanarak yaşam çevrelerinin, alanlarının ve kaynaklarının tahrip edilmesidir. İşlevsizleştirilen meslek insanlarının hızla işsizleşmesi, ücretli mühendislerin toplum içindeki konumunu yitirmesi, kimliksizleşmesi ve yoksullukla baş başa bırakılmasıdır.

Üniversitelerimizin mevcut durumunda, toplumsal ihtiyaç ve beklentilere yanıt verebilmesi mümkün değildir. Ülkemizin yükseköğrenim sistemi incelendiğinde kurumsallaşma ve planlama konularında bilimsel ölçütlerin göz önüne alınmadığı görülmektedir. Ülkemizde mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitimi 190'dan fazla üniversitede verilmektedir. 2020 yılının mühendislik, mimarlık ve şehir planlama bölümlerinde açılan toplam kontenjan yaklaşık 93.000 kişidir. Bunun anlamı yaklaşık 75.000 yeni mezunun iş hayatına başlaması demektir. TMMOB'nin 2020 sonunda yaklaşık üye sayısının 650.000 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizde meslek mensubu sayısının %10 arttığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Bu sayılara karşın meslek alanımızda işsizliğin % 20, eğitim aldığı alan dışında çalışanların % 25 oranlarında olduğu tahmin edilmektedir. Üniversitenin ilgili bölümlerinden mezun olanların iş bulamadıkları ya da kişilerin eğitim aldıkları alanda çalışmadıkları görülmektedir. Yüksek orandaki işsizliğin ve alan dışı çalışmanın altında yatan gerçeğin, bilimsel gereklere ve ülke gerçeklerine göre yapılmayan yükseköğrenim planlaması olduğu gün gibi ortadadır. Meslek mensubu sayısının artması, işsizlik oranlarının yükselmesi ve ücret politikaları olumsuz yönde etkilemekte, emek ile orantılı ücretin alınamamasına yol açmaktadır.

Hal böyleyken plansız ve programsız bir biçimde her kente bir üniversite açılmasının, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin kapatılarak teknoloji fakültelerine dönüştürülmesinin mühendislik alanlarına yeni sorunlar ekleyeceği açıktır. Mühendislik mesleği özel bir eğitimi gerektirir. Mesleğin uygulama alanlarının geniş olması itibariyle eğitimin niteliği; doğa ve kültürel çevrenin tahribi, birey ve toplum sağlığının riske girmesi gibi kamusal alana zarar verebilecek pek çok uygulamaya neden olabilmektedir. Mühendislik mesleği altyapı sorunları çözülmüş, çağdaş ve bilimsel niteliklere sahip kaliteli bir eğitimi zorunlu kılmaktadır.

Ülkemizde var olan mühendislik fakültelerinin eğitimini kaliteli hale getirmek, fakültelerin alt yapı, donanım ve öğretim elemanı alanındaki eksikliklerini gidermek için çalışma yapılması gerekirken, siyasi konjonk-

türe dayalı olarak alınan bu ve benzeri kararların kamu yararına uygun olduğunu söylemek mümkün değildir. Yükseköğretime ilişkin alınan "çok sayıda niteliksiz mühendis yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite, fakülte açma" kararları yerine, var olan fakültelerin ihtiyaçlarının karşılanarak, sorunların giderilmesine yönelik kararlar alınması gerekmektedir.

Eğitim, istihdam ve üretim ilişkilerinin planlı bir şekilde ele alınmamasından dolayı lisans eğitiminde edinilen bilgilerin önemli bir bölümü çalışma hayatında pratik karşılığını bulamamaktadır. Bu durum mesleğe karşı yabancılaşmanın yanı sıra mesleki körelmeye de neden olmaktadır. Öğretim üyelerimizin de ekonomik koşulları gün geçtikçe kötüye gitmektedir. Mühendislik bölümlerindeki araştırma görevlileri ve genç öğretim üyeleri ya bir ideal uğruna ya da daha iyi bir iş bulamadıkları için görevde kalmaktadır. Bunların çoğu, karşılarına çıkan ilk fırsatta ya özel sektöre geçmekte ya da yurt dışına gitmektedir.

Altyapı yükseköğrenimin, ama en başta mühendislik bölümlerinin en büyük problemidir. Ülkemizde altyapısı hazırlanmadan programlar, bölümler, fakülteler hatta üniversiteler açılmaktadır. Mühendisler laboratuarsız, öğretim üyesiz bölümlerde eğitim görmektedir. Bu nedenle üniversitelerde verilen eğitimin niteliği önemli bir tartışma konusu haline gelmektedir. Üniversite eğitiminin kalitesi, ülkemiz üniversitelerinde her geçen gün düşmekte, bölümlere yerleşen öğrencilerin arasındaki farklar giderek artmaktadır.

Ulusal ve uluslararası derecelendirme kuruluşlarının; makale sayısı, öğretim üyesi başına düşen makale sayısı, atıf sayısı, öğretim üyesi başına düşen atıf sayısı, toplam bilimsel doküman sayısı, öğretim üyesi başına düşen toplam bilimsel doküman sayısı, doktora mezun sayısı, doktora öğrenci oranı, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı gibi kriterlerin puanlanması ile oluşturulan sıralamada, dünya üniversiteleri arasında son dönemlerde ilk 500'de ülkemizden herhangi bir üniversite listeye girememektedir.

Bilimsel araştırmalara yeterli kaynak ayrılarak, Ar-Ge faaliyetlerinin önü açılmalı, sanayinin bu alanlara yatırım yapması sağlanmalı ve ihtiyaç duyduğu anda üniversitelerin projelerini satın alması engellenmelidir. Üniversiteler öğrenci yetiştirmek kadar, bilim insanı ve öğretim üyesi yetiştirmekle de sorumludurlar. Bu sorumluluklar gereğince, uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmelidir. Bunun yanında öğretim üyelerinin sosyal ve mesleki sorunları eğitimin niteliğini etkileyen en çözülerek hem ticari faaliyetlerde bulunması engellenmeli hem de özel sektöre kaçışları engellenmelidir.

Mühendislik eğitiminin olmazsa olmaz olgusu staj sorunudur. Staj; eğitimin, mesleki süreci doğrudan etkileyen, eğitim aşamasında ihmal edilen, üzerinde durulmayan ve önemsiz görülen bir konudur. Görerek öğrenilen bilgilerin akılda daha kalıcı olduğu gerçektir. Bu nedenle uygulama sahasının avantajlarının elde edilebilmesi için staj uygulaması şarttır. Mühendislik hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki ilgi ve deneyime sahip olan meslek odalarının üyelerine verilmesi, üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği kapsamında tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Meslek odalarında yürütülen öğrenci üye komisyonu/örgütlülüğü çalışmaları bu denetim mekanizmasının bir otokontrol olarak gelecekteki üyelerimize kazandırılması için önem taşımaktadır.

Eğitimdeki kalitenin düşüşü, meslek içi eğitimlerin önemini her geçen gün artırmaktadır. Ancak meslek mensubu sayısına oranla, açılabilen meslek içi eğitim sayısı tam kapasite ile bile yetersiz kalmaktadır. Meslek odaları, üniversitenin sorunlarını; mühendislik eğitiminden; bu eğitimin sorunlarını da mesleklerimizin sorunlarından ayrı değerlendirmemektedir. Eğitimin başlangıcından itibaren tüm sorunlar, mühendisliğin icrasını etkilemekte; kötü icra, alana özgü olarak işveren çevrelerince de tartışılmakta ve mesleki erozyona yol açmaktadır.

Mühendislik alanındaki eğitimde gerek açılan okullar gerek artırılan kontenjanlar açısından planlama anlayışının olmaması özellikle belirli bölümlerden mezun mühendislerin istihdam sorununu artırdığı gibi bu kitlenin mesleki kimliklerinde erozyon yaratmaktadır. Üretim süreçlerinde ortaya çıkan değişim, mühendisleri yeniden biçimlendirmekte, mesleki formasyonlarını değiştirmekte, istihdamı daraltmaktadır. İşsizliğin artması ücret politikalarını olumsuz yönde etkilemekte ve mühendislerin emeği ile orantılı ücret almalarını engellemektedir.

Mühendislik; insan odaklı mesleklerdir. Meslek odaklarımız değiştirilmek istenmekte, buna bir de eğitimdeki kalite sorunu eklenince sorunun boyutu katlanarak büyümektedir. Mühendislik eğitimleri kaliteli, özel beceriler kazanılması gerektiren, insana hizmet odaklı, özel bir eğitim sürecine sahip olmalıdır. Bu eğitimleri veren üniversitelerin donanım, kalite, altyapı yetersizliği gibi sorunlarının bulunması; mesleğin uygulamalarında yanlış, kusurlu, yetersiz ürün kullanımı ve uygulamaları sonucunu doğurmaktadır. Bu durum insan odaklı olan mühendislik mesleğinin doğal ve kültürel çevrenin tahribine, insan sağlığının risk altına sokulmasına ve hatta ortadan kaldırılmasına, toplumsal yaşamın dönülemez zararlara uğratılmasına kadar varan sonuçlara neden olabilmektedir.

Biz, Üniversiteler Üniversite Bileşenlerinindir! diyoruz.

Biz, Eşit, Parasız, Demokratik, Bilimsel Eğitim istiyoruz!

Biz, Yaşasın Özerk ve Demokratik Üniversite Mücadelemiz! diyoruz.

Her alanda olduğu gibi mühendislik eğitimi alanında da, "birlikte karar alma, birlikte üretme, birlikte yönetme" ve "bilimi toplumla buluşturma" dileğiyle ...

KAYNAKÇA

Avşaroğlu Nadir, 2019 Öğretim Yılında Maden Mühendisliği Programları, Yayınlanmamış Rapor, 2019.

Avşaroğlu Nadir, Türkiye'de Mühendislik Eğitimi ve Maden Mühendisliği Eğitimine Genel Bir Bakış, Yayınlanmamış Rapor, 2020.

TMMOB Mühendislik, Mimarlık, Şehir Plancılığı Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 2017.

Türkiye'de Mühendislik Mimarlık Şehir Planlama Eğitiminin Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Durum Analizi, 2017.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ NASIL OLMALIDIR?

Seray ÇAKAR
Dokuz Eylül Üniversitesi - Genç Madenci

Mühendis ve Eğitim Nedir?

■ **Mühendis:** Teknik, matematiksel ve sosyal veriler ışığında insanların kullanımına yönelik yeni sistemler üretme ve geliştirme ile sorumludur. Mühendis, büyük ölçekli, karmaşık sistemleri analiz etmek, geliştirmek ve değerlendirmek için çeşitli sahalarda görev alır.

■ **Eğitim:** Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye.

■ **Mühendislik,** bilimi uygulama sanatıdır. Bu sanatın temel amacı; bilimsel gerçeklerin ortaya koyduğu ilkelerden yararlanarak, bu ilkeleri uygulayarak, insanların ihtiyaçlarına cevap vermek, farklı sorunlara güvenli, ekonomik ve pratik çözümler getirmektir.

■ **Mühendislik eğitiminin amacı;** öğrencilere çağdaş temel bilim

ve mühendislik bilgilerini aktarmanın yanında, yaratıcılığı, araştırma tekniklerini, bir problemi kendi kendine çözme yöntemlerini vermektir. Günümüzün hızla gelişen dünyasında bilgi üretimi kadar, bilgiye erişme ve onu kullanma yöntemleri de önemlidir.

Türkiye'de Mühendislik Eğitimi

■ Türkiye'de mühendislik eğitiminin 1773 yılında -şimdiki adıyla- İstanbul Teknik Üniversitesi'nin kuruluşu ile başladığı kabul edilmektedir. Bulunduğumuz zamana kadar gelişen teknoloji ve yapılan atılımlarla uluslararası statüde mühendis yetiştiren üniversite ve fakültelerimizin olmasının yanı sıra standartlar kapsamında yeterli donanıma sahip olamayan fakültelerimiz de mevcuttur.

■ Mühendislik eğitimi Türkiye'de Türkçe eğitim veren kurumlar için 4 yıllık bir süreçten oluşurken, İngilizce eğitim veren kurumlarda 4+1 şeklinde hazırlık eğitimi verilmektedir. Mühendislik eğitim süreci uluslararası kapsamda yıl bazında değişiklik göstermektedir. Örneğin Danimarka, Finlandiya, İtalya ve Belçika gibi ülkelerde kabul edilen Bologna Deklarasyonu ile 3+2 sistemi ile eğitim verilmektedir.

■ 2021 yılı mevcut sistemde yükseköğretimdeki öğrenci sayısı 8 milyon civarı iken bu verinin 500 bine yakını mühendislik öğrencisidir.

■ Her yıl yayınlanan YÖK'ün istatistik verilerine göre 2021-22 öğretim döneminde; ülkemizin 81 ilinde 114''ü devlet, 62'si vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 176 üniversitede mühendislik eğitimi verilmektedir. Bu verilere göre son 5 yılda her yıl ortalama 75 bin mühendislik öğrencisi ilgili bölümlerinden mezun olmaktadır.

■ Mühendislik eğitimindeki amaç, öğrencinin karşılaşabileceği problemler için pratik ve analitik çözümler üretebilmesini sağlamak, kazandıkları tasarım yeteneklerini geliştirilip, tasarım sorunlarını mevcut malzeme ve sistemleri kullanarak en verimli şekilde çözmek olarak özetlenebilir. Bu tür becerilerin artırılması için geleceğin mühendisleri günümüzdekilerden farklı yöntemlerle yetiştirilmelidir. Mühendislik eğitimi ister istemez her zaman aynı şekilde devam etmeyip bazı değişimler geçirebilir. Geleceğin mühendislerinin toplumda daha aktif rol oynayabilmesi için öncelikle fakültelerde öğretim üyeleri sadece sınıf içinde değil sınıf dışında da öğrencilere yol gösterip yeni teknolojiler yardımıyla

onların daha aktif olmalarını sağlamalıdır. Öğretim üyeleri klasik olarak sadece ders anlatımı dışında mühendis adaylarına bir nevi koçlukta yapmalıdırlar. Özellikle mühendislik eğitimin son yılında öğrenciye mühendislik eğitimi süresince kazandığı bilgilerin ileride nasıl kullanacağından bahsedilmelidir. Mühendis adaylarına bu şekilde bir yol gösterilmezse, öğrenci mezun olduktan sonra meslek hayatında karşılaşacağı yeni teknolojilere uyum sağlamakta zorlanacaktır (Uçkun 1997). Öğretim üyeleri ile mühendis adayları arasındaki uçurum ne kadar az olursa, öğrencilerin problemleriyle ne kadar fazla ilgilenilip ne kadar fazla iletişim yakınlığı kurulabilirse mühendislik eğitimindeki kalite de o kadar artmış olacaktır.

Mühendislik Eğitimi Veren Programların Geliştirmesi Gereken Özellikleri

- Matematik, temel bilimler ve mühendislik bilgilerini uygulama yeteneği
- Deney tasarımı, deney yapma, veri analizi ve veri yorumlama yeteneği
- İstenen özelliklere sahip bir sistemi, bileşenlerini veya çözüm yöntemlerini tasarlama yeteneği
- Disiplinler arası bir grup içinde çalışabilme yeteneği
- Mühendislik problemlerini tanımlama, modelleme, çözme yeteneği
- Profesyonel ve etik sorumlulukların farkında olma yeteneği
- Etkin biçimde iletişim kurabilme yeteneği
- Mühendislik çözümlerinin evrensel ve toplumsal bağlamda etkisini kavrayabilecek geniş bakış açısı oluşturabilme
- Gereksinimleri tanımlama, yaşam boyu öğrenmeye çalışma yeteneği
- Yürürlükte olan yönetmelikler ile ilgili bilgi sahibi olma

Mühendislik uygulamaları için gerekli modern mühendislik araçlarını, becerilerini ve tekniğini kullanma yeteneği

Mühendislikte Teori ve Pratik

Mühendis adaylarının mesleki becerilerini kazanmaları için gereken deneyimi yaşadıkları ilk ortamlar fakültelerdir. Mühendis yetiştiren fakültelere 2009 yılında genel mühendislik fakültelerine teknoloji fakülteleri de dahil olmuştur. Teknoloji fakültelerinden mezun öğrencilere de mühendislik fakültelerinde olduğu gibi mühendislik unvanı verilmekte ve yetki açısından aralarında hiçbir fark bulunmamaktadır. Teknoloji fakültelerini mühendislik fakültelerinden ayıran en önemli özelliği, eğitimde pratiğe daha fazla önem verilmesidir denilebilir. Teknoloji fakültelerinin son sınıfındaki 8. yarılın tamamen staj eğitimine ayrılması pratiğe verilen önemin somut bir göstergesidir. Son sınıfta verilen bir dönemlik staj eğitimi mühendis adayı öğrencileri için öğrendikleri teorik bilgileri pratiğe aktarmada çok önemli bir fırsattır. Staj eğitiminde bir nevi iş hayatına adım atan öğrenciler mezun olduklarında pratik bilgilerini geliştirdiklerinden ve sanayideki iş ortamını önceden gördüklerinden dolayı işe girerken ve başladıkları işe adapte olma konusunda çok fazla sıkıntı çekmeyeceklerdir.

- Ülkemizdeki bütün eğitim programları sürekli bir değişim içindedir ve değişikliklerin başarı derecesini ölçecek zamana ulaşmadan başka değişiklikler yapılmaktadır. Bu durumda yapılan düzenlemeler beklenen sonuçları verememektedir.

- Türkiye ‘deki mühendislik programları; gelişmiş ülkelerden farklı olarak, endüstriden kaynaklanan gereksinimler, endüstrinin karşılaştığı mühendislik sorunları ve istihdam olanakları göz önüne alınmadan düzenlenmektedir. Bu durum endüstrinin gereksinimlerine uygun formasyonda mühendislerin yetiştirilmemesine yol açmakta, ayrıca mühendislerin istihdam olanaklarındaki terslikler nedeniyle, meslekleri dışındaki işlerde çalışmalarına neden olmaktadır.

- Bölümlerin çoğunda öğretim elemanı sayısı, laboratuvar imkanları, dershaneler ve alt yapılar yeterli değildir. Üniversitelerde yeni bölümlerin kurulması, kurulmuş olanların varlığını sürdürmesi ve bunların yıllık kontenjan sayılarının belirlenmesi gibi konuların arz talep kuralına göre, ülke ihtiyaçları çerçevesinde yapılması gerekir. Ne yazık ki bu şekilde davranılmadığı için, değişik dallardaki birçok üniversite mezunu işsiz kalmaktadır. Ancak, bu konuda sorunun çözümünü zorlaştıran iki unsurun varlığını; yani, ülkemizdeki hızlı nüfus artışı ile ortaöğretim sistemindeki çarpıklığın da etkisini göz önünde bulundurmak gerekir.

- Ülkemizde mühendislik fakültelerinde, öğretim üyesi başına düşen ortalama öğrenci sayısı 25 olmakla birlikte, öğretim üyesi temininde güçlük çekilen bölümlerde bu sayı ortalama 60 ‘lara kadar çıkmaktadır. Mühendislik fakültelerinde ortalama öğretim üyesi sayısı 11 iken, bazı bölümlerde ortalama öğretim üyesi sayısı 7’ye kadar düşmektedir.

Mühendislik Eğitiminde Karşılaşılan Problemler

- Sınıflar çok kalabalıktır.
- Yeterli sayıda öğretim elemanı yoktur.
- Öğrenciler yeterli seviyede yabancı dil bilmemektedirler.
- Dersler ile ilgili Türkçe kitapların ve ders notlarının sayısı yeterli değildir.
- Kütüphaneler yetersizdir.
- Genelde sadece bilgi aktaran ve ezbere dayanan bir eğitim sistemi mevcuttur.
- Laboratuvar imkanları az olduğundan yeterli deney yapılamamaktadır.
- Üniversitelerin mali kaynakları çok azdır, araştırma altyapısının yetersizliği nedeniyle üniversitelerde yeterli kalite ve sayıda araştırma yapılmamaktadır.
- Endüstri ile yapılan ortak çalışmalar çok azdır.
- Yüksek lisans eğitimi birçok üniversitede verimli bir şekilde yapılmamaktadır.
- Öğretim elemanı yetiştirme süreci verimsiz ve çok yavaş ilerlemektedir.
- Türkiye ‘de endüstri, ağırlıklı olarak üretimde çalışacak mühendislere gereksinim duymaktadır. Ürün geliştirmede çalışan mühendislerin sayısı azdır, ürün geliştirmeye yönelik olmayan araştırma-geliştirme etkinlikleri ise önemsiz bir düzeydedir ya da yoktur.

■ Mühendislik programlarının geliştirilmesinde endüstrinin gereksinimleri göz önüne alınmamaktadır.

■ Mühendislik eğitimi veren üniversiteler ile endüstri, endüstrinin sorunlarının çözümünde yeterince işbirliğine gitmemektedir.

■ Yeni mühendislik programlarının açılması endüstrinin gereksiniminden değil, politik ve kişisel nedenlerden kaynaklanmaktadır.

■ Mühendislik programlarının eğitim kalitesi bir akreditasyon biriminde ölçülmemektedir. Gelişmiş ülkelerde meslek odalarınca yapılan, mühendislerin mezuniyet sonrası sertifikasyonu da yoktur.

■ Uzaktan eğitimde en önemli eğitim aracı iyi bir uzaktan eğitim programı, bilgisayar, laptop, tablet vb. ile bilgi alışverişini sağlayacak İnternet altyapısıdır. Her öğrencinin bu altyapıya ve imkanlara sahip olması gerekir. Ancak mevcut ülke sisteminde öğrenciler yeterli imkanlara ulaşmakta güçlük geçti.

■ Aniden yüz yüze eğitimlerin durdurulması sonucunda her bir üniversite yeterince bilgi ve birikime sahip olmadan bir uzaktan eğitim altyapısı seçip kullanmaya başladı. Aynı şekilde birçok uzaktan eğitim programı da tüm eğitimi yürütecek yetenekte olmadığı için bu alanda da öğrencinin derse sesli, görüntülü katılamaması, kayıt alamaması, katılıma ait verileri tutamaması gibi problemler yaşandı.

■ Mühendislik eğitiminde laboratuvar ve uygulamalı dersler tartışılmaz derecede önemlidir. Bir mühendislik formasyonunun tamamlanabilmesi için öğrenciler öğrenimlerinin yüzde 20 civarını laboratuvar ortamlarında proje çalışmaları, deneyler, pratik uygulamalar ile geçirir ve buradaki ölçme ve değerlendirme ise genelde uygulamalı sınavlar ve proje ödevleri ile gerçekleştirilir. Laboratuvar derslerinin mühendislik formasyonuna en önemli katkısı; teorik derslerdeki konuların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılmasına; görerek, dokunarak, hissederek, deneme yanılma yapılarak öğrencinin iyice ikna olmasına olanak sağlaması olarak yorumlanabilir. Ancak pandemi nedeniyle laboratuvar dersleri de çevrimiçi uygulamaya dönüşmüş ve mühendislik formasyonunundaki çok önemli olan tamamlayıcı işlevini maalesef yitirmiştir. Bu problemin bir şekilde çözüme kavuşturulması zorunludur. İçinde yaşadığımız pandemi süreci ve gelecekte yaşanabilecek buna benzer süreçler için şimdiden önlem almak gerekmektedir. Çünkü mevcut durumda bununla alakalı bir çalışma yapılmamıştır.

Bu konu başlığı kapsamında 200 öğrenciye şu soruları yönelttim ve verilen cevaplar şu şekildeydi;

Türkiye'de gördüğünüz mühendislik eğitiminden memnun musunuz?

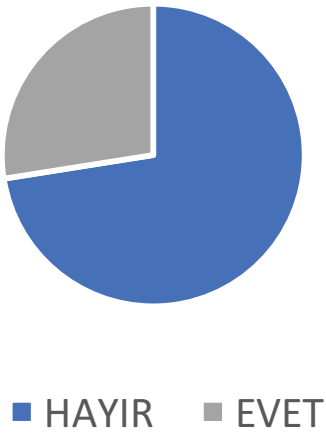

Pandemi sürecinde gördüğünüz mühendislik eğitimi sizin için yeterli oldu mu?

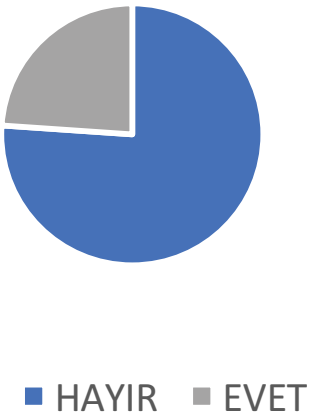

Üniversitenizdeki teorik derslerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

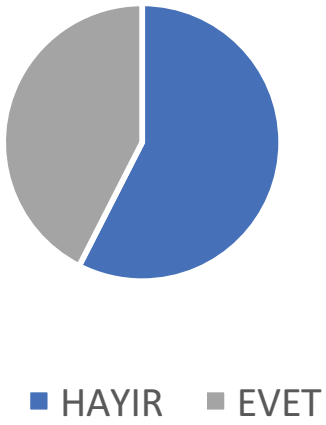

Üniversitenizdeki uygulamalı derslerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

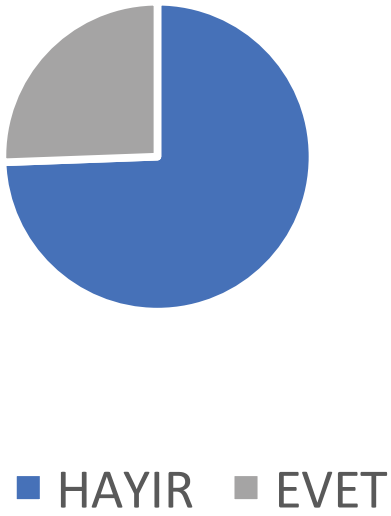

Yurtdışındaki mühendislik eğitimi sizce Türkiye'den daha iyi midir?

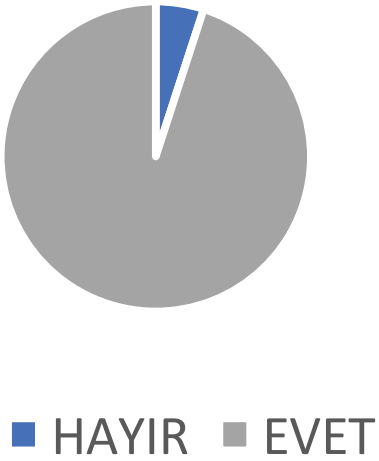

Yurtdışında eğitim şansınız olsa gidip oraya yerleşmeyi düşünür müsünüz?

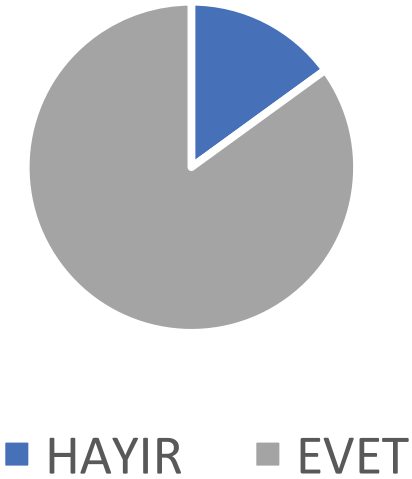

Sizce mühendislik eğitimi nasıl olmalıdır?

■ CEVAPLAMADI ■ CEVAPLADI

Bu soruya verilen cevaplardan bazıları şunlardır:

■ Yetiştirilecek olan mühendislerin sanayi ve endüstriye yönelik şekilde yenilikçi bir bakış açısı verilerek eğitim verilebilir.

■ Mühendislik eğitimi daha çok uygulama üzerine olmalı ona ekmek kazandırmayacak şeyler öğretilmemelidir. Bir mühendis edebiyat öğrenmeden de olur zaten lisede yeterince dersini almış ya da tarih matematik, fizik, kimya böyle dersler seyreltilmeli çünkü artık bilgisayar her şeyin hesabını yapıyor gereksiz bilgiden kaçınılmalıdır.

■ Teorik eğitimin yanında her bir alanın endüstride nasıl yer aldığını okul ile paralel olarak deneyimleyebilmeliyiz. Teorik bilginin sağlamlaşıp yerleşebilmesi için endüstrideki bakış açıları mühendis adaylarına öğrenciyken aşılanmalı Staj sürelerinin daha uzun ve kapsamlı olması gerekli. 20 iş günlük zorunlu staj süresinin yeterli olduğunu düşünmüyorum.

■ Teori derslerindense uygulama dersleri daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum, ilk iki yıl teori dersleri daha fazla olabilir ama 3.ve 4.sınıfta uygulama dersleri daha fazla olmalı ve haftanın belli günleri fabrikalara gidip eğitim görmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu bize iş hayatına atıldığımızda da daha atılgan olmamızı sağlayacaktır.

■ Uygulamalı derslerin artırılması gerekmektedir. İnsanların bilinç-

li olarak mühendislik okuması ve bunun için insanların bilinçlendirilmesi lazımdır. Bu ülkede puanım yetiyor diye mühendislik okuyan binlerce insan var. Ezberci sistemin bitirilip öğrencilerin görerek ve dokunarak öğrenmesinin daha yararlı olacağının farkına varılmalıdır.

- Endüstriyle etkileşimi daha fazla olmalı, akademik kariyer düşünmeyenler de göz önünde bulundurulmalıdır.

- Daha teoriksel aynı zamanda daha çok uygulamalı. Formül ezberlemeli değil daha çok işin mantığını kavramaya yönelik çalışmalar olmalıdır. Mühendislik sadece parası için seçilen değil gerçekten ilgi alanı olanların seçeceği bir bölüm olmalıdır.

- Ezbere dayatılmadan, bilimin doğrultusunda uygulamalarla pratikle ve teoriğin doğru orantıda ilerletildiği bir eğitim sistemi olmalıdır.

- Tıp hemşirelik bölümlerinde olduğu gibi bence mühendislikte de son yılda komple uygulamalı iş eğitimi yapılmalıdır.

GENÇ MADENCİ

II. OTURUM

MADEN MÜHENDİSLERİNİN ÇALIŞMA ALANI

Ümit Kılıç
TMMOB Maden Mühendisleri Odası

Azime Şeker
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (Genç Madenci)

MÜHENDİSLİK EĞİTİM NASIL OLMALI

Nedret Diner
TMMOB Maden Mühendisleri Odası

Dilan Olağan
Karadeniz Teknik Üniversitesi (Genç Madenci)

GENÇ MADENCİ

MADEN MÜHENDİSLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI

Ümit KILIÇ

Maden Mühendisleri Odası - Maden Mühendisi

Maden Mühendisi: Maden Mühendisliği; doğal bir ortamdan maden çıkarma ve işleme bilimini, teknolojisini ve uygulamasını içeren bir disiplindir.

Maden Mühendisliği Çalışma Döngüsü: Bir maden mühendisi planlama, kazı, havalandırma (Yeraltı), yükleme ve nakliye, tahkimat (Yeraltı) ve cevher hazırlama alanlarında çalışma imkanına sahiptir.

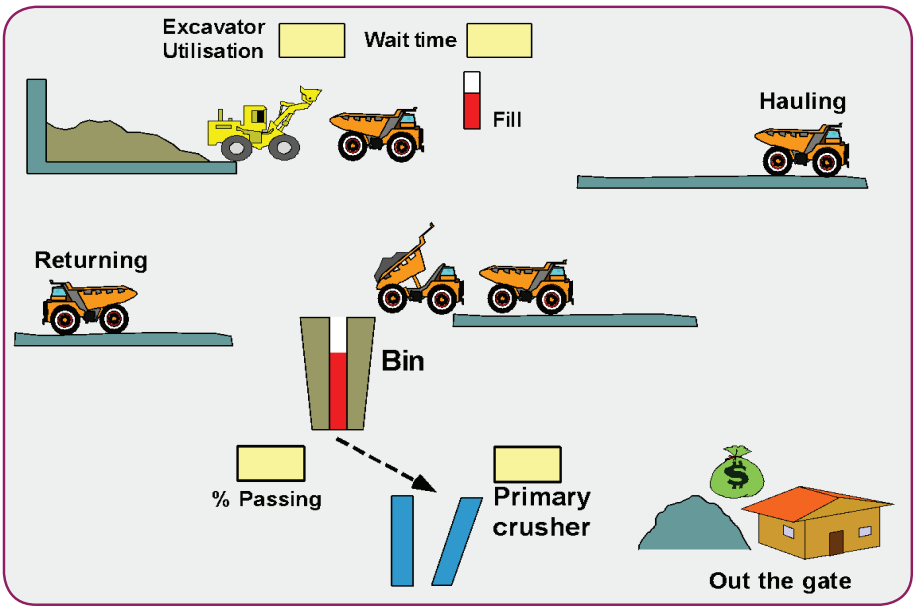

Maden Mühendislerinin İstihdam Edildiği Kamu Kurumları

TKİ, TTK, MTA, Enerji Bakanlığı (MAPEG), Eti Maden, Çalışma Bakanlığı, KGM ve Taşra Teşkilatları, DSİ Genel Müdürlüğü ve Taşra Teşkilatları, İl Özel İdareleri ve Belediyeler maden mühendislerinin çalışabildiği kamu kurumlarıdır.

Maden İşletmelerinde Maden Mühendisi Hangi Birimlerde Çalışabilir?

Maden Mühendisleri bir Maden İşletmesinde şu bölümlerde çalışabilir:

- İşletmenin yönetim biriminde (İşletme Müdürü, Proje Müdürü, Şantiye Şefi, vb yönetici pozisyonlarında)
- Saha operasyonlarında (Kısım şefi, vardiya mühendisi, patlatma mühendisi vb saha ile ilgili işlerde)
- Tesislerde
- Planlama bölümünde
- İş Güvenliği ve Eğitim birimlerinde
- Halkla İlişkiler Bölümlerinde
- Arama Birimlerinde
- Satınalma, Lojistik ve Sözleşme birimlerinde

Tünel ve Metro İnşaatlarında Maden Mühendisleri de Çalışabilmektedir...

Karayolu tünelleri, barajlardaki derivasyon tünelleri, enjeksiyon galerileri, HES santrallerindeki enerji tünelleri, sulama amaçlı açılan tüneller ve metro yapımı kapsamında açılan tünellerde maden mühendisleri de çalışabilmektedir.

Tünelcilik ve yeraltı kazısı ile ilgili en kapsamlı eğitimi alan en ilgili mühendislik disiplini maden mühendisliğidir. Dolayısıyla Maden Mühendisleri tünel ve metro yapımı işlerinde vardiya mühendisi, tünel kısım şefi veya şantiye şefi olarak çalışabilmektedir. Ayrıca kazı sonrası enjeksiyon işlerinde de maden mühendisleri yer alabilmektedir.

Karayolu ve Otoyol İnşaatlarında da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Karayolu ve otoyol inşaat çalışmaları kapsamında büyük hacimli toprak hareketleri (kazı-dolgu) ve/veya tünel yapım işi, şev destekleme işleri ve agrega temini gibi faaliyetler yapılmaktadır. Bu projelerde açıkta yapılan zemin kazı ve dolgu işi Maden Mühendislerinin eğitimini aldığı ve sahada çalışırken uyguladığı yöntemler arasındadır.

Yol inşaatları kapsamında tünel işi varsa burada maden mühendisi çalışabilir.

Yol inşaatları sırasında ihtiyaç duyulan agreganın temini, malzeme ocaklarından üretilmektedir ve bu iş tamamen maden mühendisleri ile ilgilidir.

Nihai şevlerin desteklenmesi işleri Maden mühendisliğindeki tahkimat konusu kapsamındadır.

Hızlı Tren ve Demiryolu Yapım Çalışmalarında da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Ülkemizde de giderek yaygınlaşmaya başlayan "Hızlı Tren" projelerinde, yol yapım işlerinde olduğu gibi toprak hareketleri (kazı-dolgu) ve/veya tünel yapım işi, şev destekleme işleri ve agrega temini faaliyetleri yapılmaktadır. Bu projelerde maden mühendisleri şu işlerde çalışabilmektedir:

- Açıktaki kazı ve dolgu işlerinde (Kazı işi makineli veya delme-patlatma olabilir.)
- Proje kapsamında tünel varsa tünel çalışmalarında
- Bu projelerde kullanılmak üzere tahsis edilen ocaklardan agrega temininde
- Şev destekleme çalışmalarında

Baraj ve HES Yapım Çalışmalarında da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Baraj ve HES çalışmaları kapsamında da kaya kazı, dolgu, tünel, şev destekleme, dolgu malzemesi ve/veya agrega temini yapılmaktadır. Kazı çalışması makineli veya delme-patlatma olabilir. Bir maden mühendisi proje kapsamında tünel varsa tünelde, bu projelerde kullanılmak üzere tahsis edilen ocaklardan agrega temini çalışmalarında, şev destekleme çalışmalarında çalışabilmektedir.

Çimento Sektöründe de Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Ülkemizde bulunan birçok çimento üreticisi firmalarda maden mühendisi istihdam edilmektedir. Maden mühendisleri çimento sektöründe aşağıdaki işlerde çalışmaktadırlar:

- Hammadde ocaklarında: Çimento hammaddesi olan klinker üretimi için gerekli hammaddenin temin edildiği ocaklarda
- İSG birimlerinde: İş Güvenliği ve Eğitim birimlerinde
- Satınalma bölümlerinde

Taş Ocaklarında ve Agrega Üretim Tesislerinde de Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Beton santralleri ve altyapı yapım işleri sırasında ihtiyaç duyulan agrega, taş ocaklarında üretilip kırma eleme tesislerinde boyutlandırılır. Bu çalışmalar; maden kanunu kapsamındaki taş ocaklarından delme-patlatma, yükleme, nakliye ve kırma-eleme döngüsü içerisinde yürütülmektedir. Dolayısıyla taş ocaklarında üretim yapan bu işletmeler daimi nezaretçi olarak maden mühendisi çalıştırmak zorundadır.

Mermer ve Doğaltaş Firmalarında da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Maden Mühendisleri Mermer sektöründe şu işlerde çalışmaktadırlar:

- Ocaktan blok üretimi
- Fabrikadaki üretim işleri
- Mermer makineleri ile ilgili yedek parça ve sarf malzemesi satış işleri
- Ürün satış ve ihracat bölümleri
- Mermer sektörüyle ilgili danışmanlık işleri

Madenlere Makine-Ekipman Tedarik Eden Firmalarda da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Maden sektörüne makine-ekipman tedariği yapan tüm firmalarda maden mühendisleri istihdam edilmektedir. Bu firmalar çok fazla sayıda olup aşağıda bazı örnekler verilmiştir:

- Delici makine ve/veya aksesuarları temin eden firmalar
- İş Makineleri üreten veya satan firmalar
- Kırıcı tesisleri üretip satan firmalar
- Havalandırma ekipmanları satan firmalar
- İş makineleri lastiklerini tedarik eden firmalar

Patlayıcı Madde Üretimi ve Satışı Yapan Firmalarda da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Madencilik ve Altyapı projelerinde akaryakıt ile birlikte en fazla ihtiyaç duyulan ürünlerden biri de "Patlayıcı Madde Sektörü"dür. Ülkemizde uluslararası faaliyetleri bulunan büyük firmaların üretim tesisleri mevcuttur. Bu sektördeki satış ve teknik hizmet birimlerinde maden mühendisleri çalışmaktadır.

Maden Sektörüne Akaryakıt ve Madeni Yağ Tedarik Eden Firmalarda da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Madencilik ve büyük inşaat firmalarına akaryakıt ve madeni yağ temin eden firmalarda maden mühendisi çalışabilmektedir.

Müşavirlik Hizmeti Veren Firmalarda da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Maden projelendirme ve planlama hizmetleri, ruhsatlandırma ve izin süreçleri konusunda danışmanlık hizmetleri, iş güvenliği uzmanlığı, ÇED süreçlerinde ve Çevre Danışmanlık Firmalarında maden mühendisleri de çalışabilmektedir.

Madencilikle İlgili Yazılım Firmalarında da Maden Mühendisleri Çalışabilmektedir...

Maden Planlama ve operasyon takibi ile ilgili yazılım firmaları:

- Micromine
- Vulcan
- Surpac
- Netcad
- Hexagon
- Filo yönetimi ile ilgili yazılımlar vb.

Patlatma Tasarımı İle İlgili Yazılım Firmaları:

- O-pit blast
- Strayos

MADEN MÜHENDİSLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI

Azime ŞEKER
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi - Genç Madenci

Wikipedia'ya göre maden ya da cevher: yer kabuğunda iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan minerallere verilen addır. Madenin bizler için tanımı ise şudur: Ülkemizin kalkınma yolunu aydınlatan bir fener…

Madencilik; cevher değeri taşıyan mineralleri en ekonomik, çevreye en az zararla ve ülkemize maksimum katma değerde üretip işlemektir. Madencilik sektörü; doğası gereği bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetim gerektiren, dünyanın en zor ve riskli iş koludur. İçinde bulunduğumuz yüzyılda, madencilik faaliyetleri olmadan insan yaşamının sürdürülebilmesi mümkün değildir. Bugün, kullandığımız araçlardan içinde yaşadığımız evlere, bilgisayarlardan telefonlara kadar yaşamımız için vazgeçilmez olan hemen her şey madencilik etkinlikleri sonucu elde edilen ürünler sayesinde bir varlık kazanabilmektedir. Maden mühendisi yeraltında ve yer üstünde bulunan her tür maden yatağının ekonomik bir biçimde işletilmeye elverişli olup olmadığına karar veren, madenlerin çıkarılması ve zenginleştirilmesi için gerekli tesisleri tasarlayan ve disiplinler arası koordinasyonu sağlayan kişidir.

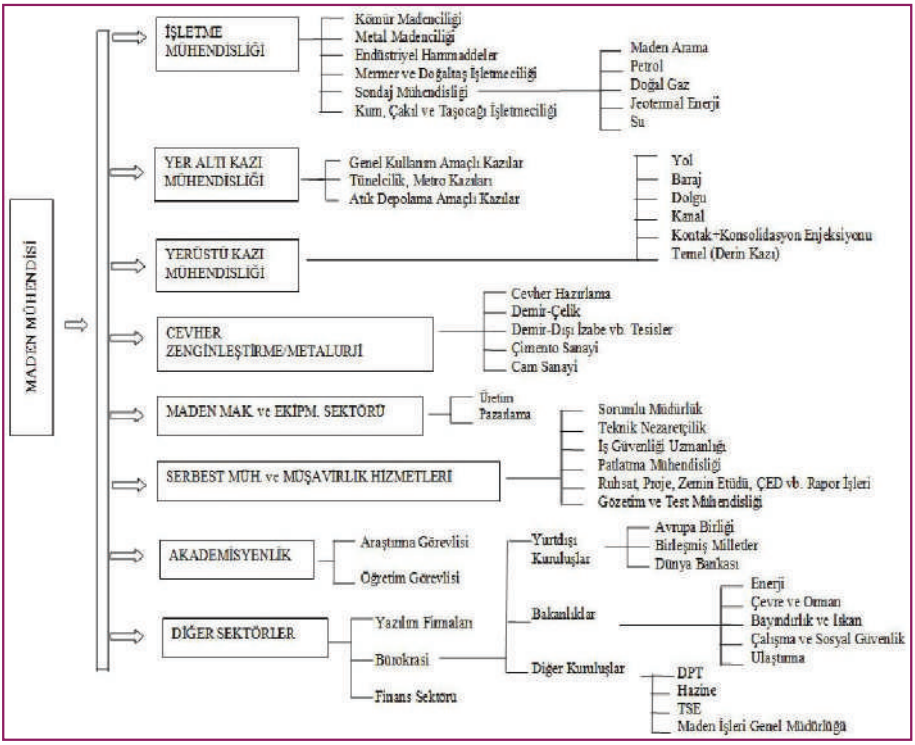

İşte biz Maden Mühendisleri bu konuda eğitim alan, ülkemizin kalkınması gibi ortak bir amaç için çalışan bireyleriz.

Peki eğitimimiz sonunda hangi alanlarda çalışabiliriz?

Aşağıdaki şekilde Maden Mühendislerinin çalışma alanları gösterilmektedir.

1. **İşletme Mühendisliği:** Çalışma alanları; kömür, metal, endüstriyel hammadde madenciliği yapan işletmeler, mermer, doğal taş, kum, çakıl ve taş ocakları işletmeciliği, sondaj mühendisliği (maden arama, su sondajlarında)'dır. Bu işletmelerde vardiya mühendisi ve daimi nezaretçilik belgesi alındıktan sonra daimi nezaretçi olarak da açık veya kapalı ocaklarda fiili çalışılabilir. TTK, TKİ, Eti Maden gibi kamu kuruluşlarının yanı sıra özel işletmelerde de çalışma imkanı bulunmaktadır. İngilizce ve buna ek olarak öğrenilen başka bir dil ile birlikte Autocad, Netcad ve Ventsim gibi yazılımları da ileri seviyelerde kullanabilen Maden Mühendisleri, yeraltı ve açık işletmelere ek olarak ofis ortamında da çalışabilmektedir.

2. **Kazı Mühendisliği:** Yeraltı ve yerüstü kazıları olmak üzere ikiye ayrılır:

   a) Yeraltı Kazı Mühendisliği: Genel kullanım amaçlı kazılarda, tünel ve metro inşaatlarında ve atık depolama amaçlı yapılan kazılarda görev almaktadırlar.

   b) Yerüstü Kazı Mühendisliği: Yol, baraj, dolgu, kanal, temel (derin kazı) ve çimento enjeksiyonu alanlarında çalışmaktadırlar.

3. **Cevher Hazırlama/ Metalurji:** Bu sektörü 'üretim sonrası mühendislik işlemleri' olarak da adlandırabiliriz. Eğitiminiz süresince cevher zenginleştirme alanına ağırlık verebilir, yüksek lisans yaparak birikiminizi artırabilirsiniz. Genel olarak çalışma alanları: cevher hazırlama (özellikle kömür yıkama işlemleri), demir-çelik, demir dışı ve diğer izabe tesisleri, çimento ve cam sanayidir.

4. **Maden Makinaları ve Ekipman Sektörü:** Teknolojinin geliştiği dünyamızda madencilik artık makine ve ekipmanlarla daha kolay yapılabilmektedir. Maden mühendisleri bu ekipmanların üretim ve pazarlamasında yer alabilmektedirler.

5. **Serbest Mühendislik ve Müşavirlik Hizmetleri:** Bu alanda; sorumlu müdürlük ve daimi nezaretçilik hizmeti verebilir, iş güvenliği uzmanlığı eğitimlerine katılarak iş güvenliği uzmanı olunabilir, patlatma mühendisliği yapılabilir, ruhsat, proje, zemin etüdü, ÇED vb. rapor işleri yürütülebilir, gözetim ve test mühendisliği alanlarında çalışılmaktadır. Ayrıca MAPEG'e bağlı YTK'lık hizmeti verilebilmektedir. Temel iş güvenliği uzmanlığı eğitimi alarak ve ilgili sınavda başarılı olarak C sınıfı İSG belgesi alabilir, 4 yıllık bir iş güvenliği uzmanlığı tecrübesiyle belge B sınıfına yükseltilebilmektedir. Ayrıca iş güvenliği alanında yüksek lisans yaparak ve ilgili sınavda başarılı olarak doğrudan B sınıfı İSG belgesine sahip olunabilmektedir. YTK olmak için 5 yıl iş tecrübesine sahip olunması ve yanınızda bir maden, bir jeoloji ve bir harita mühendisi olması gereklidir. Kurduğunuz şirketle size gelen teklifler doğrultusunda maden işletmelerine projeler üretebilirsiniz. Bu konudaki ayrıntılı bilgiye ilgili yönetmelikten ulaşabilirsiniz.

6. **Akademisyenlik:** Akademisyen olmak için lisans eğitiminizi 2.50 not ortalamasının üzerinde tamamlamış olmanız gerekmektedir. Ayrıca ALES ve YDS sınavlarından taban puanın üzerinde bir puan alındığı

takdirde akademisyen olmaya hak kazanıp üniversitelerde araştırma görevlisi ve devamında öğretim üyesi olunabilmektedir.

7. **Diğer Sektörler:** Yazılım ve finans sektöründe çalışma olanaklarının yanında; yurt dışı kuruluşlarında (AB, BM ve dünya bankası), bakanlıklarımızda (Çevre ve Şehircilik, Orman, Enerji, ÇSGB gibi), DPT, Hazine Müsteşarlığı, TSE ve MAPEG gibi kuruluşlarda çalışma imkanı bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

https://tr.wikipedia.org/wiki/Maden_cevheri

https://www.hurriyet.com.tr/egitim/akademisyen-nedir-ne-is-yapar-ve-nasil-olunur-akademisyen-olma-sartlari-maaslari-ve-is-imkanlari-41690744#:~:text=Akademisyen%20Nas%C4%B1l%20Olunur%3F&text=Bir%20ki%C5%9Finin%20akademisyen%20olmak%20i%C3%A7in,al%C4%B1rlarsa%2C%20akademisyen%20olmaya%20hak%20kazan%C4%B1rlar.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Nedret DİNER
TMMOB Maden Mühendisleri Odası - Maden Mühendisi

Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Bebekler, biyolojik cinsiyeti bir ultrason sonucu ile müjdelendiği gün "Toplumsal Cinsiyet" girdabına girmiş demektir. Ne renklerin, ne oyuncakların bundan haberi olmasa da artık pembeler ve maviler hazırlığın baş tacı olacaktır. Arabalar, toplar, robotlar, vurdulu kırdılı oyunlar erkek bebeklere; cicili bicili bebekler, süslü püslü nesneler, kadınların hapsedildiği evlere ait eşyaların ve kadının boynunun borcu farz edilen ev işlerine ait araç gereçlerin sevimli minyatürleri kız bebeklere alınarak gelecekteki rollerine de adapte olmalarının yolu açılır.

13 KASIM 2021
isyandayız
YETEER
tmmob

BİYOLOJİK CİNSİYET
TOPLUMSAL CİNSİYET
Oyuncakların ve renklerin cinsiyetine hoş geldin BEBEK
VE YASAKLARIN DÜNYASINA HOŞGELDİN

Peki, bu kadarla kalacak mı? Tabii ki hayır. Toplumsal cinsiyet her alanda yolunuza çıkacak ama her ülkede, her dinde, her toplumda, her mahallede, hatta belki her hanede başka başka kalıplara girerek biçimlendirmeye, kurallar koymaya; dolayısıyla da cinsiyet ayırımcılığını keskinleştirmeye devam edecektir. Bazen ahlak, bazen inanç, bazen fiziksel yapının gereği gibi gerekçelendirilecek ama yakanızı bırakmayacaktır.

Geceleri tek başına sokağa çıkmanın bir genç kadına nasıl yakışmadığından tutun da, maden mühendisliği mesleğinin nasıl erkek mesleği olduğu, doktor değil de hemşireliğin bir kadına nasıl uyduğu, öğretmen olursa ailesine nasıl daha çok zaman ayıracağını aileden başlayarak, komşulardan akrabalara uzanan bir koro tarafından dillendirilir. Peki daha başka neler var? Siyasi erkten beyanlar, siyasetten söylemler, inanç üzerinden yorumlar, inanması güç de olsa eğitimcilerin cinsiyetçi yorum ve davranışları eklendiğinde hayat asla bayram olamaz.

Başroller erkeklerindir. Kadınlar kendilerine biçilen rollere mahkûmken, LGBTİ+ bireyler için hayat cehennemin kendisi olmaz mı?

TOPLUMSALLAŞMA; Manipülasyon, Kanalize Etme, Etiketleme, Faaliyetlere Dahil Etme

Bu dört sürecin hepsi de çocuğun doğumundan itibaren cinsiyete göre farklılık gösterir ve çocuğun toplumsallaşmasının özelliklerini oluşturur.

Manipülasyon veya kalıba sokma; bir çocuğa muamele biçimini ifade eder. Erkek çocuklara güçlülük ve bağımsızlık, kız çocuklara güzellik ve zarafet üzerinden kalıplar örülür. Erken çocukluk döneminde yaşanan bu deneyimler kız ve erkek çocukların öz algılarının şekillenmesinde çok önemlidir.

Kanalize etme; erkek ve kız çocuklarının dikkatlerini nesnelere ya da nesnelerin özelliklerine yönlendirmeyi içerir. Toplumun istediği kalıplara uymak üzere şekillendirilen çocuklar; oyuncak, kıyafet ve eşya seçimiyle çok küçük yaşta şekillenmeye başlar. İleride kendisine biçilen rollere uygun olarak seçilir her şey. Kız çocuklarına bebeklerin, mutfak gereçlerinin alınması; erkek çocukların ise araba, silah, uçakla oynamaya teşvik edilmesi gibi.

Etiketleme, kız çocuklarına: “Ne kadar güzelsin”, “Papatyam”, “Meleğim”; erkek çocuklarına: “Ne kadar güçlüsün”, “Arslanım” gibi söylemler örnek olarak verilebilir. Araştırmalar, bu tür sözlerin kız ve erkek çocuğunun; kadın ve erkeğin öz benliğini yapılandırdığını göstermektedir.

Faaliyetlere dahil etme: Hem kız hem de erkek çocukları çok küçük yaşlardan itibaren geleneksel eril ve dişil faaliyetlere maruz bırakılır. Kız çocuklardan günlük ev işlerinde annelerine yardımcı olmaları, el işi öğrenmeleri vb. beklenir. Erkek çocuklardan da tamirat veya dışarıdaki işler için babalarına eşlik etmeleri istenir.

Çocuklar büyüdükleri aile, toplum gelenekleri, içine doğdukları dini inanç ve ideolojiler doğrultusunda yoğrularak hayata hazırlanır, yani beklentiler doğrultusunda şekillendirilir. Özgürlükleri her alanda sınırlandırılır. Eğitime katılıp katılamayacakları ya da hangi doğrultuda eğitim alacakları konusunda kendilerinden ve yeteneklerinden/eğilimlerinden bağımsız yönlendirmelerle süreç devam eder. Eğitim önceliği halen erkek çocuklardadır. "Kız çocukları çok okuyup da ne olacak, sonunda onu bekleyen bir evlilik ve annelik var." söylemleri sanıldığından da ciddi bir oranda belirleyicidir. Meslekler, zaten seçilmiş cinsiyet olan erkeklerden boş kalan alanlardır. Aynı mesleği paylaşırken bile kadına ikincil görevler reva görülmektedir. Biri mesleğinde ilerleyecekse bu erkek olmalıdır. Kadın yerini bilecek, önceliği ailesi olacaktır. Tabii bu düzeni kurgulamak, sürdürmek için ağaç yaşken eğilip bükülecek; kız çocuğu ince ince işlenerek rolünü benimserken, erkek çocuk da egemen olduğunu, sözü üzerine söz söyletmemeyi çekirdekten yetişerek öğrenecektir.

Söylenen her kelime, atasözü, deyim ya da duruma uydurularak yapılan göndermeler körpecik beyinlere hiç fark etmeden yerleşecektir.

DİLDE TOPLUMSAL CİNSİYET

Dil de ataerkildir. Bu yüzden de kendi içinde toplumsal cinsiyete dayalı önyargı ve eşitsizlikler taşıyıp bunları yansıtır, bilinçaltına kazınır. Genellikle erkeklerin, kadınlar tarafından çok nadir kullanılan ve kendilerine özgü bir kelime hazineleri vardır. Bunun en tipik örneği cinsel içerikli

küfür sözcükleridir. Erkekler, genel olarak bu sözcükleri hiç çekinmeden kullanmalarına rağmen bunları bir kadın söylerse dehşete düşerler. Oysa küfür kim tarafından kullanılırsa kullanılsın hayatın hiçbir alanında kabul görmemesi gereken bir söylem biçimidir.

Bir erkeğe küfür edilirken de yine ailesindeki kadınlar üzerinden ya da "erkekliğine" dil uzatan cinsiyetçi küfürler yoğunluktadır. Yani aslında yine aşağılanan ötekileştirilen cinsiyettir. Bunlar da cinsiyetçi algıların öfkeye dönüşme biçimi olsa gerek.

DEYİM VE ATASÖZLERİ

-Kadın için cennet kocasının ayakları altındadır.

Çocuklarının gözü önünde katledilen kadınlar... Eğitim hakkı, çalışma hakkı, tüm özgürlükleri hatta yaşama hakkı elinden alınan kadınlar… Cehennemi dünyada yaşarken, bir de cennet celladının ayağının altında mıdır?

Erkek çocuk güzellemeleri/erkekliğe övgü:

-Beş kız bir oğlanın yerini tutar mı? Oğlansız evde duman tüter mi?

-Kız yükü, tuz yükü

-Oğlan oktur, her evde yoktur

-Oğlan olsun deli olsun, ekmek olsun kuru olsun

Kadının hayatında tek yol evlenmek ve tek rol annelik mi?

-Erkeksiz avrat, yularsız at

-Çocuksuz kadın, meyvesiz ağaca benzer

-Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün

-Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin.

-Oğlanı her karı doğuramaz, er karı doğurur

Şiddeti körükleme:

-Kocanın vurduğu yerde gül biter

-Kız çocuğu ya er koynunda, ya yer koynunda

- "İneği ölen adam ne kadar şanssızsa, karısı ölen adam da o kadar şanslıdır" (Hint deyişi)

layarak durumu kabullendirmektir. Senede bir gün "Cennet anaların ayağı altında" söylemini sloganlaştırırken, haklarını arayan kadınlar gerek aile gerekse devlet tarafından farklı yaptırımlarla karşılaşır ve çeşitli şekillerde şiddete maruz kalır. 8 Mart gününü çiçek, böcek, hediye diye özünden saptırıp sulandıran kapitalist sistemin yanı sıra, kadın mücadelesini varlığına tehdit olarak gören ataerkil yapı da ahlaksızlık, hadsizlik, aile düşmanlığı olarak mahkum etmeye devam eder. Ve bu işbirliği hayatın her alanında baskıcı yüzünü gösterir.

"Sokakta ne işin var", "kıyafetin davetkar", "8 Mart'ta , 25 Kasım'da sloganlar pankartlar edepsiz", "çok güldü", "alkollüydü"….. Başına geleni hak ettiğine dair bir gerekçe sunan, hani "hırsızın hiç mi suçu yok" dedirten, bir toplum ve hukuk nasıl adil olabilir. Ve bu kavga biter mi?

"Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" toplumsal değerlerimiz ve kabullerimizle uymuyor mu?

22/02/2019 tarihli haber

Akademide Kadın Çalışmaları ve Sorunları Komisyonu'nca 2015 yılında hazırlanan ve YÖK tarafından, "Tutum Belgesi" adıyla üniversitelere gönderilen Yükseköğretim Kurumları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi sonlandırıldı. Vahşice katledilen Özgecan Aslan (Mersin'in Tarsus ilçesi, 11 Şubat 2015) cinayetinden sonra hazırlanan ve kadına yönelik şiddet ile tacize karşı yapılacaklar konusunda akademik çalışma yürütülmesini öngören projenin hayata geçirilmeyeceği bildirildi.

"Projenin, toplumsal değerlerimiz ve kabullerimizle mütenasip olmadığı ve toplumca kabul görmediği hususunun göz önünde bulundurulması gereği ortaya çıkmıştır. Bu istikamette tutum belgesinde de gerekli değişikliklerin yapılmasına yönelik olmak üzere bir müddetten beri YÖK bünyesinde çalışma yürütülmekteydi. Bugün itibarıyla Tutum Belgesi'nde, 'Toplumsal cinsiyet eşitliği' kavramı çıkarılarak güncelleme yapılmasına ilişkin çalışmalar son aşamasına gelmiş olup yakında üniversitelerimize duyurulacaktır." [YÖK Başkanı Yekta Saraç

(Görev süresi; 11 Kasım 2014 - 30 Temmuz 2021)]

Beyinlere nakşedilen bu ayrımcılık karşılığında bir başka ikiyüzlülük ise kadınları annelik üzerinden pohpoh

6284 Sayılı Kanun Nedir?

Türkiye'de aile içi şiddetin önlenmesine yönelik ilk kanun 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun'dur (17.01.1997). Ancak kanundaki bazı yetersizlikler sebebiyle, ilgili sivil toplum kuruluşlarının çabasıyla, 6284 sayılı kanun 8 Mart 2012 tarihinde oybirliğiyle TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı kanun, yürürlüğe girdiği andan itibaren büyük tartışmalar yaratmıştır. Özellikle kanunun isminde geçen "ailenin korunması" ibaresi, kadını birey olarak değil "aile kurumu" üzerinden tanımlaması sebebiyle eleştirilmiş, kadının bir aile bireyi olma zorunluluğunun bulunmadığı, kadın mücadelesinin taraflarınca sıkça dile getirilmiştir.

Bu kanun ile yapılan başlıca iyileştirmeler:

- *Kanunun evli olmayan bireyleri de koruması: 4320 sayılı kanun "eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin" şiddete maruz kaldığı durumları kapsıyordu.*

üc

Hani yasa?

Daha ne kadar bekleyeceğiz?

Türkiye'nin her yerinde kadınlar, Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Yasası nın çıkarılması için eylemlerine devam ediyor.

"Bildiği gibi, kadınların Aile İçi Şiddete Son Kampanyası yaklaşık üç aydır sürüyor. Kampanyanın ana taleplerinden biri olan Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Yasası, verilen onca söze rağmen hâlâ çıkartılmadı. Birtakım komisyonlar ve Meclis arasında gidip geliyor. Oysa Türkiye'nin dört bir yanında kadınlar aile içi şiddete önleyici tedbirler içeren bu tasarının bir an önce çıkartılmasını bekliyor. Yasayla birlikte aile mahkemelerinin kurulmasını, sığınma evleri açılmasını talep ediyor.

Kampanya, sadece İstanbul'da değil, İzmir'de, Mersin'de, Ankara'da, Samsun'da, Bursa'da, Diyarbakır'da ve diğer illerde de tüm hızıyla sürüyor. Binlerce kadın, imza kampanyalarıyla, basın açıklamalarıyla, ev ev, sokak sokak, pazar pazar gezerek ulaşabildikleri tüm kadınlarla, aile içinde yaşamaya mahkûm edildiğimiz şiddete karşı biriken öfkeyi paylaşıyor.

Bizler kararlıyız. Konuyu bir iki basın açıklaması ile geçiştirmeye hiç niyetimiz yok. Taleplerimize kulak verilmeye dek, her ay, her sefer daha güçlü bir şekilde Taksim'de, Konak'ta, Kızılay'da ülkenin tüm meydanlarında olacağız." Bu açıklamayı, 20 Aralık günü İstanbul'da Aile İçi Şiddete Son Kampanyasını yürüten kadınlar yaptılar. Açıklamanın ardından da Galatasaray Postanesi'ne kadar yürüyerek yeni toplanan imzaları Meclis'e ve ilgili bakanlığa gönderdiler.

Aynı gün, aynı saatlerde, İzmir, Mersin, Bursa, Diyarbakır ve kampanyaya katılan diğer illerde de, toplanan imzalar Meclis'e ve ilgili Bakanlığa gönderildi.

- *Şiddet uygulayan kişi tanımının genişletilmesi: 6284 sayılı kanun, bu kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri şiddet uygulayan kişiler olarak tanımlar.*

- *Şiddetin tanımının yapılması ve fiziksel şiddetten farklı şiddet türlerinin dahil edilmesi: 4320 sayılı kanunda şiddetin tanımı beli değildir. 6284 sayılı kanunda şiddet, "Kişiye, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar veren; fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış" olarak tanımlanmıştır.*

- *Önleyici ve koruyucu tedbirlerin dahil edilmesi ve zorlama hapsinin getirilmesi: Bu yasa ile delil ve belge aranmadan gerekli önlemlerin derhal alınabilmesi mümkün olmuş, mülki amir ve hakim tarafından koruyucu tedbirlerin verilebilmesi sağlanmıştır. Tedbir kararına aykırılık durumları için zorlama hapsi getirilmiştir.*

- *Şiddetle mücadelede kurumsal yaklaşım: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin (ŞÖNİM) kurulması ve uygulamaların takibi hedeflenmiştir.*

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi ile çok sık sorulur hale gelen 6284 sayılı yasanın geçerli olup olmadığı sorusunun yanıtı: 6284 yürürlüktedir. Ancak yasanın uygulanması ile ilgili yetmezlikler ve aynı İstanbul Sözleşmesi'nde olduğu gibi tutucu/ataerkil çevrelerce evlilik düşmanı ya da ahlaksızlığı körüklediği vb. görüşler ilk günden bu yana basında yer almaktadır.

PEKİ HAKLARIMIZI BİLİYOR MUYUZ?

Eğitim Sen Eğitim Ve Bilim Alanında Kadına Yönelik Şiddet Araştırması Raporu'ndan

		Kadın	Erkek	Genel Toplam	Kadın	Erkek	Genel Toplam	Kadın Oranı
6284 Sayılı Kanun	Hiç Duymadım	99	26	125	9%	11%	10%	79%
	İyi Biliyorum-İnceledim	202	25	227	19%	11%	17%	89%
	Kısmen Biliyorum	751	169	920	70%	73%	71%	82%
	Yanıt Yok	17	13	30	2%	6%	2%	57%
İstanbul Sözleşmesi	Hiç Duymadım	15	4	19	1%	2%	1%	79%
	İyi Biliyorum-İnceledim	503	82	585	47%	35%	45%	86%
	Kısmen Biliyorum	542	138	680	51%	59%	52%	80%
	Yanıt Yok	9	9	18	1%	4%	1%	50%
CEDAW	Hiç Duymadım	451	96	547	42%	41%	42%	82%
	İyi Biliyorum-İnceledim	132	10	142	12%	4%	11%	93%
	Kısmen Biliyorum	475	118	593	44%	51%	46%	80%
	Yanıt Yok	11	9	20	1%	4%	2%	55%
	Genel Toplam	**1069**	**233**	**1.302**	100%	100%	100%	82%

CEDAW(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women), Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi

CEDAW, BM Genel Kurulu tarafından 1979′da kabul edildi, 1981′de yürürlüğe girdi ve Türkiye tarafından 1985 yılında imzalandı. "Taraf devletleri kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması için somut adımlar atmakla ve CEDAW Komitesi'ne düzenli olarak kadının insan haklarının geliştirilmesi konusunda ülkedeki devlet uygulamalarını raporlamak ve sunmakla yükümlü kılar."

Birleşmiş Milletler bünyesinde yer alan sekiz temel insan hakları sözleşmesinden biridir. İnsan haklarına sadece erkek cinsiyetinin değil kadının da sahip olduğu vurgusu üzerinden biçimlendirilmiş bir metindir. "Kadınların Uluslararası Haklar Bildirgesi" olarak anılan bu düzenleme, kadın-erkek eşitliğinin yasalar önünde olduğu kadar fiilen de sağlanmasını öngörür. Taraf devletler, kadınlara karşı ayrımcılığın tüm alanlarını

ve biçimlerini tanımlamak, bunlara karşı önlemler geliştirmenin yanında mağdurlara yardım etmek, şiddeti gerçekleştirenleri cezalandırmak yükümlülüğü altına girmektedir.

CEDAW Komitesi, Sözleşme'nin belirli maddelerinin anlaşılmasını kolaylaştırmayı ve Sözleşme'nin nasıl uygulanacağını göstermek üzere taraf devletlere tavsiye kararlarında bulunma yetkisine sahiptir. Komite 2021 itibarıyla 38 tavsiye kararı yayımlamıştır. İlk on yılda kısa ve sade olan tavsiye kararları, komitenin 1991 yılındaki 10. oturumunda alınan bir karardan sonra çok daha ayrıntılı ve kapsamlı olarak hazırlanmış; taraf devletlere Sözleşme'nin uygulanmasında rehber niteliği taşımaya başlamıştır.

En önemli ve en kapsamlı tavsiye kararlarından birisi 1991 yılında 10. oturumda aldığı 19 no'lu tavsiye kararıdır. Sözleşmede açıkça şiddetten bahsedilmemesine rağmen 19 no'lu tavsiye kararında ayrımcılığın tanımı, şiddeti içerecek biçimde genişletilmiş, cinsiyete dayalı şiddetin sözleşmenin hükümlerinin ihlali sayılacağı öngörülmüş; taraf devletlere sadece hükûmetler ya da hükûmet adına yapılan şiddeti değil, kadınların en çok maruz kaldıkları özel hayatlarındaki ayrımcılığı önleme yükümlülüğü getirilmiştir.

CEZAEVLERİNDE BİR ARAŞTIRMA "CİNS KIRIMI":

Burçe Bahadır kendisine saldıran, işkence eden, kendisini satan erkeklerden birini yaralayan ya da ölümüne sebep olan kadınlarla cezaevinde röportajlar yapar ve bu çalışmasını "Ölü Kadınlar Memleketi" adlı kitabında toplar. Tabii kadınları öldüren erkekleri de kapsar bu çalışma. Erkekler konuşmaktan pek çekinmezler, kadınların ise çok azı konuşur ve zor ikna olurlar. Bir kitapta toplanan çalışmadaki anlatılarda erkekler genelde planlı, programlı cinayetlerle sonrasını da hesaplamış olarak çıkar yazarın karşısına. Kadınlarsa büyük oranda hayatına kastedilme, sürekli taciz, sistematik şiddet gören ve son raddede hayatını savunurken fail olarak gelmiştir cezaevine. Tek tek anlatırlar. Hikayelerini okumak bile çok zorken yaşamışlardır bütün bu acımasızlığı. Ve sanırım yaşadıklarını en vurucu anlatan; üzerlerinden kilitlendikleri yeri daha güvenli ve özgür bulmalarıdır.

KAYIT DIŞI İSTİHDAM

Sosyal güvenlikten yoksun; hastalık ödeneği, emeklilik, tazminat hakkı olmaması; işten çıkarılma kolaylığı; taciz ve mobbingin şikayet edi-

lememesi; düşük ücretler; sendikalı olamamak… Verilere göre kayıtdışı istihdam oranı kadınlarda %37, erkeklerde %28 (TÜİK, 2020). Çalışma sürelerine göre bakıldığında: Tam zamanlı çalışan kadınların yüzde 28'i, yarı zamanlı çalışanların ise yüzde 74'ü kayıt dışı işlerde çalışmaktadırlar.

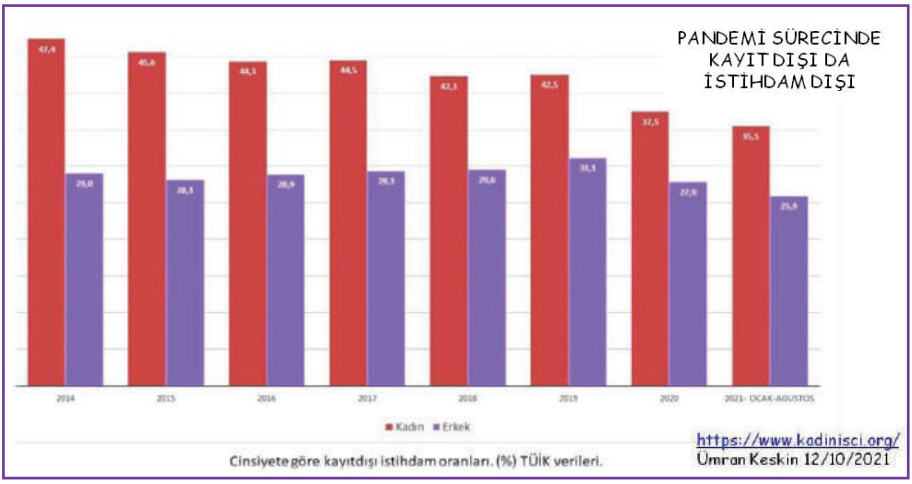

ILO 190 SAYILI SÖZLEŞME

ILO 190 sayılı sözleşmenin imzalanması neden önemli?

Sadece aktif sigortalı çalışanları değil, kayıt dışı da dâhil olmak üzere iş gücüne katılan herkesi, özel olarak da kadınları, korumayı hedefliyor ve "çalışma yaşamı" denilen süreci işle ilgili herhangi bir ilişkinin kurulmasından başlatıyor (md 3). Madde 3 ile aynı zamanda iş ve iş dışı yaşam ayrımının daha da bulanıklaştığı, güvencesiz ve esnek çalışma biçimlerinde istihdam edilen kadınlar için yeni çalışma biçimlerinin yarattığı yeni şiddet ve taciz biçimleri görünürleşiyor. Toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve cinsel taciz de dâhil: bağırma, tehdit ve sataşmayı da içerecek şekilde işyerlerinin her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik şiddet ve tacizden arınmasını hedefliyor.

İşverenleri sadece çalışma yaşamında değil ev içi şiddetin iş üzerinde yaratabileceği riskleri tanımaya ve bunlara karşı makul ölçüde çözüm getirmeye, toplum olarak kadına yönelik şiddet karşısında sorumluluk almaya davet ediyor.

Sözleşme'nin 1. maddesinde şiddet ve taciz tanımı "fiziksel, psikolojik, cinsel ya da ekonomik zarar amacı güden; bunlarla sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel olan, bir kez ya da tekrarla yaşanmış kabul edi-

"Bu cezaevinde kendini nasıl hissediyorsun" diye sordum; mutsuz, umutlu ya da kapana kısılmış gibi diyeceğini zannederek. "Özgür ve emniyette" dedi... 30 yıl boyunca sokaklarda serbestçe dolaşabilen ama kocası tarafından dövülen, sövülen, satılan kadın, bu tenini solduran, hayatını donduran, başkasının istediği saatte başkasının seçtiği yemekleri veren bu dört duvar arasında kendini "özgür ve emniyette" hissediyordu.

Burçe Bahadır - Ölü Kadınlar Memleketi

"19. ve 20. yy soykırım zamanlarıydı. Şimdi cins kırım yapılıyor. Türkiye kadınlarından nefret ediyor. Onlara hayatı dar ediyor…….. Kadın cinsini kırıyorlar. Kadınları boşanmak istediği, başkasını sevdiği, çalışmaya gittiği için kıtır kıtır kesiyor, kurşuna diziyorlar"

Burçe Bahadır - Ölü Kadınlar Memleketi Kitabı Giriş bölümünden

lemez davranışlar, pratikler ya da tehditler" şeklinde yapılıyor. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz vurgusu ile kırılgan grupları daha görünür hale getiriyor. (FERYAL SAYGILIGİL (31/10/2021) https://www.kadinisci.org/2021/10/31/ilo-190in-anlattiklari)

- ILO 190, çalışma yaşamında şiddete ve tacize son vermeyi hedefleyen ilk uluslararası standartta bir sözleşmedir. Bu sözleşme herkesin işyerinde şiddetten ve tacizden arındırılmış bir ortamda çalışma hakkı olduğunu kabul etmektedir. Bu sözleşme, ulusal mevzuattaki boşlukları da giderecektir.

- ILO 190'ın şimdiye dek işyerinde kadına yönelik şiddet ve taciz konusunda yazılmış en kapsamlı metin olduğu söylenebilir.

- ILO 190, yaklaşım değişiklikleri sağlayabilir ve toplumsal cinsiyet eşitliğine katkıda bulunabilir.

- ILO 190'ın ileri özelliklerinden biri de, hem de ilk kez, ev içi şiddeti işyerindeki işçi sağlığı ve güvenliğinin yanı sıra istihdam koşullarını da etkileyen bir unsur olarak ele alması ve tarafları bu etkileri azaltmak üzere önlemler almaya davet etmesidir.

- ILO 190 hükümete ve işverene doğrudan sorumluluk yüklemektedir.

- ILO 190 işyerinde şiddet ve tacize karşı mücadelede ulusal yasaların oluşturulmasında son derece önemli bir sözleşmedir.

Sözleşmenin imzalanması için sürekli gündemde tutulması ve kararlı bir mücadelenin gereği çok açıktır. İmzalanan ülkelerde de bir mücadele sonucunda onay sağlanmıştır.

DİSK Kadın Komisyonu, ILO'nun 190 sayılı İşyerinde Şiddet ve Taciz Sözleşmesi'nin onaylanması için kampanya başlatmıştır.

ILO 190 sayılı sözleşme Odamız Kadın Çalışma Grubu'nun da gündemidir.

TOPLUMSAL CİNSİYET ÜZERİNE RAKAMLAR

Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Merkezi'nin son yıllarda düzenli olarak yaptığı çalışmanın sonuçları karşılaştırıldığında sorunların aynı kaldığı ve sıralamasının da ne yazık ki değişmediği görülmektedir. Şiddet ilk sıradaki yerini korurken, işsizlik ve eğitime ulaşamama onu takip ediyor.

Araştırmada dikkati çekenler: erkeklerin ev işi ve çocuk bakımındaki rollerinin tam da eğilimlere uygun olarak tanımlandığı görülüyor. Genellikle çocukla oynamak, gezdirmek, ev için alışveriş ya da tamirat gibi daha erkek işi olarak tanımlayabildikleri işleri üzerlerine alıyorlar. Kadın; iş, ev, çocuk, yaşlı ve hasta bakımı kıskacında parçalanmayı sürdürüyor.

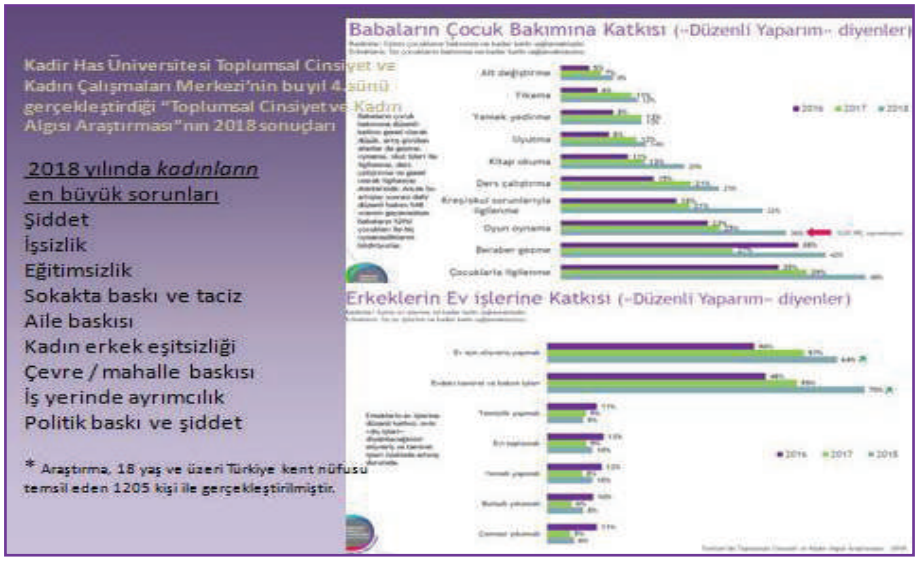

Diğer yandan toplumda milliyetçiliğin yükseldiği, kürtaj konusunda olumsuz görüşün arttığı, akşam saatlerinden sonra sokakların hem kadınlar hem erkekler tarafından güvensiz olarak görüldüğü, eşitlik görüşünün her iki cins arasında da giderek güç kazandığı ama kadınların daha eşitlikçi olduğu sonuçları öne çıkmaktadır.

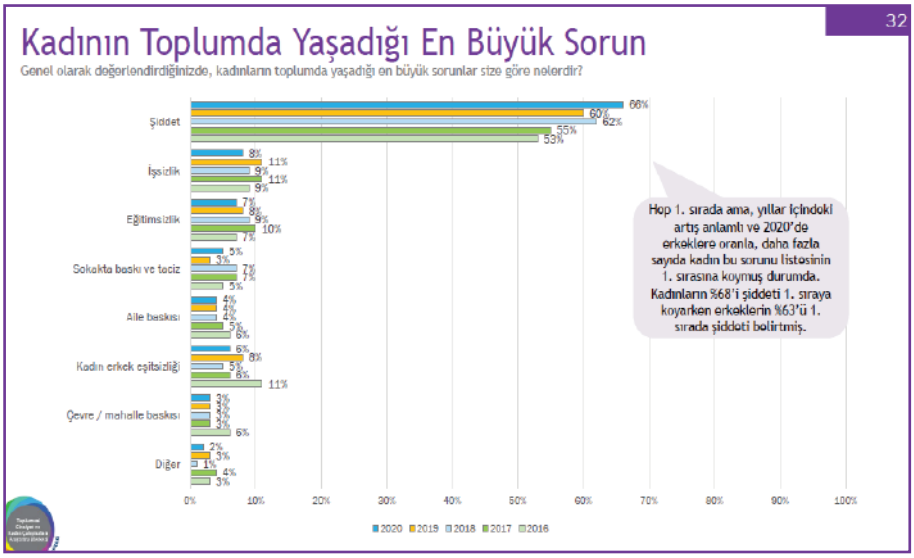

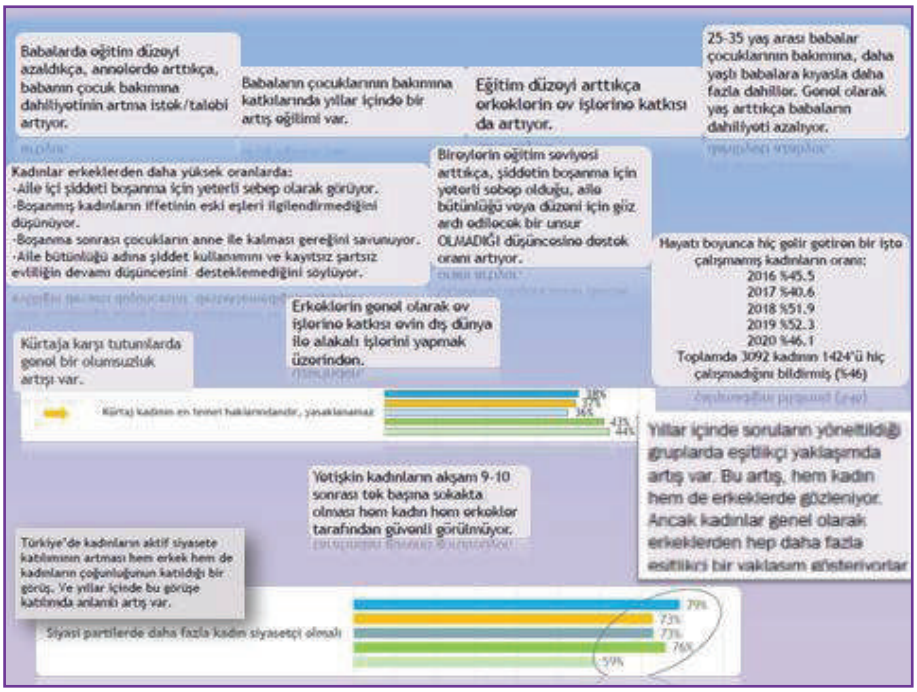

KÜRESEL CİNSİYET AYRIMCILIĞI ENDEKSİ 2021

Global Gender Gap Index 2021

- Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan endekste bu yıl Türkiye 156 ülke arasında 133. sırada (2007 ‘de 128’de 121.). İlk üç sırayı ise; İzlanda, Finlandiya, Norveç alıyor.

- Ekonomiye katılım ve fırsat eşitliği açısından 140.

- İşgücüne katılımda 137.

- Eğitime Erişim/Katılımda 101.

- Siyasi/Politik yetkilendirme/güçlendirmede 114.

- Sağlıklı ve sağ kalma (sağlıklı ömür) alanında 105. sıradayız.

NOT: Küresel cinsiyet ayrımcılığı endeksi; ekonomiye katılım ve fırsat eşitliği, sağlanan eğitim imkanı, siyasi güç ve sağlıklı yaşam sürme gibi kriterler dikkate alınarak şekillendiriliyor.

- Pandemiden önceki son raporda kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması için en az 100 yıl, erkeklerle eşit ücrete sahip olması için ise 257 yıl geçmesi gerektiği belirtiliyordu.

- Bu yıl ise pandeminin de etkisi ile uçurum büyümüş ve cinsiyetler arası uçurumun küresel ölçekte tamamen kapatılması ancak 135,6 yılda mümkün görünüyor.

TABLE 1.1 The Global Gender Gap Index 2021

Rank	Country	Score 0–1		Rank change 2020	Score change 2020	Score change 2006
1	Iceland	0,892	0,892	–	+0,016	+0,111
2	Finland	0,861	0,861	1	+0,029	+0,066
3	Norway	0,849	0,849	-1	+0,007	+0,050
4	New Zealand	0,840	0,840	2	+0,041	+0,089
5	Sweden	0,823	0,823	1	+0,003	+0,009
6	Namibia	0,809	0,809	6	[illegible]	[illegible]
7	Rwanda	0,805	0,805	2	[illegible]	[illegible]
8	Lithuania	0,804	0,804	26	[illegible]	[illegible]
9	Ireland	0,800	0,800	-2	[illegible]	[illegible]
10	Switzerland	0,798	0,798	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
132	Lebanon	0,638	0,638	13	+0,038	n/a
133	Turkey	0,638	0,638	-3	+0,003	+0,063
134	Côte d'Ivoire	0,637	0,637	8	+0,030	n/a
135	Papua New Guinea	0,635	0,635	8	-0,001	n/a
136	Algeria	0,633	0,633	4	-0,001	+0,031
137	Bahrain	0,632	0,632	4	+0,003	+0,043
138	Niger*	0,629	0,629	n/a	n/a	n/a
139	Nigeria	0,627	0,627	-11	-0,008	+0,016
140	India	0,625	0,625	-28	-0,042	+0,024
141	Vanuatu	0,625	0,625	-15	-0,013	n/a
142	Qatar	0,624	0,624	-7	-0,005	n/a
143	Kuwait	0,621	0,621	-21	-0,009	-0,013
144	Morocco	0,612	0,612	-1	+0,008	+0,030
145	Oman	0,608	0,608	-1	+0,006	n/a
146	Mauritania	0,606	0,606	-5	-0,008	+0,022
147	Saudi Arabia	0,603	0,603	-1	+0,003	+0,079
148	Chad	0,593	0,593	1	-0,003	+0,068
149	Mali	0,591	0,591	-10	-0,030	-0,009
150	Iran, Islamic Rep.	0,582	0,582	-2	-0,002	+0,002
151	Congo, Democratic Rep.	0,576	0,576	-2	-0,002	n/a
152	Syria	0,568	0,568	-2	+0,001	n/a
153	Pakistan	0,556	0,556	-2	-0,007	+0,013
154	Iraq	0,535	0,535	-2	+0,005	n/a
155	Yemen	0,492	0,492	-2	-0,002	+0,032
156	Afghanistan*	0,444	0,444	n/a	n/a	n/a

PEKİ, YA SANAT?

Böylesi bir alanda ayrımcılık yok mudur? Fırsatlar eşit midir? Geçmişte kadınların eserleri basılmaz/okunmaz ya da alıcı bulamaması nedeniyle eşlerinin adıyla romanlarını yayınlayan yazarları, resimlerini sergileyen ressamları zaman içinde yavaş yavaş öğrenmedik mi? Hayatları filmlere, romanlara konu olmadı mı? Kendine özgü yaşamları erkek sanatçılar için dahilikten diye onay alırken, kadın sanatçılar marjinallikten, delilikten ve tabii ahlaksızlıktan diye mahkum edilip eserleri görmezden gelinip hayatları zorlaştırılmadı mı? Kadınların ilgi alanlarına, yeteneklerine dair kendilerine alan açmaları, zaman ayırmaları ne yazık ki her zaman çok daha güçtür.

Sinemada ve tiyatroda ise senaryolar erkek kahramanlar üzerine kurulur. Kadın oyuncu yaşlanınca, ki bu yaşlanma çok erkendir, hemen ikincil rollere atılır ya da rafa kalkar. Erkek oyuncunun ise yaşı olmaz vs. vs. Kadın oyuncu güzelliğiyle anılır, fiziksel özellikleri yeteneğinin önündedir. Aldığı rolleri yeteneğinden başka nedenlerle aldığı göndermeleriyle gölgelenir. Bir gün sinema dünyası "me too" hareketiyle sarsılır ve tacizciler ifşa oldukça hareket büyür, yayılır. Taciz her alanı sarıp sarmalamıştır. Güç sahipleri bu gücü her alanda ve her şekliyle kullanmıştır.

Genelde sanatın ve edebiyatın cinsiyetinin olmadığı savunulur. Üstelik bu tezin en hararetli savunucuları bazen kadınlardır. Kadın yazarların "Ben kadın yazar değilim; kadın olarak değil, insan olarak yazıyorum" dediğini sıklıkla duyarız. Oysa şimdiye dek herhangi bir erkek yazarın "Ben erkek olarak değil, insan olarak yazıyorum" dediğini duymadık.

Çünkü yaşadığımız toplumda erkek, zaten insanlığın temsilcisidir ve bunu ayrıca belirtmesine gerek yoktur. "İnsan" deyince otomatik olarak erkek anlaşılır ve kadın "insan" soyutlamasının dışında kalır. "Kadın yazar" kavramının ortaya çıkma nedeni budur.

"Hiç kimse okurken ya da yazarken kendisini var olan toplumsal koşulların dışına taşıyamıyor."

"Oysa biyolojik olmaktan çok kültürel olarak üretilen cinsiyet kimliği, kişinin var oluşunu ve bu arada yaratım sürecini ve yazma edimi ile olan ilişkisini, tıpkı şu ya da bu sınıftan olması gibi etkiliyor. Cinsiyetin keskin bıçağıyla bölünmüş bu toplumda kadın ya da erkek olarak yaşamak birbirinden çok farklı deneyimler ve farklılık, istesek de istemesek de, fark yaratıyor." (Prof. Dr. Fatmagül Berktay Kadın Eserleri Kütüphanesi ile Yeditepe Üniversitesi'nin düzenlediği "Kadın Hayatlarını Yaz-

mak/Writing Women's Lives" başlıklı uluslararası sempozyumda 19 Nisan 2014'de yaptığı açılış konuşmasından.)

HER ŞEYE RAĞMEN DÜŞÜNCELERİNDEN VE SANATINDAN VAZGEÇMEYEN KADINLARA İKİ ÖRNEK

1. Franca Rame

(18 Temmuz 1928 - 9 Mayıs 2013)

Rame, 1973'te faşistler tarafından kaçırıldı ve tecavüze uğradı. 10 sene sonra bu yaşadıklarını Lo Stupro (Tecavüz) adlı oyununda sergiledi.

Muhalif ve özgürlükçü kişiliği, feminist ve siyasi tiyatro oyunlarıyla tanınıyor. Kocası Dario Fo ile birlikte birçok ünlü oyuna imza atmıştır. Rame, Soccorso Rosso adlı örgütle birlikte siyasi mahkumların ailelerine yardım etmek için çalıştı. 2006'da İtalya Parlamentosu'na seçilmiş, iki sene sonra meclisin duyguları donduran bir kutuya benzediğini söyleyerek istifa etmişti.

1994 Sıprıo Dergisi: Erkekler için monologlar yazmayı düşündün mü?

FRANCA RAME: ...Kim bilir belki ileride erkekler için de bir şeyler yazarım. Aktörler bekleyebilir diye düşünüyorum. Çağlar boyu kadınlar sahneye adım bile atmamışlar. Aktör beylerin durumu ise tam tersi olmuş. Hesapları biraz denkleştirmek gerekiyor. Şimdilik 'Kadın Monologları' bana yetiyor." (Kaynak;Kadın Monologları Franca Rame - Dario Fo)

2. Magdalena Carmen Frida Kahlo Calderon

(6 Temmuz 1907 - 13 Temmuz 1954), Meksikalı ressam, devrimci, aşık ve feminist bir kadın.

Kendi gerçekliğini tuvale yansıttığını söyleyen Frida; kadınlık, doğum, kürtaj, cinsiyet rolleri ve daha nice sorunu cesaretle ve kendine has üslubuyla resmetmiştir. Bu açıdan baktığımızda Frida'nın yaptığı Cixous'un önerdiği dişil yazından çok da farklı değildi. Nasıl bir yazar kelimeleri bir araya getirerek sorunsalını kağıt üzerine dökerse; Frida da boyayı, fırçayı, tuvali ve renkleri araç edinmişti kendine. Resmettiği her bir Frida bir şekilde acı çekmekte olan bir kadındı. Patriyarkal bir toplumda yaşayan, sadakatsiz bir eşe sahip, ciddi sağlık problemleri yaşamış, anne olmak istemiş ve olamamış bir kadının resmettikleri birçok kadının anlatamadıklarıydı. Her kadın gibi kurbanıydı toplumun, öteki idi. Ama köşesine çekilip acılarının öylece geçmesini beklemedi. Kendisi ile yüzleşirken aslında kadınlığı ile de yüzleşiyordu her fırçayla. Kahlo için şöyle demişti bir eleştirmen: "Bu olağandışı insanın yaşamını ve eserlerini birbirinden ayırmak imkansızdır. Resimleri onun biyografisi." (Sultan Komut- İstanbul - BİA Haber Merkezi13 Temmuz 2013)

TARİH VE CİNSİYET

Tarih kadınları pek sevmiyor... İlk kadın sendikacıyı ya da ilk kadın derneğini ya da ilk kadın dergisini biliyor muyuz? Toplumsal hafıza bile cinsiyetçi mi? Kahramanlıklar hep erkeklerin, zaferler de öyle, statü de, siyaset de, sanat da… Liderlik, şeflik, önderlik kadına hep mi fazla gelir?

- Kadınların tarihi yok mudur? Kadınlar tarihte yok mudur? Tarihi kim yazdı?
- Osmanlı'dan cumhuriyet'e ve günümüze neler oldu? Kaç kişi biliyor?
- Kadına her şey hazır mı sunuldu?
- Ve hazıra dağ dayanmadı mı?
- Peki, bu kadınlar hala nasıl dayanıyor?

- Tarihsel süreç, toplumsal ve kültürel süreçler
- Ahlak? Din? Aile? Sistem? Baskı? Erk?
- Sınıflar? Cinsiyet/sex? Toplumsal cinsiyet/gender?

Kadınların geçmişteki bilinmezliklerinde, belgelere yeterince kaydedilmemeleri olumsuz yönde etki yapmıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi bizde de sadece tarih kitaplarında değil, resmi kayıtlarda da kadınlara ilişkin bilgiler son derece kısıtlıdır. Kadınlar sadece unutturulmakla kalmamışlar, insanlar olarak bahsedilen kavramın tek bir cinsi, erkekleri kapsadığı belirtilmeden, erkek cinsindeki insanlığın özel bir tipi olarak algılanmışlar ve erkeklerin tarihi de genel tarih olarak tanımlanmıştır.

Örneğin kadınların seçme-seçilme hakkı olmamasına rağmen, Osmanlı'daki 1908'de yapılan seçimler için 1908 Genel Seçimleri ibaresi kullanılabilmiştir.

İnsanlığın sadece bir yarısını algılayan, o yarıyı da erkekler olarak değil de cinsiyetsiz yaratıklar olarak algılayan bu tür histografik yöntemler sadece eksik değil, aynı zamanda geniş bir evrenselliğe yol açmıştır.

İstatistiklerde kadın ihmal edilmiş, sadece erkeğe ilişkin bilgiler yer almıştır. Örneğin Osmanlı'da kadınlar genel nüfus sayımına girmeleri için 1882 tarihini beklemek zorunda kalmışlardı.

Ülkemizde kadın hareketi 1870'lerde başlar:

"Söz söyleme hakkı, eğitim hakkı, çalışma hakkı ve aile içinde saygın bir yer edinme hakkı -poligaminin ilgası, tek taraflı bir erkek hakkı olan boşanmanın kısıtlanması için mücadeleye başladılar. Kendi adlarıyla risale ve romanlar yazdılar, gazetelere okur mektupları gönderdiler, kendi dergilerini çıkardılar, erkeklerle polemiklere giriştiler, dernekler kurdular. Tanzimat bağlamında devlet katında yapılan reformları savunsalar da, dönemin reformcu erkekleri kadın hakları konusunda tutucuydu. Osmanlı değerlerini kadınlar üzerinden muhafaza etmeye çalışıyorlardı. Kadınlar, kendi adlarına konuşarak bu tavrı çok ciddi olarak eleştirdiler." (Kaynak; Bu ifade birkaç akademik tez, birkaç makale, açılış konuşması vb. doküman içinde yer alıyor.)

"Yirminci Asırda Kadınlar" 1913'te yayınlanan Mektep Müzesi Dergisi

"Her yerde kadınların uyanıp ilerlemeleri başka hareketler gibi yavaş ve zincirleme bir hareket olmuştur. Osmanlı kadınlarının terakki yolundaki mesailerinin henüz bir tarihçesi olmaması onların bir şey yapmamış olmalarını intaç etmez."

"Bilakis bugün büyük ve umumi bir tiyatro salonundan kadınlığa bu kadar mahrem bir mevzudan bahsetmek ve bu mevzuyu dinlemek için bu tiyatroda Osmanlı kadınlarından mürekkep muhterem ve büyük bir kitle bulmak. Bunlar iftihar edilecek şeylerdir. "

"Bugün bu saat ben size böyle hitap ederken, siz beni dinlerken şüphesiz biz de tarih yapıyoruz demektir. Bu tarihçeyi torunlarımız bir konferans dolduracak kadar uzun ve iftiharla yaptıkları zaman bizim aciz fakat hüsn-i niyet ve samimiyetle dolu bin müşkülat ile elde edilen mücadelemizden de bahsedeceklerdir." [Halide Edip (1884, 9 Ocak 1964) https://feministbellek.org/feminist-tarih-yazimi/]

ÜLKEMİZDE KADIN MÜCADELE TARİHİNE KISA BAKIŞ

-1870 Osmanlı'da ilk kadın hareketleri: yazılar, makaleler, dergiler, tartışmalar...

-1913 Osmanlı Müdafaa-yı Hukuk-u Nisvan Cemiyeti (Osmanlı Kadın Hakları Savunma Derneği) kuruldu,

-1919'dan itibaren oy hakkı talep edilmeye başladı; 1921'de oy hakkı talebi Cemiyet programına alındı,

-1923 Haziran Nezihe Muhittin Önderliğinde "Kadınlar Halk Fırkası (Kadın Partisi)" girişimi kabul görmedi,

-7 Şubat 1924 Türk Kadınlar Birliği kuruldu. 1924-1927 siyasal haklar mücadelesinde en etkin olunduğu dönem,

-1925 İlk eylemi: İstanbul'da boşalan 1 milletvekilliği için Nezihe Muhittin ve Halide Edip Adıvar aday gösterilir. Kadınların seçme seçilme hakkı olmamasına karşın amaç bu duruma dikkat çekmektir.

-Türk Kadınlar Birliği 1926'da: 51 farklı ülkeden kadın örgütlerinin 1904' te kurduğu "Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkı Uluslararası Birliği'ne üye olur,

-1926 Medeni Kanun'un Kabulü,

-1927 Nezihe Muhittin başkanlıktan uzaklaştırıldı. Politik görüşü nedeniyle yaşamı boyunca zorluklarla karşılaştı,

-1930 yılında belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi,

-5 Aralık 1934 seçme ve seçilme hakkı tam olarak tanındı,

-1935 Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkı Uluslararası Birliği 12. Kongresine Türk Kadınlar Birliği İstanbul'da ev sahipliği yaptı,

-Mayıs 1935 Türk Kadınlar Birliği fesih kararı almak zorunda kaldı.

Ayrımcılık içeren eğitim politikalarının en büyük mağdurlarından biri LGBTİ+ öğrenciler (Eğitim Sen 2018 Eğitimde Cinsiyetçilik Raporu)

KAOS GL'nin 2017 yılında Türkiye'de gerçekleşen "Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu''ndan bazı veriler:

270 ihlalden 58'i cinayete teşebbüs, fiziksel şiddet, silahla yaralama, tecavüz veya diğer cinsel saldırıları içerecek biçimdeki fiili saldırılar olarak gerçekleşti.

LGBTİ+ hak sahipleri evlerinde, evlerinin yakınında, okullarında, hastanelerde veya benzer kamu kuruluşlarında dahi güvende değillerdi. Özellikle LGBTİ çocuklar, okulda akranlarınca ya da öğretmenlerince saldırılara maruz bırakıldılar.

Bildirilen 117 vakadan 23'ünün mağdurları çocuklar, yani 18 yaşını doldurmamış kişilerdi. Bu 23 vakadan 19'u bizzat çocuklar, 4'ü ise tanıklar tarafından bildirildi.

Lezbiyen, gey, biseksüel ve trans çocuklara yönelik şiddet tipleri çoğunlukla fiziksel şiddet, cinsel taciz, şiddet tehdidi, hakaret veya sözlü saldırı, mala zarar, takip edilme ve alıkonulma oldu. Çocukların büyük kısmı okullarında (10 vaka) ve evlerinde (3 vaka) hedef alındı. Hedef alınan 23 çocuktan sadece 6'sının saldırıdan sonra psikolog veya psikiyatrist desteği aldığı ifade edildi.

KAOS GL'nin 2019 Yılı Raporu

Çocuk mağdurlar: Bildirilen 150 vakadan 37'sinin mağdurları çocuklar, yani 18 yaşını doldurmamış kişilerdi. Bu 37 vakadan 31'i bizzat çocuklar, 6'sı ise tanıklar tarafından bildirildi. LGBTİ+ çocuklara yönelik öne çıkan şiddet türleri 10 vakada fiziksel şiddet, 8 vakada şiddet tehdidi, 8 vakada cinsel taciz ve 29 vakada hakaret veya sözlü saldırı oldu. Çocuklar en çok okullarında (21 vaka) ve evlerinde (5 vaka) hedef alındı. Hedef alınan 37 çocuktan sadece 10'unun saldırıdan sonra psikolog veya psikiyatrist desteği aldığı ifade edildi. Araştırmalar, heteroseksüel erkekliğin özellikle ergenlik döneminde bir tür gay karşıtlığı ve nefret gösterisi biçiminde edinildiğini göstermektedir.

Avrupa'dan 43 ülkeyi iş hayatında LGBTİ+ bireylere ayrımcılık konusunda değerlendiren bir araştırmaya göre Türkiye son beşte yer alıyor. LGBTİ+ çalışanlar ayrımcılığa karşı korunmuyor. (KAOS GL YILDIZ TAR haberi 6/2/2017)

Fransa'dan çalışma hayatı üzerine çalışmalarıyla bilinen Expert Market, LGBT işçilerin en rahat çalışabildiği Avrupa ülkelerine ilişkin araştırma yaptı. 43 ülkedeki ayrımcılık karşıtı yasalar, istihdam yasaları, işsizlik oranları, asgari ücret ve hoşgörü düzeyine bakan kuruluşun raporuna göre LGBT işçilerin en iyi çalışma koşullarına sahip olduğu ülke Norveç. Norveç'i Finlandiya, Belçika, Almanya ve İsveç izliyor. Expert Market'ten Benjamin Pelosse, The Local gazetesine yaptığı açıklamada Norveç'in neden listenin ilk sırasında yer aldığını ise şöyle açıkladı: "Ayrımcılığa karşı en iyi yasal koruma Norveç'te. Toplumdaki hoşgörü düzeyi yüksek, işsizlik oranı çok düşük, asgari ücret yüksek. Eğer bir LGBT çalışansanız ayrımcılığa uğramadan çalışabileceğiniz en iyi ülke Norveç." Listenin en

sonunda ise Makedonya, Azerbaycan, Türkiye, Rusya ve Ermenistan yer alıyor.

MİMAR MÜHENDİS ŞEHİR PLANCI KADINLARIN ÇALIŞMA HAYATINDAKİ YERİ

MMŞP'larının meslek örgütü olan TMMOB'nin yaptığı araştırmalara göre kadın üyelerin toplam üyeler içindeki oranları

- 1.Devre Çalışma Raporu1954-55 %98 Erkek % 2 Kadın
- 1979' daki araştırma %92 Erkek % 8 Kadın
- 2006' daki Profil Araştırması %79 Erkek % 21 Kadın
- 2012 sonu üye verileri %79,5 Erkek % 20,5 Kadın
- 2018 sonu üye verileri %78 Erkek %22 Kadın
- 2020 sonu üye verileri %76,28 Erkek %23,22 Kadın

Odalara üyelik mecburiyeti olmaması ve işsizliğin artması ile zorunlu meslekten uzaklaşma nedeniyle tüm mezunların odalara üye olmaması net oranlara ulaşmamızı zorlaştırmakta.
Ancak 2006'daki araştırmada oda kayıtları ve YÖK verilerine göre bu oran **%26,3 kadın** olarak hesaplanmıştır.
Teknik eğitim alan kadın sayısında hızlı yükseliş dikkat çekicidir.

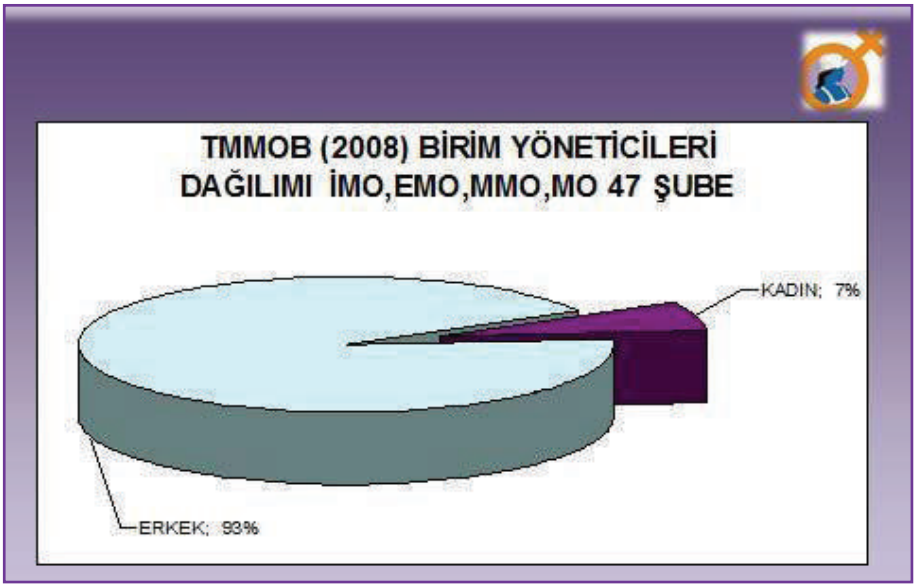

31/12/2020 ÜYE SAYILARI					2020 KURULLAR	
ODA	KADIN	ERKEK	TOPLAM	KADIN %	YK K.	ONUR K.
Bilgisayar Mühendisleri Odası	1.698	4.962	6.660	25,50	3	3
Çevre Mühendisleri Odası	6.323	6.802	13.125	48,18	2	2
Elektrik Mühendisleri Odası	8.154	59.189	67.343	12,11	1	1
Fizik Mühendisleri Odası	570	1.494	2.064	27,62	1	2
Gemi Mühendisleri Odası	203	3.719	3.922	5,18	1	0
Gemi Makineleri İşletme Müh. Odası	51	1.509	1.560	3,27	1	1
Gıda Mühendisleri Odası	14.237	7.580	21.817	65,26	3	1
Harita ve Kadastro Müh. Odası	3.041	14.412	17.453	17,42	1	0
İçmimarlar Odası	3.432	2.817	6.249	54,92	1	1
İnşaat Mühendisleri Odası	15.455	115.305	130.760	11,82	2	0
Jeofizik Mühendisleri Odası	1.419	4.008	5.427	26,15	2	0
Jeoloji Mühendisleri Odası	4.082	12.066	16.148	25,28	1	1
Kimya Mühendisleri Odası	9.273	13.476	22.749	40,76	2	0
Maden Mühendisleri Odası	2.466	16.571	19.037	12,95	1	1
Makina Mühendisleri Odası	12.000	107.202	119.202	10,07	2	1
Metalurji ve Malzeme Müh.Odası	643	4.183	4.826	13,32	0	0
Meteoroloji Mühendisleri Odası	240	478	718	33,43	1	2
Mimarlar Odası	29.453	34.175	63.628	46,29	3	0
Orman Mühendisleri Odası	3.868	14.053	17.921	21,58	0	0
Petrol Mühendisleri Odası	153	1.194	1.347	11,36	0	1
Peyzaj Mimarları Odası	4.305	2.114	6.419	67,07	2	4
Şehir Plancıları Odası	3.617	2.742	6.359	56,88	5	4
Tekstil Mühendisleri Odası	687	1.028	1.715	40,06	1	1
Ziraat Mühendisleri Odası	13.590	28.398	41.988	32,37	2	0
TOPLAM-TMMOB	138.960	459.477	598.437	23,22	2	0

Kaos GL'nin "Türkiye'de Kamu Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İntersekslerin Durumu" araştırmasına göre 20 kamu çalışanı LGBTİ'den sadece 1'i işyerinde cinsel kimliğini çekinmeden ifade ediyor. Araştırmaya göre özel sektör çalışanı her 3 LGBTİ'den 1'i işyerinde cinsel kimliğine dair tamamen kapalı. Sadece 10 kişiden 3'ü kimliğine ilişkin tamamen açık olabiliyor. Yaklaşık aynı oranda kişi ise ancak kısmen açık davranabiliyor. Bu açıklık da çoğunlukla yönetime veya amirlere değil, yakın arkadaşlara veya diğer LGBTİ çalışanlara dönük olabiliyor.

Tablodan görüleceği üzere 2008 den 2020'ye oda yöneticileri cinsiyet bakımından çok da gelişme gösterebilmiş değil. Yüksek oranda kadın üyesi olan odalar da dahil, onur kurullarında kadın üye olmaması oldukça ciddi bir problemdir. TMMOB Yüksek Onur Kurulu'nda da kadın üye bulunmamaktadır. Kadınların bu görevleri talep etmediği üzerinden gerekçelendirmeler gerçeği yansıtmamaktadır. TMMOB ve Odalarda son 15 yıldır kadın mücadelesi daha görünür hale gelmiş ve hızla büyümüştür. Kadın Çalışma Grupları diğer kadın yapılarıyla iletişim halinde çalışmalarını sürdürmektedir. Erkek mesleği olarak görülen teknik alanlarda çalışma hayatında yöneticilik nasıl erkek tekelindeyse meslek örgütümüzde de ne yazık ki durum farklı değildir.

Maden Mühendisleri Odası'nın ve şubelerinin kadın çalışma grupları da dayanışmayı büyütüp çalışmalarını sürdürmektedir. Özellikle geçtiğimiz 10 yıldır yükselen çalışmalarla son 4 yıldır Oda Bülteni içinde "Toplumsal Cinsiyet" bölümü yer almıştır. Bu bölümü, Kadın Çalışma Grubu gerek TMMOB çatısı altında gerekse ülke gündeminde yer alan konuları ve genel değerlendirmeleri derlemekte, kadın meslektaşların yazılarını yayına hazırlamaktadır.

Kamu alanında bir milyondan fazla kadın kamu emekçisi çalışmasına rağmen kadınların bürokrasi içerisinde üst düzey karar verici konumlardaki oranının çok düşük olduğu görülmektedir.

- Bürokraside üst düzey yöneticilerin %90'ı erkektir. Hâlbuki kamu emekçilerinin yaklaşık %38'i kadındır.
- Kadınlar erkeklere göre daha düşük ücretlerle, daha uzun çalışma saatleriyle çalışmaktadır.
- Kadınlarda kayıt dışı/sigortasız çalışma oranı erkeklerden çok daha fazladır.
- Erkekler, kadınlardan 2,5 kat daha fazla ücret alıyor.

- Kadınlar örgütsüz: Sendikalı kadın işçi oranı sadece yüzde 7,6'dır.
- Kadınlarda işsizlik oranları erkeklere göre daha yüksek iken istihdam oranları daha düşüktür.
- Üniversite mezunu kadınlarda %21'in üzerinde olan işsizlik oranı erkeklerde %9'un altındadır.
- Kadınlar eğitimli olsalar da daha zor iş bulabiliyor. (Kaynak: TÜİK)

KADIN TEKNİK ELEMANLARIN GENEL SORUNLARI

- Öğrencilikte staj yeri bulamama, stajda sahaya çıkamama, arazi yerine laboratuarlara yönlendirilme
- Mezun olduktan sonra iş bulmada zorluk , iş ilanlarında doğrudan erkek eleman tercihi belirtilmesi
- Erkeklerden daha düşük ücretle çalıştırılma (TMMOB Profil Araştırması'nda kadın MMŞP ücretlerinin %20-%25 daha az olduğu saptanmıştır.)
- İş hayatına atıldıktan sonra çalışacağı bölüme kendi eğilimleri dışında karar verilmesi
- Erkek meslektaşlarının öngörüleri sonucunda fabrika, şantiye, yer altı çalışmalarından uzak tutulmaları
- Çalışma ortamlarında rencide edici, küfürlü konuşmalarla baskı/mobbing uygulanması, sürekli bilgi ve becerilerinin sınanması
- Çalışma ortamlarının erkeklere göre dizayn edilmesi. Şantiyelerde, Maden ocaklarında kadınların tuvalet, banyo ihtiyacının düşünülmemesi
- Islak zeminlerin hijyen şartlarına uygun olmaması. Var olan tuvaletlerde ise temizlik maddeleri bulunmaması, kadın tuvaletine erkekler girmesin diye kilitlenmesi ve kadın mühendisin anahtarla gezmesi
- Anatomik yapı, regl dönemleri, hamilelik vb. nedenlerle hijyen konusunun kadınlar özelinde ciddi sağlık sorunları yaratabilmesi.

KADIN MMŞP'LERE İŞ GÖRÜŞMELERİNDE SIKÇA SORULAN SORULAR

- Niye mühendis oldun? (Gizli cümle: "Yapamazsın", "Beceremezsin", "Kendine uygun meslek bulamadın mı?")

- Evli misin, evlenmeyi düşünüyor musun? (Gizli cümle: "İki gün sonra doğurursun izindir, rapordur uğraştırırsın.") Bu erkeklere asla sorulmaz.
- Çocuk sahibi olmayı düşünüyor musun? (Hamileliği dert, süt izni dert vs.) Bu erkeklere asla sorulmaz.
- Vardiyalı çalışabileceğinden emin misin? (Gizli cümleler: "Ailesi ne der?", "Erkeklerle nasıl çalışır?", "Zaten kocası izin vermez.")
- Şantiye olmaz ama satış pazarlama düşünür müsün? (Vitrin işler)
- Ojelerle, topuklu ayakkabılarla nasıl çalışacaksın? (Nerede ne giyeceğini bilemez mi bu kadınlar da onların yerine erkekler düşünürler?)
- Erkekler küfürlü konuşur dayanabilir misin? (Küfür erkek egemen işyerlerinde normaldir mantığıdır. Yanlış olan küfürdür, onu duymak değil.)
- Mesai saatleri belli olmaz sen dayanabilir misin? Baban-eşin ne der? (Belirleyici olan hayatımızdaki erkekler midir?)

HAYATIN HER ALANINDA KADINLAR VARDIR

TMMOB'lu kadınlar her yıl 8 Mart'ta mor kurdeleli baretleri, mor şalları, coşkulu slogan ve halaylarıyla yürüyüşün en renkli en canlı kortejlerinden biri olmaktadır.

GÜÇLÜ KADIN OLMAK ZORUNDA DEĞİLİZ

EŞİT OLMAK VARKEN NEDEN DAHA FAZLA MÜCADELE

İTAAT ETMEK ZORUNDA DEĞİLİZ

EDİLGEN OLMAMIZ İSTENİR; EVDE, İŞTE, ÖRGÜTTE

ARI GİBİ ÇALIŞ, KUZU GİBİ İTAAT ET VE SESSİZ OL

HER TÜRDEN ŞİDDET VE AYIRIMCILIK İNSANLIK SUÇUDUR
ERKEK EGEMEN AİLE
ERKEK EGEMEN KURUMLAR
ERKEK EGEMEN DEVLET
ERKEK EGEMEN TOPLUM

VE BÜTÜN BUNLARI KORUYAN SİSTEM

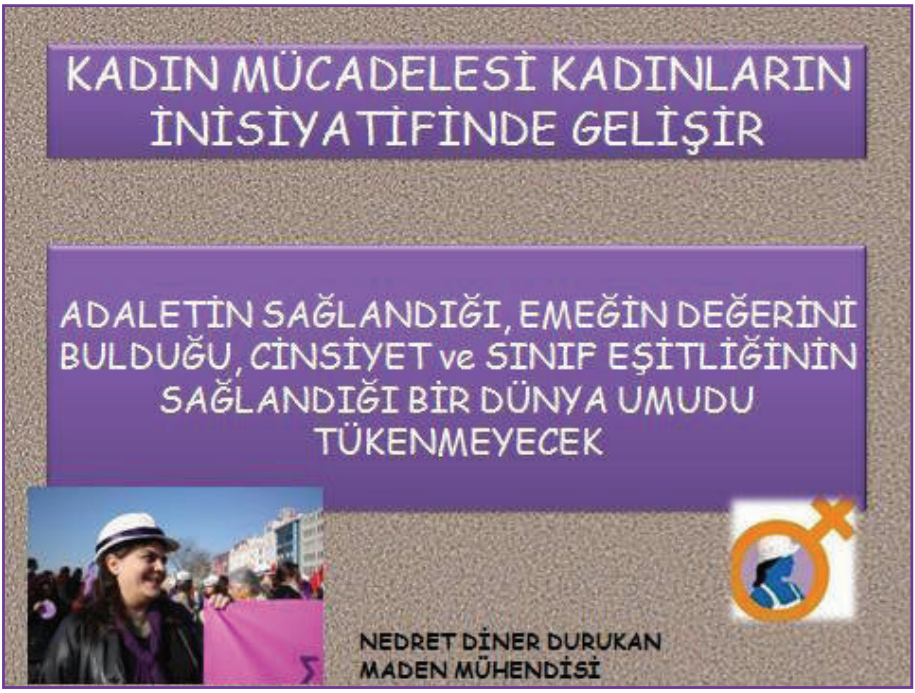
KADIN MÜCADELESİ KADINLARIN İNİSİYATİFİNDE GELİŞİR
ADALETİN SAĞLANDIĞI, EMEĞİN DEĞERİNİ BULDUĞU, CİNSİYET ve SINIF EŞİTLİĞİNİN SAĞLANDIĞI BİR DÜNYA UMUDU TÜKENMEYECEK
NEDRET DİNER DURUKAN
MADEN MÜHENDİSİ

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Dilan OLAĞAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi – Genç Madenci

Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet (sex) bireylerin doğumu ile başlayan bir süreçtir ve bireylerin dişil veya eril cinsel organlara sahip olarak doğma durumudur. Toplumsal cinsiyet (gender) ise bireylerin içinde doğduğu biyolojik kategoriye biçilen rollerdir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak; kadınla erkeğin sosyal ve kültürel açıdan tanımlanması, toplumların bu iki cinsi birbirinden ayırt etme biçimi, onlara verilen ve öğretilen toplumsal roller ve eşitsizlikleri anlatmak için kullanılan bir analiz kategorisidir.

1960'lara kadar toplumsal cinsiyet (gender) ayrımı, siyasi açıdan önemli bulunmamıştı. Kadın erkek eşitsizlik biçimi feminist kuramcılar tarafından toplumsal cinsiyet olarak formüle edilmiş ve bu kavram özellikle 1960'lardan itibaren feminist literatürün yanında tüm sosyal bilimlerde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

Toplumsal cinsiyet kavramının önemi, onun kadınlar ve erkekler arasındaki güç ilişkilerini anlamaya, eşitsizlikleri sorgulamaya ve gidermeye yardımcı olacak bir kavram olarak düşünülmesinden sonra artmıştır.

Toplumsal cinsiyet iki temel alanda maddi olarak kendini gösterir:

I. Toplumsal cinsiyetli iş bölümü ve üretim araçlarının toplumsal cinsiyetli bölünmesi

II. Üreme emeğinin toplumsal örgütlenmesi (Mathieu, 2009: 83).

Scott'a göre toplumsal cinsiyet "Cinsiyeti olan bir bedene zorla kabul ettirilmiş bir toplumsal kategoridir" (Scott, 2007: 11). Delphy'e göre ise, "Cinsiyetler basitçe biyolojik-sosyolojik karakterler değil, erkeklerin kadınlar üzerindeki iktidarının oluşturduğu (Marksist anlamda) sınıflardır. Toplumsal cinsiyet, cinsiyeti inşa eder" (Aktaran, Mathieu, 2009: 87). James Henslin de "Biyolojik değil toplumsal bir nitelik ve kimliktir." der. Lorber ise toplumsal cinsiyeti ekonomi, ideoloji, aile ve politika gibi başlıca toplumsal kurumların parçası haline getirilmiş, bireylerin beklenti biçimlerini kuran günlük hayatın işleyişini düzenleyen çok kapsamlı bir toplumsal kurum ve aynı zamanda kendi başına bir varlık olarak tanımlar (Kandiyoti, 1997: 127).

Kız ve erkek çocukların yetiştirilmesiyle ilgili toplumsal cinsiyet rolünün belirleyiciliğindeki bazı simgeler:

- Çoğu toplumda kız ve oğlanların birbirinden farklı giydirilmesi
- Kızlara pembe, oğlanlara mavi giysilerin uygun görülmesi
- Kızların saçlarına gösterilen özen
- Kız ve oğlanlara alınan oyuncakların farklılığı (kızlara bebek, oğlanlara araba ya da silah alınması gibi)
- Sözel tanılar, hitap şekillerinin farklılığı
- Kız ve oğlanların farklı mekanlarda yer aldırılması gibi

Kültürel olarak kadını ve erkeği toplumsal bir kadına ve erkeğe dönüştüren kategoridir toplumsal cinsiyet...

Beden ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi

- Erkek egemen sistem yapısı özel yaşamdan kamusal yaşama, tüm kurumlarda ve söylem biçimlerinde kadınlar üzerinde etkisini sürdürmektedir.
- Baskının ve denetimin en somut gerçekleştiği yer kadın bedenidir. Din, yasalar, ahlak kuralları gibi olgular bedeni baskı altına alır ve nesnelleştirir.

- Beden üzerinden normal/anormal ya da patolojik, ahlaklı/ahlaksız, namuslu/namussuz, kirli/temiz, engelli/sağlam gibi ikilikler, paralel kategoriler yaratılır.
- Cinsiyet, köken, fiziksel görünüm, engellilik ve birçok özellik daha bedenin varlığı ile ifade bulmaktadır (Johston, 2009). Cinsiyet ayrımcılığının önemli bir bölümü de bedenle başlamakta, başlatılmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Rolleri

- Birey dünyaya geldiği andan itibaren ailesi ve çevresindekiler tarafından bir kategoriye dahil edilir ve bu kategoriden beklenilen davranış ve değerler doğrultusunda yetiştirilir.
- Toplumsal cinsiyet rollerinin en basit örneklerinden biri, erkeklerin cesur, güçlü, sert olması, kız çocuklarının ise şefkatli, merhametli ve anaç olmasının beklenmesidir.
- Aile, okul ve arkadaşlıklar; televizyonda, dergilerde ve gazetelerde kendi cinsiyetine biçilen rolleri sürekli yeniden ortaya koyan medya, çocuk yaştan itibaren sistematik bir şekilde üretilen ve cinsiyet ayrımını pekiştiren kıyafet ve oyuncaklar da bireyin toplumsal cinsiyet rollerinin etkili faktörleri olarak düşünülebilir.
- Kadının çocuk doğurabilme kapasitesi biyolojik bir faktördür. Çocuk doğurma, adet görme ve bebek emzirme kapasitesi şüphesiz kadın cinsine özeldir. Ancak bu tür biyolojik faktörler, kadını dezavantajlı konuma sokmaz ve sosyal kaderlerini belirlemez.
- Çocuk doğurma ve çocuk büyütme arasındaki bağlantı biyolojik olmaktan çok kültüreldir. Ev içi sorumluluklar, erkek tarafından üstlenilebilir ve "simetrik aileler" dediğimiz aile yapılarında kadın ve erkek arasında eşit paylaştırılabilir.

Feminizm Açısından Toplumsal Cinsiyet Yaklaşımları

- Feministler, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasına çizgi çizerek biyolojinin kader olduğu fikrine meydan okumuşlardır.
- Cinsiyet (sex) kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklara atıfta bulunur ve bu farklılıklar doğal olup değiştirilemez. Toplumsal cinsiyet (gender) ise kültürel bir kavramdır ve bu kavram toplum tarafından kadın ve erkeğe biçilen rolleri çağrıştırır.

- Ataerkil fikirler, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ayrımı birbirine karıştırıyor ve kadın ve erkek arasındaki bütün sosyal ayrımların biyolojik ve anatomiden kaynaklı olduğunu varsayıyor. Bunun aksine feministler, cinsiyet ve cins arasında gerekli veya mantıklı bir bağ olduğunu reddediyor ve toplumsal cinsiyet ayrımlarının sosyal hatta siyasi bir temeli olduğunu vurguluyor.
- Erkek ve kadınlar cinsiyetlerine göre değil "kişiler" olarak değerlendirilmelidir. Feminizmin amacı toplumsal cinsiyetsiz kişiliğe ulaşmaktır. Biyolojik cinsiyetten ayrı toplumsal bir cinsiyet tesis etmek, feminist teori için ayrı bir öneme sahiptir.

TOPLUMSAL CİNSİYET VE SİYASET

- Toplumsal cinsiyet ve siyaset arasındaki ilişkiyi temel olarak iki nokta üzerinden düşünebiliriz. Birincisi; toplumsal cinsiyetin gerek tarihsel olarak bakıldığında, gerekse günümüzde, siyaseti oluşturan ve etkileyen bir unsur olduğudur. İkincisi ise, siyasetin toplumsal yaşamın şekillenmesindeki kritik önemidir.
- Siyasi pratikler, söylemler ve bu pratik ve söylemlerle şekillenen yasalar, toplumda kadın ve erkek rollerinin tanımlanmasında ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin alacağı biçimde oldukça etkilidir.

- Yüzyıllarca siyasetten dışlanan kadınlar, siyasetin eşitlik olanağı ve özgürleşme aracı olduğu ölçüde de toplumsal cinsiyetle yakından ilişkili olması sebebi ile siyasete katılmayı talep etmiş, siyasal hakları için mücadele etmişlerdir.

Dünya'da ve Türkiye'de Kadınların Siyasal Haklar Mücadelesi

- Evrensel ilkeler bağlamında başlayan genel oy hakkı talebinde tarafsız ve genel olduğu varsayılan vatandaş kavramı, aslında cinsiyetçi bir anlayışla tanımlanıyor, kadınları dışarıda bırakıyordu.
- Modern demokrasiler olarak görülebilecek Fransa ve ABD gibi ülkelerde dahi vatandaş denince erkekler anlaşılıyor ve genel oy hakkı kadınların seçme ve seçilme hakkını içermiyordur.
- İnsan hakları söylemi 19. yüzyıl boyunca kadınların insan haklarını ve özgürlüklerini görmezden geliyordu.
- Fransız Devrimi'nin temelini oluşturan İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi 1789'da Fransız meclisinde kabul edildiğinde, bildirgenin kadınların da yurttaş olarak haklarını tanıması ile ilgili girişimler sonuçsuz kalmıştı.
- 1791'de, kadın hakları hareketinin öncülerinden kabul edilen oyun yazarı ve aktivist Olympe de Gouges, Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi'ni yayınladı. De Gouges, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nde olduğu gibi 17 maddeden oluşan ve ona cevap olarak kaleme aldığı bu bildirgede, kadınların da insan olduklarını ve erkeklerin sahip oldukları haklara doğuştan sahip olduklarını belirtiyordu.
- İngiliz yazar ve düşünür Mary Wollstonecraft, "Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi" isimli ünlü kitabını yayımladı. Wollstonecraft, bu kitabında dönemin liberal düşünür ve siyasetçilerinin cinsiyetçi zihniyetlerini eleştiriyor, kadınların eğitim ve toplumsal yaşamda eşit olarak var olma hakkını savunuyordu.
- Birinci Dalga Feminizmin ana damarlarından birini: eğitim, evlilik, çalışma hayatı gibi öncelikli alanlarda kadın-erkek eşitliğini savunan ve yasal düzenlemelerle bu eşitliğin sağlanmasını talep eden, yani hukuk önünde eşitlik isteyen kadınların siyasal haklar mücadelesi oluşturuyordu. Ülkeden ülkeye farklılık gösterse de genel olarak 1920'lere kadar devam eden ve feminist

hareketinin ilk aşamasını oluşturan Birinci Dalga, eşitlik vurgusu nedeni ile "eşit haklar feminizmi" olarak da bilinir.

- Kadınların Oy Hakkı Cemiyetleri Ulusal Birliği adıyla 1897'de birleşti. Oy hakkı mücadelesinin daha çok sokak eylemleri ile devam etmesini savunan feministler ise 1903'te Kadınların Sosyal ve Politik Birliğini kurdu. Açlık grevi yaparak, kendilerini parmaklıklara zincirleyerek, duvarlara slogan yazarak, hatta kimi zaman da boş binaları ateşe vererek, tutuklanmayı göze alarak oy hakları için önemli mücadeleler verdi kadınlar.
- Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkı Uluslararası Birliği adıyla, 1904'de Berlin'de bir araya gelen birkaç ülkeden ulusal dernekler, feministlerin verdikleri mücadeleyi örecek ve bütün ülkelerde kadınların oy haklarını kazanmaları için uluslararası örgüt kuracaklardır. 1913'te 26, 1929 yılında ise 51 farklı ülkeden kadın örgütleri birliğin üyesi olmuşlardı. Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkı Uluslararası Birliğin 1935 yılında yapılan 12 kongresi, birliğe 1926 yılında üye olan Türk Kadınlar Birliği'nin ev sahipliğinde, İstanbul'da toplandı.
- 1923'te kurulan Türk Kadınlar Birliği, Türkiye'de kadınların siyasal haklarına kavuşmasını sağlayan örgüttür.
- Türkiye'de kadınların siyasal haklar mücadelesinin en etkin olduğu 1924-1927 yılları arasında Türk Kadınlar Birliği başkanlığını yürüten Nezihe Muhiddin, 1927 seçimlerinde CHP adına bir kadın aday gösterme girişiminde bulunurlar ve bu girişimi şöyle savunur: "İnkılapları doğuran hamlelerdir. Bu hamlelerimize her seçimde devam edeceğiz ve nihayet bizler de bu hakka her vatandaş gibi katılacağız."
- Türkiye'de kadınlar ilk olarak 1930'da Belediye Kanunu'nda yapılan değişiklikle yerel yönetimlerde seçme seçilme haklarını kullandı. Aralık 1934'te ise bu haklar ulusal düzeye taşındı; kadınlar milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazandılar.
- Kadınlar bugün hâlâ siyasal katılım bakımından çok eşitsiz bir konumda bulunmaktadır. Kaç kadın belediye başkanı, kaç kadın parti il başkanı, kaç kadın vali, kaç kadın milletvekili ve kaç kadın bakan olduğu, bugün hâlâ siyasal katılımda toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında hemen hemen bütün ülkeler için geçerli sorulardır.

- Aile, sağlık, çevre gibi alanlarda kadın siyasetçilerin görüş belirtmesi ve bu konularda aktif olmaları normal görülürken, kadın bir savunma bakanı ya da dışişleri bakanı hayal etmek hâlâ çok zor geliyor.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği denildiğinde sayısal bir kadın-erkek eşitliğinin ötesinde, erkeklik ve kadınlık rolleri üzerinden yeniden üretilen cinsiyet eşitsizliklerinin, patriarkal norm ve pratiklerin ortadan kaldırılması anlaşılır.
- Kadınların siyasette temsilinden gerçekten söz edilebilmesi için, temsilde sayısal eşitliğin yanı sıra, kadınların kadın olarak kendi sorunlarını, taleplerini, çıkarlarını dile getirip, politikalarını oluşturabilecekleri siyasal mekanizmaların oluşturulması gerekir.

SİYASAL DÜZLEMDEKİ TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ MÜCADELESİ, TOPLUMSAL DÜZLEMDE VERİLEN MÜCADELEDEN AYRI DÜŞÜNÜLEMEZ!

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Toplumsal cinsiyet eşitliği, her iki cinsiyetin de tüm kamusal alan ve özel yaşam alanlarında eşit yetkiye sahip olması, bu alanlara eşit katılımı ve bu alanlarda eşit seviyelerde görünür olması anlamına gelir.

Yasalar önünde kadınla erkeğe eşit davranılması; aile ve toplum içinde kadın ve erkeğin kaynaklardan, fırsatlardan ve hizmetlerden eşit biçimde yararlanmaları olarak da ifade edilmektedir. Ancak burada eşitlikten kastedilen kadın ve erkeğin aynılaştırılması değil, kadınların ve erkeklerin toplumda var olan hak, sorumluluk ve fırsatlardan onların kadın veya erkek olarak dünyaya gelmelerine bakılmaksızın yararlanmalarıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği sadece kadın ve kız çocuklarıyla ilgili bir konu değil, erkek ve erkek çocuklarını da kapsayan bir konudur.

Cinsiyete dair kalıplaşmış yargılar kızlar kadar erkeklere de zarar verebilir. Erkeklere yönelik güç ve rekabetçilik ile ilgili kalıplaşmış yargılara dair beklentiler, örneğin tipik olmayan bir ailede yaşama, işsizlik ve kadının kamusal alanda daha fazla görünmesi gibi gündelik gerçeklerle çelişik durumdadır. Bu tür çelişik durumlar erkek çocuklarda toplumsal cinsiyet kimliğinin gelişiminde karışıklıklar yaratabilir. Tipik cinsiyete dair kalıp-

laşmış yargılara uygun düşmeyen erkek çocuklar sataşmalara ve ayrımcılığa maruz kalabilir, dışlanabilir.

Toplumsal cinsiyet özelliklerine çeşitli örnekler:

- Avrupa'da aynı işi yapan kadınlar erkeklerden daha az kazanır;
- Birçok ülkede kızlar daha çok dans ederken erkekler futbol oynar;
- Tüm dünyada kızlar ve kadınlar, erkek çocuklara ve erkeklere göre daha fazla ev işi yapar;
- Erkek çocuklara dayak gibi cezalar kız çocuklardan daha yaygın uygulanır.

TOPLUMSAL CİNSİYET TEMELLİ ŞİDDET

Toplumsal cinsiyet temelli şiddet terimi: fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik veya sosyo-kültürel şiddetin herhangi bir biçimini betimlemekte kullanılabilir.

Toplumsal cinsiyet temelli şiddet, hem kadınları hem erkekleri etkileyebilir. Ancak kadınlar ve kız çocuklar üzerindeki etkileri daha fazladır. Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet temelli şiddet genellikle "kadınlara yönelik şiddet" şeklinde basitleştirilerek kullanılır.

Kadınlara kaba kuvvet kullanma ve cinsel taciz ise eğitim kurumları ve işyerleri dahil çeşitli yaşam ortamlarında görülmektedir.

Devlet kurumlarının temel rolü ve sorumluluğu ise mağdurların ihtiyaçlarına yanıt vermek, toplumsal cinsiyet temelli şiddetin her biçimini önlemektir. Bu amaca yönelik çabalar açısından önemli insan hakları belgelerinden biri de İstanbul Sözleşmesi'dir.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi olan İstanbul Sözleşmesi, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalandı ve bu adla anılmaya başlandı.

Avrupa Konseyi tarafından desteklenen ve taraf devletler için bağlayıcılığı olan İstanbul Sözleşmesi'ni ilk imzalayan ülke Türkiye oldu. Ardından 24 Kasım 2011'de parlamentosunda da İstanbul Sözleşmesi'ni onaylayan Türkiye, bunu meclisine taşıyan ilk ülke olma özelliğine da sahiptir.

Sözleşme kapsamında cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka görüşe sahip olma, ulusal veya sosyal menşe, bir ulusal azınlıkla bağ, mülkiyet, doğum, cinsel tercih, cinsel kimlik, yaş, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen ya da mülteci olma durumu veya başka statüler temelinde herhangi bir ayrımcılık olmaksızın taraflarca uygulanması güvence altına alınmıştır.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ YAŞATIR!

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ KİMDEN KORUR?
•Eşin, eski eşin veya partnerin şiddetinden, abinin, babanın veya diğer aile bireylerinin kısaca en yakınımızdakilerin şiddetinden korur.
•İşyerinde patronun, okulda öğretmenin, karakolda polisin ya da sokakta, çarşıda veya toplu taşımada tanımadığımız erkeklerin şiddet ve tacizinden korur.
#İstanbulSözleşmesiYaşatır
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ NEYE KARŞI KORUR? ①
Kadınları, çocukları ve ev içi şiddete maruz kalan herkesi
•Fiziksel şiddetten korur.
•Taciz ve tecavüz dahil her türlü cinsel şiddetten korur.
•Ekonomik ve psikolojik şiddetten korur.
•İşyerinde mobbing ve taciz dahil her türlü şiddetten korur.
•Israrlı takipten korur.
•Dijital şiddetten korur.
•Çocukları şiddet dolu evlerde büyümekten korur.
•Çocuk yaşta, erken ve zorla evlendirilmekten korur.
#İstanbulSözleşmesiYaşatır

III. OTURUM

TMMOB ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Bedri TEKİN

TMMOB Makine Mühendisleri Odası

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Veyis SIR

TMMOB Maden Mühendisleri Odası

GENÇ MADENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Cemre TAC

Hacettepe Üniversitesi (Genç Madenci)

GENÇ MADENCİ

TMMOB ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Bedri TEKİN
TMMOB Makina Mühendisleri Odası - Oda Yönetim Kurulu Üyesi

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) 6235 sayılı Yasayla 1954 yılında kurulmuştur. TMMOB tüzel kişiliğe sahip, Anayasanın 135. Maddesinde belirtilen kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Kuruluşunda 10 Odası bulunan TMMOB'nin, 2021 yılı sonu itibari ile oda sayısı 24'tür. TMMOB çalışmalarını 24 Oda, bu Odalara bağlı 213 şube ve 50 İl/İlçe Koordinasyon Kurulu ile sürdürmektedir. TMMOB'ye bağlı odalara 108 farklı mühendislik, mimarlık ve şehir plancılığı disiplininden mezun olan mühendis, mimar ve şehir plancıları üyedir.

TMMOB'nin Kuruluşuna Kadar Örgütlenmeler

Avrupa'da ve ABD'de 19. Yüzyılın ortalarında başlayan mühendis ve mimar örgütlenmesi, ülkemizde 2. Meşrutiyetle birlikte başlamıştır.

1908'de İstanbul'da çok sayıda sivil örgütün kurulduğu bilinmektedir. Bunlardan birisi de Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyetidir. Cemiyet 1912 yılında etkinliklerini askıya almış ve 1919'da yeniden çalışmalarına başlamış ve varlığını 1922 yılına kadar sürdürmüştür.

Cumhuriyetten sonra ilk örgütlenmeler 1926 yılında kurulan ve merkezleri Ankara'da bulunan Türk Mühendisler Birliği ve Türk Yüksek Mü-

hendisler Birliğidir. Daha sonraları bu örgütlere çeşitli tarihlerde uzmanlık dallarında örgütler eklenmiştir. Bilinen örgütler şunlardır: Türk Mühendisler Birliği, Türk Yüksek Mühendisler Birliği, Türk Gemi Mühendisleri Cemiyeti, Türk Maden Mühendisleri Birliği, Türk Yüksek Maden Mühendisleri Birliği, Karabük Ağır Sanayi Mühendisleri Derneği, Türkiye Jeoloji Kurumu, Türkiye Harita ve Kadastrocular Cemiyeti, Türk Yüksek Mimarlar Birliği, Orman Mühendisleri Cemiyeti, Türk Yüksek Ziraat Mühendisleri Birliği.

TMMOB'nin ve Odaların Kuruluşu

27 Ocak 1954 tarihinde 6235 sayılı Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği Kanunun kabulünden sonra, 1. Genel Kurul 18-22 Ekim 1954 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu Genel Kurul, yukarıda belirtilen örgütlerden bazılarının delegelerinden oluşmuş, TMMOB Tüzüğü kabul edilmiş ve Elektrik Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Orman Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası kurulması kararlaştırılmıştır.

Bu Genel Kuruldan sonra 1960 yılında Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, 1968 yılında Şehir Plancıları Odası,1970 yılında Fizik Mühendisleri Odası, Metalürji Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası, Petrol Mühendisleri Odası 1974 yılında Jeoloji Mühendisleri Odası 1976 yılında İç Mimarlar Odası, 1986 yılında Jeofizik Mühendisleri Odası, 1992 yılında Çevre Mühendisleri Odası ve Tekstil Mühendisleri Odası, 1994 yılında Peyzaj Mimarları Odası, 1996 yılında Gıda Mühendisleri Odası, 2012 yılında Bilgisayar Mühendisleri Odası kurulmuştur.

TMMOB'NİN TEMEL İLKELERİ ve ÇALIŞMA ANLAYIŞI

Temel İlkeler

TMMOB ve bağlı Odaları;

- Mesleki demokratik kitle örgütüdür.
- Demokrat ve yurtsever karakterdedir.
- Emekten ve halktan yanadır.

- Anti-emperyalisttir, Yeni Dünya Düzeni teorilerinin, ırkçılığın ve gericiliğin karşısındadır.
- Siyasetin dar anlamını aşar, yaşamın her olayını siyasetle ilişkili görür.
- Barıştan yanadır.
- İnsan hakları ihlallerine karşıdır, insanlık onurunun korunmasından yanadır.
- Örgütsel bağımsızlığını her koşulda korur, gücünü sadece üyesinden ve bilimsel çalışmalardan alır.
- Meslek ve meslektaş sorunlarının, ülkenin ve halkın sorunlarından ayrılamayacağını kabul eder.
- Politikanın oluşturulmasında ve uygulanmasında demokratik merkeziyetçi yöntemleri uygular.
- Karar alma süreçlerinde demokratik ve katılımcıdır.
- Bağlı Odaları ile birlikte mühendis, mimar ve şehir plancılarının meslek alanlarını düzenler, üyesinin ve halkın çıkarlarını korur.
- Sanayileşme ve demokratikleşme alanlarında durum tespitleri yapar, politikalar ve çözüm önerileri üretir. Ülkenin demokratikleşmesi için çaba sarf eder.
- Kamuoyu oluşturmaya yönelik çalışmalar içinde tartışmasız yer alır.
- Demokratik Kitle Örgütleri ve sivil toplum örgütleri ile ilkeli ve demokratik iş birliği içerisindedir.

Çalışma Anlayışı

TMMOB ve bağlı Odaları;

- Toplumdan soyutlanmış seçkin mühendis ve mimarların örgütü değil, aksine toplumun içinde yer alan, onun bir parçası olarak toplumla etkileşim içinde bulunan,
- Temsili demokrasi alanının daraltılması ve biçimsel uygulamalar yerine, birlikte düşünme, birlikte üretme ve birlikte yönetme mekanizmalarını güçlendirici çabalara yönelen,
- Rant gruplarının otoriter, sınanamayan, hesap vermeyen yönetim-

lerin aksine, örgüt içi demokrasisi güçlendirilmiş, seçim dışında da katılım mekanizmalarını yaşama geçiren,

- Profesyonellerin ve uzmanların örgütü anlayışını reddeden; aksine kitle örgütü niteliği ile organlarına dayalı çalışmayı yürüten,

- Siyaset dışı kalma anlayışlarının tam tersine; her koşulda ve her zaman siyaset yapan, siyasetin dar tanımını aşan anlayışları yapıya egemen kılan,

- Üye ile ilişkilerini, devlet ve egemen kesimlerle olan ilişkilerinin önüne koyan, resmi otorite ile her türlü diyaloğa ve işbirliğine açık ama işbirlikçi yaklaşımların dışında kalan,

- Örgüt işlevinin deforme edilmesi anlamındaki hizmet üretimini reddeden, aksine üyelerinin hizmetlerinin niteliğini yükseltecek düzenlemeler yapan, norm ve standartları oluşturan ve bunların gelişimine hizmet edecek şekilde denetleyen,

- Egemen kesim ve egemen kesim söylemleri ile ters düşmeme anlayışlarını reddeden; aksine, üyesinin söz ve kararlarda yetki sahibi olmasını sağlayan,

- Kamu hiyerarşisi içinde yer edinme ve örgüt etkinliklerini buna bağlama anlayışlarının yerine, örgütün kamuoyu önünde saygın yerini korumayı ve geliştirmeyi hedefleyen, örgüt etkinliklerini kendi iç dinamikleri ve kendi kararları ile belirleyen,

- Meslek örgütü kavramını, demokratik kitle örgütü özelliğinin önüne çıkartarak, mesleki eğilimleri güçlendiren anlayışların aksine, meslekidemokratik kitle örgütü anlayışlarını yaşama geçiren,

- Her türlü yapılanma ve örgütlerle olan ilişkisinde, anlamsız hiyerarşik eşitlik anlayışları yerine, ilişkilerinde bu yapıların toplum içindeki işlevselliklerini ölçü olarak alan,

- Hiçbir üyesinin sorununu dışlamayan, ancak üyesinin büyük çoğunluğunu oluşturan ücretli çalışan mühendis ve mimarların konumları gereği, ücretli çalışan kesimlerle ve onların örgütleri ile ilişkilerini güçlü hale getiren,

- Örgütün uluslararası ilişkilerini güçlendiren,

- Dünyayı, ülkeyi ve yaşamı tanıyan, anlayan ve ona göre politikalar üreterek yaşama geçiren, bir çalışma anlayışı içerisindedir.

TMMOB'nin kurulduğu dönem ve sonrasında ülkenin durumu;

TMMOB'nin kuruluş dönemi mücadele tarihine yön veren politikaların belirlenmesinde ülkenin politik ortamının etkisini de görmekteyiz. Bu dönemleri şöyle sıralayabiliriz;

- 1950 Çok partili sistem (1950-1960 DP dönemi)
- 1960 darbesi
- 1960-1971 dönemi
- 1971- 1980 dönemi
- 1980 ve sonrası
- AKP Dönemi

TMMOB'nin kurulduğu dönem ve 1960'lı yılların sonlarına kadar o dönemde devlet bürokrasisinin üst kademelerinde, iktidara yakın seçkin kadroların yönetimleri elinde şekillenen TMMOB, 1960'lı yılların sonundan itibaren önemli bir dönüşüm yaşamaya başlamıştır. Toplumsal mücadelede antiemperyalist, bağımsızlık ve demokrasi yanlısı, ilerici ve devrimci zeminde oluşturulan siyasal hat, tüm dünyada esen "eşitlik, özgürlük ve bağımsızlık" rüzgârı toplumun tüm kesimlerini, örgütlü yapılarını ve TMMOB'yi de etkilemiştir. Önce, 1970 yılında yapılan oda genel kurullarında İnşaat Mühendisleri, Maden Mühendisleri, Elektrik Mühendisleri, Mimarlar Odasında, izleyen yıllarda diğer odalarda yeni anlayışlar yönetime gelmiştir. 1973 yılında TMMOB Başkanlığına Teoman ÖZTÜRK seçilmiş ve 1980 Mayıs ayına kadar TMMOB Başkanı olarak görev yapmıştır, 1980 yılı Mayıs ayında yapılan TMMOB Genel Kurulunda aday olmamıştır. Daha sonraki yıllarda Yavuz Önen, Bülent Tanık, Teoman Alptürk, Kaya Güvenç Mehmet Soğancı, Emin Koramaz TMMOB Yönetim Kurulu Başkanlığı yapmıştır.

- Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) kurulmuştur.
- 10195 sayılı Kanun yerine "Personel Kanunu" getirilmesine karşı eylemler gerçekleştirilmiştir.
- 18 Nisan 1970 tarihinde Teknik Eleman Mitingi ve Yürüyüşü gerçekleştirilmiştir.
- 1-2 Haziran ve 6-7-8 Temmuz 1970 tarihlerinde Teknik Eleman boykotu gerçekleştirilmiştir.

Yönetimlerdeki anlayış değişikliği ile oda çalışmalarında, meslek ve meslektaş sorunlarının ülke ve toplum sorunlarından ayrılmayacağı anlayışını temel ilkeler arasına koymuş, TMMOB ve Odalar yalnızca meslek ve meslektaş sorunları ile değil, ülke ve toplum sorunlarında da söz söyleme, politik oluşturma, etkinlikler düzenleme belli başlı çalışma alanlarından olmuştur. 1973- 1980 yılları arası hem Türkiye hem de TMMOB için önemli bir dönüm noktasıdır. Bu yıllar Türkiye için toplumsal hareketliliğin yüksek, hak alma mücadelesi ve emekten yana bir Türkiye kurma iradesinin güçlü olduğu yıllardı. TMMOB'de bu toplumsal hareketlilik içerisinde şekillenmiştir. TMMOB'nin emekten yana mücadelede saf tutması bu yıllarda gerçekleşmiş ve TMMOB'nin bugün gururla sürdürdüğü devrimci-demokrat ve emekten yana yapısının temelleri atılmıştır. 1973-1980 yılları arasında yaşananları Teoman Öztürk şöyle ifade etmiştir; "12 Mart sonrasında dağıtılmış, etkinliğini yitirmiş, yöneticilerinin sıkıyönetimle uzlaşma yaparak Genel Kurulunu engelledikleri TMMOB'nin yeniden işlerliğe kavuşması için geride kalan inançlı kadrolar olarak çalıştık. 1972 yılında mücadelemizin gelişmesinden tedirgin olan egemen güçlerin Birlik ve Odaların kapatılması yolunda Meclis'in gündemine getirdiği yasa tasarısına karşı 16 Oda bir araya geldi ve mücadele kararı alındı. Bu çalışmaların sekreterya görevini Odam adına yürütürken, bende etkin olan tek düşünce bizden önce görev yapan devrimci arkadaşların toplumsal çıkarları kişisel çıkarlardan önde tutan mücadele bayraklarını yere düşürmemekti."

TMMOB 1970'lerdeki anlayış değişikliğinden beri; Teoman Öztürk'ün söylediği gibi, "bilimi ve tekniği, emperyalizmin ve sömürgenlerin değil, emekçi halkımızın hizmetine sunmak için her çabayı güçlendirerek" sürdürmektedir. TMMOB ve odalar yukarıda "çalışma ilkeleri" başlığı altında belirtilen ilkeler çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedir. TMMOB tarihi mücadele tarihidir TMMOB, ne bir saatlik sunu ne de o sunumun Word metne dökülmesi kapsamında anlatılamaz. Bu nedenle maden mühendisliği bölümünde öğrenim gören siz öğrencilere söyleyeceğim şudur; 70 'lerde sömürü, yağma ve talana karşı başlatılan mücadele bugün kesintiye uğramadan devam ediyor.

TMMOB, 1970'li yıllarda Devlet Güvenlik Mahkemelerine (DGM) karşı yürütülen mücadelede, 2000'li yılların başında Demokrasi Platformu ve Emek Platformu içerisinde etkin rol almıştır. TMMOB, karanlığa karşı aydınlığa; baskıcı, otoriter yönetim anlayışına karşı özgürlük ve demokrasiye; ırkçı ve milliyetçi anlayışın beslediği linç kültürüne karşı bir

arada kardeşçe ve barış içinde yaşama; her şeyin para-kâr olduğu piyasa anlayışına karşı eşitliğe, emekçi sınıfların haklar mücadelesine, işsizlik, yoksulluk ve yolsuzlukla mücadele taleplerine sahip çıkmıştır.

TMMOB, bir yandan ülke sorunlarıyla ilgili tavrını ortaya koyarken, örgütlü olunan alanlarla ilgili çalışmalar yapmakta, kamuoyu ile paylaşmaktadır. Bir yandan 4+4+4 'e, Irak'ta, Suriye'de, Libya 'da, Afganistan 'da Savaşa, ülkenin çeşitli yerlerinde yaşanan bombalı saldırılara, tek adam rejimine, demokrasinin yok edilmesine ormanların- tarım alanların yağmalanmasına karşı çıkarken, Demokrasiden, barıştan yana tavır alırken, diğer yandan Özelleştirmeler Sempozyumu, Enerji Sempozyumu, Su Politikaları Kongresi, Trafik Kongresi, Sanayi Kongresi, GAP Ve Sanayii Sempozyumu, Mühendislik Eğitimi Sempozyumu, Afet Kongresi, İşi Sağlığı iş Güvenliği Sempozyumu, Kömür Kongresi, Madencilik Kongresi, Maden Makineleri ve Teknolojisi Kongresi, Mermer ve Doğal Taş Sempozyumu, Delme Patlatma Sempozyumu, Kadın Kurultayı, ücretli çalışan mühendis, mimar, şehir plancıları çalıştayı, emekli mühendis, mimar, şehir plancıları çalıştayı, iş güvenliği uzmanlarının sorunları çalıştayı gibi bu sunuda sayamayacağımız yüzlerce sempozyum, kongre, panel, çalıştay ile meslek alanlarında oluşturulan görüşler kamuoyu meslektaşlar ve kamuoyu ile paylaşılmaktadır. TMMOB tarihinde demokratik haklar, özlük haklarının kazanılması ve geliştirilmesi, barış, kardeşliğin sağlanması, ülkenin yağmalanmasının önlenmesine yönelik onlarca miting, basın açıklamaları, toplantıları yer almaktadır.

TMMOB, üyelerinin her türlü sorunları ile ilgilenmek ile birlikte şurası bilinmelidir ki, TMMOB bir sendika değildir ve üyelerine işkollarındaki sendikalara üye olmalarını önermektedir. Ancak şurası da unutulmamalıdır ki, 19 Eylül 1979 tarihinde olduğu gibi çalışma koşullarına, özlük haklarına yönelik grevler de yapılmıştır.

Bir saatlik söyleşide "TMMOB Tarihi" 'ne ilişkin söylenebileceklerin eksik kaldığını biliyorum, bu sununun eksikliklerinin anlayışla karşılanmasını diliyorum. Sevgiler

Yaşasın Maden Mühendisleri Odası Örgütlülüğü,
Yaşasın TMMOB Örgütlülüğü,
Yaşasın Mücadelemiz!

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Veyis SIR

TMMOB Maden Mühendisleri Odası – Maden Mühendisi

Maden Mühendisleri Odası, Anayasanın 135. maddesi kapsamında yer alan Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından biridir.

H. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları

MADDE 135- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişiliklerdir.

Hali hazırda bağlı 24 meslek odası bulunan üst birliğimiz TMMOB 6235 sayılı Kanunla 20 Aralık 1954 yılında kurulmuştur. Odamız, TMMOB tarafından kurulmasına karar verilen ilk 9 odadan biridir.

Odamıza kuruluşu itibariyle maden mühendislerinin yanı sıra, jeofizik, jeoloji ve petrol mühendislerini de temsil etmiştir 1970 yılında

petrol mühendisleri, 1974 yılında jeoloji ve Jeofizik mühendisleri Odamızdan ayrılarak kendi odalarını kurmuşlardır.

Maden Mühendisleri Odası;

- Anayasada tanımlanmış bulunan,
- Yasayla kurulan,
- Organları kendi üyeleri tarafından yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen,
- Kamu tüzel kişiliğine sahip,
- Kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur.

Odamız, Anayasanın 135 inci maddesi kapsamında, Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Örgütü, Özgürlükler ve demokratik hakların savunulması kapsamında, Demokratik Meslek Örgütüdür. Ticari veya profesyonel değildir. Gönüllülük temelinde çalışma yürütür.

Oda Yönetsel Organları

- Genel Kurul
- Merkez Yönetim Kurulu
- Denetleme Kurulu
- Onur Kurulu
- Oda Danışma Kurulu
- Şube Genel Kurulu
- Şube Yönetim Kurulu
- Şube Danışma Kurulu

Odanın Kuruluş Amacı

- Üyelerinin ortak gereksinimlerini karşılamak,
- Üyelerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak,
- Mesleğin, genel yararlara uygun olarak gelişmesini sağlamak,
- Üyelerinin birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak olarak sayılabilir.

- 1954 Yılında Kurulmuş bulunan Maden Mühendisleri Odası'nın
- Zonguldak Şube, (1954 Yılı)
- İzmir Şube, (1994 Yılı)
- İstanbul Şube, (1994 Yılı)
- Adana Şube, (2000 Yılı)
- Diyarbakır Şube, (2010 Yılı)

Olmak üzere 5 Şubesi,

- Akdeniz Bölge Temsilciliği
- Sivas Bölge Temsilciliği

Olmak üzere 2 bölge temsilciliği,

- Sürekli Eğitim Merkez (SEM) ve
- Mesleki Yeterlilik Merkezi (MEYEM)

Olmak üzere 2 uzmanlık merkezi bulunmaktadır.

Üye ve Temsilcilik durumu

- Odamızın 2.396 Kadın ve 16.128 Erkek olmak üzere,
- Toplam: 18.524 üyesi bulunmaktadır.

Şubelere Göre Kadın-Erkek Üye Dağılımı

	İl	İlçe	Üniversite	İş Yeri
Merkez	22	8	10	8
Adana	5	1	1	0
Diyarbakır	11	0	0	0
İstanbul	5	0	3	0
İzmir	6	0	1	4
Zonguldak	5	5	1	12
TOPLAM	54	14	16	24

İŞYERİ TÜRÜ	FAAL	İSTİFA	EMEKLİ	TOPLAM	YAŞ ORTALAMASI	ALTMIŞ YAŞ ÜZERİ
BELİRTİLMEMİŞ	6811	656	271	7738		
KAMU	1773	51	69	1893		
ÖZEL SEKTÖR	8506	84	75	8665		
BURO TESCİLLİLER	884	0	10	894		
TOPLAM:	17974	791	425	19190	39	2399

	TOPLAM	KAMU	ÖZEL
AKTİF ÜYE SAYISI	19190 kişi		
AKTİF KADIN ÜYE SAYISI	2498 kişi	233	2265
AKTİF ERKEK ÜYE SAYISI	16692 kişi	1660	15032
AKTİF ÜYE SAYISINA GÖRE YAŞ ORTALAMASI	39		
ALTMIŞ YAŞ ÜZERİNDE OLAN AKTİF ÜYE SAYISI	2399 kişi		

	KADIN	ERKEK	TOPLAM
MERKEZ	1231	7564	8795
ADANA ŞB.	197	1244	1441
DİYARBAKIR ŞB.	208	1040	1248
İSTANBUL ŞB.	360	2461	2821
İZMİR ŞB.	384	3348	3732
ZONGULDAK ŞB.	118	1035	1153
TOPLAM:	2498	16692	19190

Oda Çalışma Grupları

Oda Çalışmalarının Yürütülmesinin açısından, 47. dönem kapsamında Oda bünyesinde aşağıdaki çalışma grupları oluşturulmuş, çalışmalara toplam 120 civarında üyemizin aktif katılımı sağlanmıştır;

- BİLİMSEL MADENCİLİK DERGİSİ YAYIN KURULU
- MADENCİLİK BÜLTENİ ÇALIŞMA GRUBU
- SEM ÇALIŞMA GRUBU
- MEYEM ÇALIŞMA GRUBU
- DELME PATLATMA ÇALIŞMA GRUBU
- ENERJİ VE KÖMÜR ÇALIŞMA GRUBU
- MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU
- YTK VE SMMH ÇALIŞMA GRUBU
- ÇEVRE ORMAN MEVZUATI ÇALIŞMA GRUBU
- İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ ÇALIŞMA GRUBU
- ÇALIŞMA YAŞAMI, İSTİHDAM VE ASGARİ ÜCRET ÇALIŞMA GRUBU
- KADIN ÇALIŞMA GRUBU
- SOSYAL VE KÜLTÜREL İŞLER ÇALIŞMA GRUBU

- ÖZELLEŞTİRMELERİN SONUÇLARINI İNCELEME ÇALIŞMA GRUBU
- COVID-19 SOSYAL YARDIM ÇALIŞMA GRUBU
- GENÇ MADENCİ ÇALIŞMA GRUBU
- SONDAJ VE JEOTERMAL ENERJİ ÇALIŞMA GRUBU

Eğitim Çalışmaları

Odamız bünyesinde oluşturduğumuz Maden Mühendisleri Odası Mesleki Yeterlilik Merkezi (Maden MO-MEYEM), belgelendirme yetkisi alma çalışmaları kapsamında, Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından 8 Kasım 2018 tarihinde akredite edilmiştir.

Maden MO-MEYEM, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından da yetkilendirilmiş ve belgelendirme çalışmalarına başlamıştır.

Basın Yayın Çalışmaları

Odamız Basın Yayın çalışmaları kapsamında;

Süreli yayın olarak, Madencilik Bülteni ve Bilimsel Madencilik Dergisi, mesleki alanda kitap, broşür vb. yayınlar yapılmaktadır. Sosyal medya hesaplarından Facebook, Twitter, İnstagram ve Linkdn kullanmaktadır Aktif bir WEB Sitemiz halen faaliyetini sürdürmektedir.

Kongre, Sempozyum ve Çalıştaylar

11-13 Nisan 2018 Tarihlerinde Zonguldak'ta 21. Uluslararası Kömür Kongresi,

13-14 Eylül 2018 Tarihlerinde İstanbul'da UYAK Sempozyumu,

13 Ekim 2018 Tarihinde Adana'da Krom Çalıştayı,

1 Aralık 2018 Tarihinde Muğla Maden Potansiyelinin Değerlendirilmesi Çalıştayı gerçekleştirildi.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası yaptığı bütün çalışmalarında demokrasi, insan hakları, bilim ve teknik çerçevesinde kamu yararını muhafaza etmeyi, halkla ve çevreyle barışık bir madenciliği, meslektaşların sorunlarını yüksek sesle dile getirmeyi ve çözmeyi amaçlayan bir meslek odası olmuş, 1954'ten beri meslektaşlarıyla mesleki mücadele alanını örgütlü bir şekilde büyütmeye devam etmiştir. Günümüzde Odalar üzerinde siyasal iktidarın uyguladığı sindirme girişimlerine ve dezenformasyon çalışmalarına rağmen doğruları halkla ve meslektaşlarıyla buluşturmaya devam etmektedir. Gelecekte de aklın ve bilimi referans alarak mesleki mücadeleyi meslektaşları ile omuz omuza büyütmeye, aydınlık geleceği örmeye devam edecektir.

Yaşasın TMMOB Örgütlülüğü
Yaşasın Maden Mühendisleri Odası
Yaşasın Örgütlü Mücadelemiz!!

GENÇ MADENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

Cemre TAC

Hacettepe Üniversitesi – Genç Madenci

Bu sunum içerisinde sizlere öğrenci komisyonumuzdan yani neden öğrenci üye çalışması yapıldığından, genç madenci örgütlülüğünden, merkezi öğrenci komisyonundan, öğrenci komisyonu çalışmalarından ve gerçekleştirmiş olduğumuz etkinliklerden, basın açıklamalarımızdan, imza kampanyalarından bahsedeceğim.

İlk olarak "Neden öğrenci üye çalışmaları yapılmaktadır?" sorusuna yanıt vermek istiyorum. Biz maden mühendisliği öğrencileri olarak eğitim aldığımız üniversitelerimizde öğrencilik sürecimiz içerisinde eğitim alanına dair kimi yapısal sorunlar yaşamaktayız. Bu sorunların en önemlilerinden birinin planlama olduğunu düşünmekteyim. Planlamanın üniversite, fakülte, bölüm, öğretim üyesi ve öğrenci sayısı olmak üzere farklı boyutları bulunmaktadır. Öğrenci sayılarını incelediğimizde ilginç bulgular karşımıza çıkmaktadır. Yükseköğretimde boş kontenjan sayıları oldukça yüksek olup artış trendindedir. Bölümlere göre sayılar dramatikleşebilmektedir. Lisans programlarında boş kalan kontenjanlar ise sürekli artmaktadır. Yığılma, artık sosyal ve siyasi maliyetlere neden olabilecek bir duruma gelmiş gözükmektedir. Planlamanın yanı sıra üniversitelerin öğretim üyesi sayısının yetersizliği, yüksek öğretimin kalitesi ve öğretim elemanı niteliği önemli yapısal sorunlardandır. Ayrıca mezuniyet-istihdam ilişkisinde de ciddi sorunlar yaşamaktayız. Bunların yanı sıra mezuniyetten sonra meslektaşlarımız odamız ile ilişki kurmakta zorlanmaktadırlar ve son olarak da meslek odalarının kadro ve yönetimlerinin gençleştirilmesi gereksinimi var tabi ki. Tüm bu sebeplerden dolayı öğrenci üye çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

İkinci olarak Genç Madenci Örgütlülüğü'nden bahsetmek istiyorum. Örgütlülük kelime anlamı olarak ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birliktir, birlikteliktir, dayanışmadır ve bunun en canlı örneği bizim için Genç Madenci'dir, Genç Madenci Örgütlülüğü'dür... Bu örgütlülük 2003 yılında çalışmalarına başlamış ve günümüzde de çalışmalarına devam etmektedir. Ayrıca şunu da belirtmek isterim ki Genç Madenci bugün ülkemizde demokrasinin temsilcisi partilerde bile görülmemiş hatta sivil toplum kuruluşlarının gençlik kollarında bile çok nadir rastladığımız dinamizme, organizeye ve örgütlülüğe sahiptir. Bunun en iyi kanıtını şu an yedincisini düzenleyebildiğimiz kurultayımızdan da çok net anlayabilmekteyiz.

Üçüncü olarak da Merkezi Öğrenci Komisyonumuzdan bahsetmek istiyorum. Merkezi Öğrenci Komisyonu da öğrenci üye çalışmalarını koordine etmek, Genç Madenci Örgütlülüğü'nü canlandırmak, pratik ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla Oda Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan merkezi bir komisyondur. Komisyon içerisinde öğrenciler, komisyondan sorumlu Yönetim Kurulu üyeleri ve çalışmaya katkı koyan mühendisler bulunmaktadır. Öğrenci komisyonumuzun gerçekleştirdiği ve katıldığı çeşitli çalışmalar da mevcuttur. Bunlar; Üniversitelerde öğrenci kayıt standı açmak, tanışma toplantıları düzenlemek, yerelde ve Türkiye genelinde teknik ve sosyal aktiviteler organize etmek, Dünya Madenciler Günü etkinliklerine katılmak, Genç Madenci ve Maden Mühendisleri Odası'nı tanıtmak ve örgütlenme çalışmaları amacıyla afişler, bildiriler ve broşürler hazırlamak, Madencilik Bülteni ve Genç Madenci özel sayısı için gerekli çalışmaları yapmak, üniversitelerde öğrenci toplantıları düzenlemek, öğrenci temsilcileri toplantıları düzenlemek, öğrenci temsilcileri eğitim kampları organize etmek, TMMOB'un desteklediği veya organize ettiği etkinlik ve gösterilere katılmak, öğrenci üye kurultayları çalışmaları düzenlemektir.

Dördüncü olarak sizlere geçtiğimiz 6. Öğrenci kurultayından itibaren gerçekleştirdiğimiz etkinliklerimizden bahsedeceğim. Bunların içerisinde temsilci toplantılarımız, öğrenci kurultaylarımız, teknik gezi ve söyleşilerimiz mevcuttur. Öncelikle temsilci toplantılarımızdan bahsetmek istiyorum. 46. Dönem itibari ile daha düzenli duruma gelen Genç Madenci çalışmalarında temsilciler toplantılarımız: 13 Ekim 2018 tarihinde Adana'da, 10 Kasım 2018, 28 Temmuz 2019 tarihlerinde Oda Merkezi'nde ve pandemi dolayısıyla geçtiğimiz son 1-1,5 yıl içerisinde uzaktan olmak üzere düzenlenmiştir. Temsilciler toplantısının amacı toplantıların ardın-

dan üniversitelerine dönen öğrenci temsilcisi arkadaşlarımızın bulundukları bölümlerdeki Genç Madenci arkadaşlarımızı çalışmalarımıza katmak için çalışmalar yürütmelerini sağlamak ve örgütlenme faaliyetlerine toplantıda alınan kararlar doğrultusunda devam etmektir.

Çalışmalarımızın en kapsamlı olanı öğrenci kurultaylarımız hakkında da konuşmak isterim. Öğrencilerin eğitim ve sosyal alanlarda sorunlarını tartışmaları için zemin hazırlamak amacıyla öğrenci kurultayları düzenlemektedir. Kurultaylarımızda her üniversiteden öğrenciler kendi belirledikleri öğrenci delegelerle katılmaktadırlar. Kurultaylarımızda ağırlıklı olarak öğrenci gündemleri, mesleğin ve ülkenin sorunları tartışılmakta ve çözüm önerileri geliştirilmektedir. Kurultaylarda oluşan irade ışığında ortak mücadele yöntemleri oluşturulmaktadır. Genellikle iki gün süren kurultaylar, çeşitli panel ve etkinlikler de içermektedir. Geçtiğimiz senelerde 2007 yılında 1. Öğrenci Üye Kurultayı Ankara‘da, 2009 yılında 2. Öğrenci Kurultayı Antalya‘da, 2011 yılında 3. Öğrenci Kurultayı Antalya‘da, 2013 yılında 4. Öğrenci Kurultayı Antalya’da, 2017 yılında 5. Öğrenci Kurultayı Antalya’da ve 2019 yılında 6. Öğrenci Kurultayı Ankara’da gerçekleştirilmiştir. 6. Öğrenci Kurultayı’mız 10 üniversiteden 105 maden mühendisi öğrenci üyelerimizin katılımıyla, sorunlarını tartışma ve bu sorunlara çözüm üretme olanağıyla gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirdiğimiz teknik geziler mesleğimizi ve mesleğimize dair alanları tanımak, örgütlenmek amacıyla çok büyük önem taşımaktadırlar. 27 Nisan 2019’da Eskişehir Kırka ETİ Bor İşletmeleri’ne yapmış olduğumuz teknik gezi, bor madeninin işlenme biçimi ve kullanım alanları ile ilgili birçok teknik bilgiyi de içeren kapsamlı ve eğlenceli planlanmıştır. 12-13 Ocak 2020 tarihlerinde de Zonguldak’ta Türkiye Taşkömürü Kurumu’na bağlı Üzülmez İşletmesi’ne teknik gezi düzenlenmişti. Gezi kapsamında yeraltı kömür ocağının yapısı, kullanılan ekipmanlar ve yöntemler hakkında detaylı bilgiler edinilmiştir.

Pandemi koşulları dolayısıyla herkes gibi biz de çalışmalarımız kapsamında bu durumdan etkilendik. Ama durumun ve kapanmaların sürekliliği nedeniyle çalışmalarımıza devam etmekten de geri durmadık. Bu geçirdiğimiz uzun kapanma süresince 14 online teknik söyleşi gerçekleştirdik: “Doğal Taş ve Mermer Madenciliğinde Maden Mühendisleri” konulu söyleşimizi Doç. Dr. Murat YURDAKUL hocamızla, “Maden Makinaları Satış ve Pazarlama” konulu söyleşimizi Maden Yüksek Mühendisi Davut ÖZLEN’le, “Maden Mühendisliğinde Uzaktan Eğitim” konulu söyleşimizi Prof. Dr. Ekrem YÜCE hocamızla, “Maden Mühendislerinin Özel Çalış-

ma Alanları" konulu söyleşimizi Maden Mühendisi İbrahim YILMAZOĞLU'yla, "Yeraltı Maden İşletmeciliğinde İş Sağlığı ve Güvenliği" konulu söyleşimizi iş sağlığı ve güvenliği uzmanı İbrahim IŞIK'la, "Yurt Dışında Maden Mühendisliği Eğitimi ve İstihdamı" konulu söyleşimizi Doç. Dr. Mehmet KIZIL hocamızla, "Sondaj Sektöründe Mühendislik" konulu söyleşimizi Dr. Bülent TOKA'yla, "Salgın Döneminde Uzaktan Eğitim" konulu söyleşimizi Prof. Dr. Soner YILDIRIM ve Doç. Dr. Serap EMİL hocalarımızla, "Maden Mühendislerinin Hukuki Sorumlulukları" konulu söyleşimizi Avukat-Maden Mühendisi Ömer GÜNAY'la, "Türkiye'de Bor" konulu söyleşimizi Maden Mühendisi Alper ENTOK'la, "Bir Aydınlanma Hikayesi: Köy Enstitüleri" konulu söyleşimizi Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Başkanı Erdal ATICI'yla, "Maden Mühendisliğinde Delme Patlatmanın Önemi" konulu söyleşimizi Maden Yüksek Mühendisi Velat ALABAŞ'la, "Çimento Sektöründe Maden Mühendisliği" konulu söyleşimizi Maden Yüksek Mühendisi Elif AKIN'la ve son olarak "Üniversitelerde Bilim Etiği ve Liyakat" konulu söyleşimizi Trakya Üniversitesi eski rektörü Prof. Dr. Osman İNCİ hocamızla dolu dolu gerçekleştirdik.

Genç Madenci yerelde yüzden fazla toplantı ve sayısız sosyal faaliyet gerçekleştirmiştir ve gerçekleştirmeye devam etmektedir. Geçtiğimiz sene pandemi dolayısıyla meydanlarda olamadık ama 2019 yılında ve öncesinde meydanlardaydık. Bağımsız, demokratik, sosyal adaletin sağlandığı bir düzen için, güvenli bir çalışma ortamı için, insan hakları ve özgürlük için, bilim ve tekniğin ışığında omuz omuza mücadele etmeye devam edeceğiz...

Biraz da Genç Madenci olarak destek sağladığımız imza kampanyalarından bahsetmek istiyorum. Hükümetin, üst örgütümüz olan TMMOB ile ilgili hazırladığı yasa tasarısına karşı ''TMMOB'a Dokunma'' sloganı ile başlatılan imza kampanyası kapsamında üniversitelerde masalar açılmış, Maden Mühendisliği öğrencileri arasında imza toplanmıştır. İmza toplanması sırasında bir bildiri çıkarılmış, öğrenci üyelerimizin yasanın içeriği konusunda bilgi edinmeleri sağlanmıştır. Ayrıca 2018 yılının Aralık ayında Meclise sunulan Maden Kanunu'nda yapılması düşünülen değişiklik önergesinde meslek ve meslektaşın menfaatleri açısından uygun olmadığını düşündüğümüz ve kabul edilemeyecek maddeler ile ilgili imza kampanyası düzenlendi. Düzenlenen imza kampanyasında 3000'in üzerinde imza toplandı. Mecliste, komisyonlarda yapılan mücadeleler sonucunda mesleğimiz ve meslektaşlarımız için ciddi kazanımlar elde edilmiştir. Ayrıca "Maden Mühendisliği Asgari Ücret İmza Kampanyası" da düzenlenmiştir.

Odamız, mühendislerin düşük ücretlerle çalıştırılmasının ve SGK primlerinin düşük gösterilmesinin önüne geçilmesi için "Maden Mühendisleri Asgari Ücret Tarifesi Uygulansın" sloganıyla imza kampanyası başlattı. İmza kampanyası, 10 Haziran'dan 8 Temmuz'a kadar sürdürülmüş, kampanya kapsamında Türkiye'nin çeşitli illerinde forumlar ve etkinlikler düzenlenmiştir.

Bunların yanı sıra çeşitli basın açıklamalarımız da oldu. Basın açıklamalarımızın başında şu an üniversite öğrencilerimizin büyük bir sorunu olan barınma konusu mevcuttur. Bu kapsamda barınma evrensel bir haktır diyoruz ve öğrencileri ötekileştiren, müşteri gibi gören mevcut anlayışı kabul etmiyoruz. Ayrıca pandemi döneminde yaşanılan yoğun eğitim- öğretim sıkıntısından kaynaklı olarak uzaktan eğitim döneminde öğrencilerin sorunlarını görmezden gelen iktidar ve YÖK, önümüzdeki eğitim-öğretim döneminde sağlık açısından gerekli önlemleri alarak yüz yüze eğitimin şartlarını oluşturmalıdır diyerek basın açıklamamızı yaptık. Bununla birlikte Zonguldak Maden Mühendisleri Odası Lokali'nin TTK'dan alınarak hazineye devredilmek istenmesi üzerine Zonguldak'ın tarihini yok etmek isteyenlere, bilimi, tekniği ve odamızı hedef alanlara, ranta ve talana karşı; Genç Madenci Örgütlülüğü tüm üniversite temsilcilikleri ile beraber TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi ile mücadelelerinde sonuna kadar birliktedir dedik ve bir basın açıklaması yaptık. Ayrıca rektör atamalarıyla üniversiteleri siyasi parti teşkilatına dönüştürmeyi amaçlayan iktidar ve YÖK, uzaktan eğitimde ortaya çıkan eşitsizlikleri gidermeli, tüm öğrencilerin eşit imkanlarda öğrenimlerini sürdüreceği özgür bir üniversite ortamını sağlamalı ve üniversite yönetimlerini kayyumlarla değil seçilmiş rektörler ile yürütülmelidir dedik ve bir basın açıklaması yaptık. Bunun yanı sıra Boğaziçi Üniversitesi kayyum rektör atamasında TMMOB Maden Mühendisleri Odası Genç Madenci Örgütlülüğü olarak üniversitelerinin özerkliğine, demokratik kimliğine ve kültürel mirasına sahip çıkan ve bu uğurda direnen Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri ve akademisyenlerinin yanındaydık ve yanında olmaya devam edeceğiz. Baskılar ne kadar artarsa artsın, özgür ve demokratik üniversite talebimizden ve başımızı dik tutmaktan asla vazgeçmeyeceğiz!

Son olarak bütün bu etkinlikleri planlamak ve gerçekleştirmek için hangi çalışmalar yapıldığından bahsetmek istiyorum:

1) Üniversite Öğrenci Temsilcilikleri oluşturulmakta ve/veya yenilenmekte,

2) Çalışma Programı ve temel kararların alınması için Merkezi Öğrenci Temsilcileri Toplantısı yapılmakta,

3) Merkez ve Şube YK'nın çalışmalara aktif katılımların sağlanması için en az bir YK üyesinin sorumluluk alması sağlanmakta,

4) MYK ve Oda örgütlülüğüne bilgi vermek ve değerlendirmek üzere çalışmalar konusunda raporlar hazırlanmaktadır.

Genç Madenci; Karanlığa karşı aydınlığı, savaşa ve işgale karşı barışı, eşitsizliğe karşı adaleti, linç kültürüne karşı kardeşliği, sermayeye karşı emeği, baskıya ve zora karşı özgürlüğü savunmaya, neoliberalizme, gericiliğe ve ırkçılığa karşı mücadele bayrağını yükseltmeye, insanımıza ve hepimize her zaman dayatılan "Kırk katır, kırk satır" ikilemine karşı başka bir dünya, başka bir Türkiye, başka bir yaşam mümkün demeye devam edecektir.

IV. OTURUM

MADEN MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMLERİNİN KONTENJAN SORUNU

Prof. Dr. Muammer Kaya
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

GENÇ MADENCİ

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE MADENCİLİK EĞİTİMİNE BAKIŞ

"Madencilik Her Şey Değildir.

Fakat Madencilik Olmadan Her Şey, Hiçbir Şeydir..."

Muammer KAYA ve Umut KAR

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Maden Mühendisliği Bölümü, mkaya@ogu.edu.tr

Öz

Bu makale insanların ilk kullandığı maden ve minerallerin ekonomik ve sosyal önemini kapsamaktadır. Dünya'da ve Türkiye'de madencilik eğitiminin köşe taşları, Maden Mühendisliği eğitiminin arz-talep durumu, Maden ve Cevher Hazırlama Mühendislerinin görevleri, çalışma ortamları ve çalışan profilinin dağılımı detaylı açıklamaktadır. Türkiye'de Maden Mühendisliği Bölümlerine yerleşen öğrenci sayıları, kontenjan dağılımları, mezun sayıları, öğretim üyesi karşılaştırmaları yapılmıştır. Son olarak madenciliğin ekonomik büyüklüğü ve Türkiye ihracatı içindeki payı irdelenmiştir.

Giriş

İnsanoğlu ilk olarak madenlerden tuz, çakmaktaşı ve kil kullanmışlardır. Sonra altın, bakır, bronz ve demir kullanmışlardır. Dünyada ilk metalürjik üretim kuzeydoğu İran'da başlamıştır. Oradan tüm dünyaya yayılmıştır. Eski çağlarda en önemli ticari meta metaller olmuştur. İlk insanlar çağlara maden ve metalürji ile ilgili isimler vermiştir. Mezolitik Çağda (MÖ 10.000 - MÖ 8.000) çakmak taşından yapılmış kesici ve

delici aletlere rastlanır. Yaşam mağaralarda devam etmiştir. Kalkolitik Çağda (Taş - Bakır Çağı MÖ 5.500 - MÖ 3.000) Asur Ticaret Kolonileri sayesinde Anadolu'da yazılı tarih devirleri başlamıştır. Bu çağın en büyük özelliği hem tarih öncesi devirleri hem de yazılı tarih dönemlerini içermesidir. Kalkolitik çağın devamı olarak Maden çağları ortaya çıkmıştır. Maden Çağları (MÖ 3.000 - MÖ 1.200): Bakır Çağı, Tunç Çağı ve Demir Çağıdır. İlk zamanlar bakırdan eşyalar yapılmıştır. Daha sonra ise tunç ve demir geliştirilmiştir (Çizelge 1). Avrupa'nın karanlık çağdan gelişmişliğe geçişi metallerin keşfi ve işlenmesiyle olmuştur. 18 yy'da İngiltere'de gelişen Sanayi devrimi ile demir ve kömür madenciliği alanında önemli gelişmeler ve keşifler olmuştur.

Madencilik ve mineraller küresel bir konudur. Dünyadaki büyük madenlerin kıtasal dağılımını Şekil 1 göstermektedir. Madenler dünyada homojen dağılmamıştır. Bazı bölgeler maden açısından çok zengin iken bazı bölgeler fakirdir. Üzerinde fazla medeniyet yaşamış topraklar madencilik açısından bugün daha fakirdir. Çünkü bu medeniyetler yüzeye yakın olan madenleri çıkarıp kullanmışlardır. Şekil 2 dünya ana kömür ve linyit yataklarının dağılımını göstermektedir. Dünyada bazı bölgeler antrasit, bitümlü kömür ve linyit açısından zengin iken çoğu bölge oldukça fakirdir.

Çizelge 1. İlk çağlar ile maden ve metalürji ilişkisi.

	Taş Devri	**Eski Taş Çağı** Yontma Taş Devri Paleolitik Çağ	2,5 milyon yıl - M.Ö. 12.000
		Orta Taş Çağı Avrupa'da Mezolitik Çağ Ön Asya'da Protoneolitik Çağ	M.Ö. 12.000 - M.Ö. 9.000
		Cilalı Taş Devri Neolitik Kültür Evresi	M.Ö. 9.000 - M.Ö. 5.500
	Bakır Devri	Bakır Taş Çağı Kalkolitik Çağ Maden Taş Çağı	M.Ö. 5.000 - M.Ö. 3.000
İlk Çağ **Antik tarih**	**Tunç Devri**	Erken Tunç Çağı	M.Ö. 3.300–2.000
		Orta Tunç Çağı	M.Ö. 2.000–1.550
		Geç Tunç Çağı	M.Ö. 1.550–1.200
	Demir Devri		M.Ö. 1.190 - M.Ö. 330

Şekil 1: Dünyadaki büyük madenlerinin küresel dağılımı.

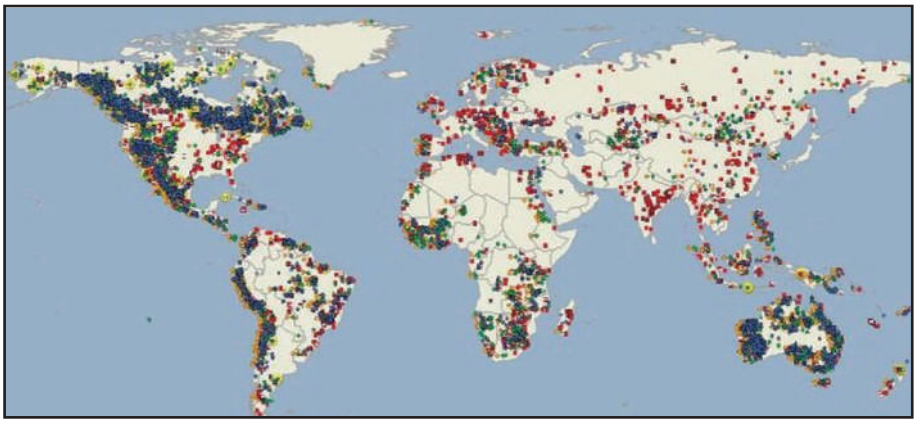

Şekil 2: Dünyadaki önemli kömür kaynaklarının küresel dağılımı.

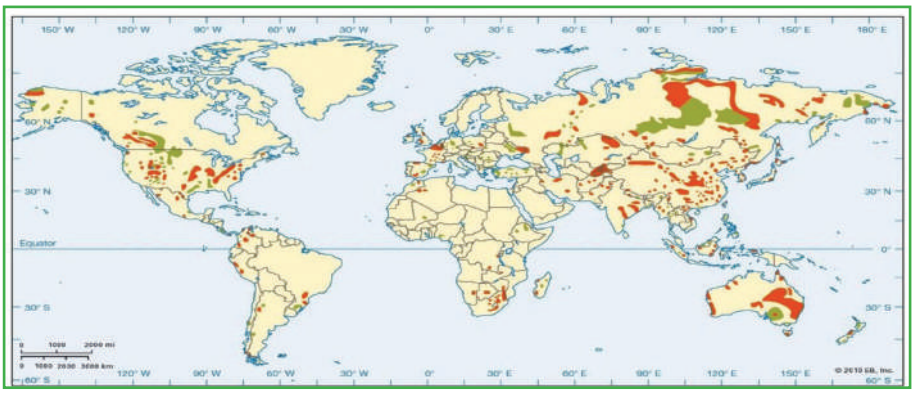

Minerallerin Ekonomik ve Sosyal Önemi

ABD'de her doğan çocuk hayatı boyunca ortalama 177.829 m^3 doğalgaz; 495 t kaya, kum ve çakıl; 240 t kömür; 61.521 galon petrol; 18.4 t mineral/metal; 17.5 ton çimento, 15 ton tuz, 12.6 t Fe cevheri, 7.7 t fosfat; 5.8 ton kil, 2.3 t boksit; 398 ton Pb, 424 kg Cu; 212 kg Zn ve 45 kg Au tüketir. ABD'de her kişi için yılda 17 ton mineral/maden tüketilir (Şekil 3).

Şekil 3: ABD'de kişi başına ömür boyunca tüketilen mineral/maden miktarları (Mineral Information Institute).

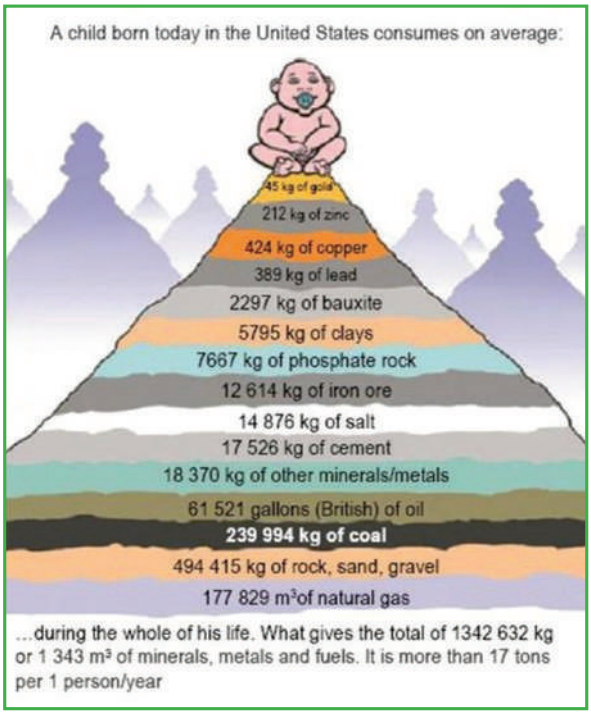

Dünyada Madencilik Eğitimi

Dünyada ilk kurulan maden teknik okulu 1736 yılında Schemnitz, Avusturya imparatorluğunda kurulmuştur. Burası 1762'de Akademiye yükseltilmiştir. Bu açılan ilk madencilik okulu daha sonra Macaristan'daki Miskolc'a taşınmıştır. İkinci okul 1756'da Potosí, Yeni İspanya'da (şimdiki Bolivya) kurulmuştur. Almanya'da Freiberg'de üçüncü madencilik okulu 1765 ve Berlin'de 1770 yılında dördüncü okul kurulmuştur. 1773'te Saint Petersburg, Leningard Rusya'da başka bir madencilik okulu kurulmuştur.1782'de İspanya Vergara, 1783'te Paris'te "Ecole des Mines" kurulmuştur. 1792'de Meksika City'de, 1820'de Fulun'da bir başka okul kurulmuş ve daha sonra Stockholm'a taşınarak Kraliyet Teknoloji Enstitüsü olmuştur. 1848'de Leoben Avusturya İmparatorluğunda kurulmuştur (Çizelge 2).

Çizelge 2. Dünyada ilk kurulan on maden okulu.

Kuruluş Yılı	Yeri	Açıklama
1736*	Schemnitz, Avusturya İmparatorluğu	Macaristan Miskolc'a taşındı
1756	Potosi, Yeni İspanya	Şimdi Bolivya'da
1765	Freiberg, Saksonya	Almanya
1770	Berlin	Almanya
1773	Saint Petersburg, Leningrad	Rusya
1782	Vergara	İspanya
1783	Paris	Fransa, Ecole de Mines
1792	Meksika City	Meksika
1820	Fulun, İsveç	Stockholm'a taşındı.
1848	Leoben, Avusturya İmparatorluğu	

*İlk olarak teknik okul olarak kuruldu, 1762'de Akademiye yükseltildi.

Türkiye'de Madencilik Eğitimi

Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet devrinde madencilik eğitiminin köşe taşları Çizelge 3'te özetlenmiştir. 1840'ta Fransa'da eğitim görmüş Edhem Paşa ülkemizde ilk maden okulunun açılmasına ön ayak olmuştur. 1863-1890 yılları arasında İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesinin temelini oluşturan "Darülfünun Mühendishane-i Bahr-i Hümâyûn" işlev görmüştür. 1872-1880 arasında maden teknikeri ve mühendisi yetiştiren Orman Maadin Mektebi kuruldu. Cumhuriyet döneminde Atatürk tarafından Zonguldak'ta Yüksek Maadin ve

Sanayi mektebi kurulmuştur. Bu okulun ömrü kısa olmuştur. 1935 yılında MTA, Etibank ve Sümerbank Atatürk tarafından kuruldu ve bu kurumların ihtiyacı olan uzmanlar ya yurt dışından getirildi ya da yurt dışına öğrenciler gönderilip eğitildiler. Maden Mühendisliği Bölümleri, 1953'te İstanbul'da İTÜ, 1960'ta Ankara'da ODTÜ ve 1968'de Hacettepe Üniversitesi kuruldu.

1972'de İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi, 1975'te Zonguldak'ta Karaelmas (daha sonra B. Ecevit) ve Eskişehir'de DMMA (daha sonra Anadolu ve Eskişehir Osmangazi), 1987'de Sivas'ta Cumhuriyet ve Isparta'da S. Demirel Üniversitelerinde, 1990'da Adana'da Çukurova Üniversitesi, İstanbul'da İstanbul Üniversitesi ve Trabzon'da KTÜ'de kuruldu. 1991'de Malatya'da İnönü Üniversitesi'nde, 1992'de Konya'da Selçuk Üniversitesi'nde (şimdi Konya Teknik Üniversitesi) ve Diyarbakır'da Dicle Üniversitesi'nde; 1993'te Kütahya'da Dumlupınar Üniversitesi'nde ve Niğde'de Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde; 2002'de Afyon'da Kocatepe Üniversitesi'nde; 2010'da Muğla'da Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde, 2012'de Çanakkale'de 18 Mart Üniversitesi'nde ve Uşak'ta Uşak Üniversitesi'nde, 2013'te; Şırnak'ta Şırnak Üniversitesi'nde, Adana'da Alparslan Türkeş Üniversitesi'nde, Kayseri'de Abdullah Gül Üniversitesi'nde ve Batman'da Batman Üniversitesi'nde kurulmuştur. Ancak son kurulan üniversiteler hiç öğrenci almadan bölümlerini kapatmıştır. 2021 Webometrik Dünya sıralamasında ODTÜ Türkiye'de 1. ve Dünya'da 497. sırada, İTÜ Türkiye'de 2. ve Dünyada 590. sırada Hacettepe Üniversitesi ise Türkiye'de 3. ve Dünyada 619. sırada yer almıştır. İstanbul Üniversitesi 6., Dokuz Eylül 11. ve Eskişehir Osmangazi 24. sırada yer almıştır.

Çizelge 3. Türkiye'de Maden Mühendisliği Bölümlerinin kuruluş sırası, Türkiye'de ve Dünyadaki bölümlerimizin sıralama

	YIL	KURULUŞ	AÇIKLAMA
OSMANLI	1840	Edhem Paşa	Fransa'da eğitim görmüş ilk Maden Müh. Okulu açılmasına önayak olmuştur.
	1863-1890	Darülfünun Mühendishaneyi Bahrii Hümayun	İÜ ve İTÜ'nün temelini oluşturan ilk üniversite. Madencilik ve Jeoloji dersleri var.
	1872-1880	Orman Maadin Mektebi	Maden teknikeri ve mühendis yetiştirmiştir.

CUMHURİYET DÖNEMİ	1924-1931	Yüksek Maadin ve Sanayi Mektebi	Zonguldakta kurulup kısa ömürlü olmuştur.		
	1935	MTA, Etibank ve Sümerbank kurulu.	Eleman ihtiyacı yabancı uzman ve yurt dışına adam gönderevek sağlandı.		
	1941-1958	Maden Mestek Yüksek Okulu	MTA kanalından Zonguldak'ta kurulu.	Wolkomvirik Sıralama	
				Türkiye	Dünya
	1953	İTÜ	İstanbul	2	590
	1960	ODTÜ	Ankara	1	497
	1968	Hacettepe Ü.	Ankara	3	619
	1972	Dokuz Eylül Ü.	İzmir	11	1004
	1975	Karaelmas/B. Ecevit Ü.	Zonguldak		
		EDMMA/Anadolu/Osmangazi Ü.	Eskişehir	24	1353
	1987	Cumhuriyet Ü.	Sivas	45	1861
		S. Demirel Ü.	Isparta	36	1582
	1990	Çukurova Ü.	Adana	16	1097
		İstanbul Ü.	İstanbul	6	726
		Karadeniz Teknik Ü.	Trabzon	22	1348
	1991	İnönü Ü.	Malatya	44	1832
	1992	Selçuk/Konya Teknik Ü.	Konya	155	6470
		Dicle Ü.	Diyarbakır	128	3904
	1993	Dumlupınar Ü.	Kütahya	68	2355
		Niğde/Ömer Halisdemir Ü.	Niğde		
	2002	Afyon Kocatepe Ü	Afyon	52	2077
	2010	Sıtkı Koçman Ü	Muğla	50	2038
	2012	Onsekiz Mart Ü.	Çanakkale	42	1797
		Uşak Ü.	Uşak	92	
	2013	Şırnak Ü.	Şırnak		
		Alparslan Türkeş Ü.	Adana	126	3867
		Abdullah Gül Ü.	Kayseri (Açılmadan kapatıldı)		
		Batman Ü.	Batman (Açılmadan Kapatıldı)		

2005-2006 yılı ÖSYM-YÖK verilerine göre Mühendislik/Mimarlık Fakültelerinde Maden

Mühendisliği kontenjanı 1030 kişi idi. 16 aktif bölümün 6 tanesi hem I. Öğretim (760 öğrenci, 2004 kontenjanı) hem de II. Öğretimi (270 öğrenci, 2004 kontenjanı) yapmaktaydı. Bu yıllarda Kanada'nın 120, Avustralya'nın 130, G. Afrika'nın 30, İngiltere'nin 30 ve ABD'nin 120 yeni mezun Maden Mühendisine ihtiyaç vardı. Kanada, ABD ve G. Afrika Maden Mühendisi eksiğini beyin göçüyle gelişmekte olan ülkelerden temin ediyordu. **Bu tarihlerde ülkemizde yetiştirilen Maden Mühendislerinin sayısı Dünyanın toplam talebinden dahi çok fazla idi** (Kaya, 2007). Gereğinden fazla Maden Mühendisi yetiştirmek geri kalmışlıkla özdeştir. Gelişmekte olan ülkelerin kıt kaynaklarını gereksiz yere bu şekilde plansız ve programsız savurması israftır.

Dünyada Maden Mühendisliği Eğitimi

ABD'de 1974-2015 yılları arasında akredite Lisans/Yüksek Lisans mezunları değişimi Şekil 4'te verilmiştir. Mezun sayısı 1981'de maksimum 700'e çıkmış, 1990'larda 100'lere kadar düşmüş ve 2004'te minimum yapıp yükselişe geçmiş ve 2015'te 400 mezuna ulaşmıştır. 2020-2030 arasında yıllık %4 artış beklenmekte olup. 2020-2030 arasında 200 yeni iş imkânı yaratılacağı tahmini yapılmaktadır.

Şekil 4. 1974-2015 yılları arasında ABD'de akredite Maden Mühendisi lisans ve lisansüstü mezun sayısı.

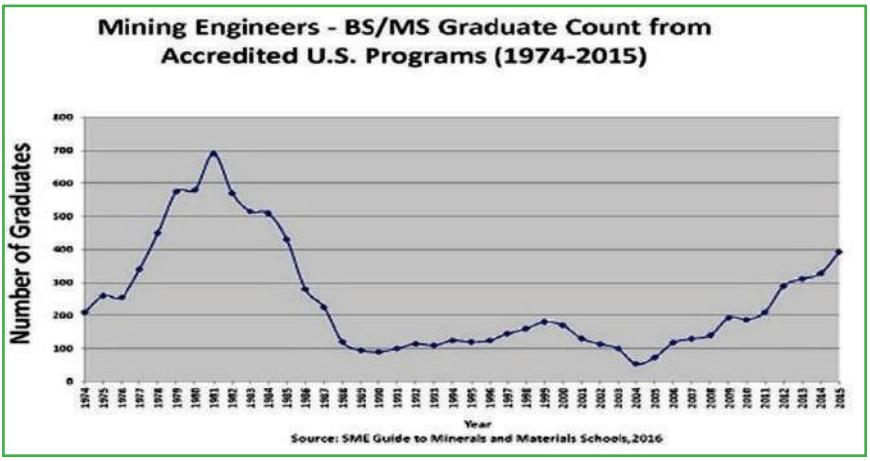

Avustralya'da kısa vadeli Maden Mühendisi mezunu arz-talep dengesine göre Avustralya'nın son 3 yılda, yılda 160 yeni Maden Mühendisine ihtiyacı olduğu ve bunun 60 tanesi 2020 ve 90 tanesi 2021 yılında eksik kalacaktır. Eksik Maden Mühendisleri Güney Amerika, Afrika ve G. Afrika'dan sağlanacağı tahmin edilmektedir (Wits University, 2011; Knights, 2020). G. Afrika'da 2002-2011 yılları arasında Üniversitelerden mezun olan Maden Mühendisi sayısı 32 ile 102 arasında değişmiştir.

Şekil 5, 2019 Maden ve Mineral Mühendisliğinde küresel akademik alan sıralamasını göstermektedir. Beş ülke (Çin, Avustralya, Kanada, ABD ve İran) dünyanın ilk 100 Maden Mühendisliği Üniversitelerini kapsar. G. Afrika, Türkiye, Şili, İspanya ve Brezilya sırasıyla ilk 10 içindedir. İlk 5 ülke toplam Maden ve Mineral Mühendislikleri bölümünün %61'ini kapsar.

Şekil 5. 2019 yılında akademik alana göre küresel Maden ve Mineral Mühendisliği bölümlerinin sıralaması.

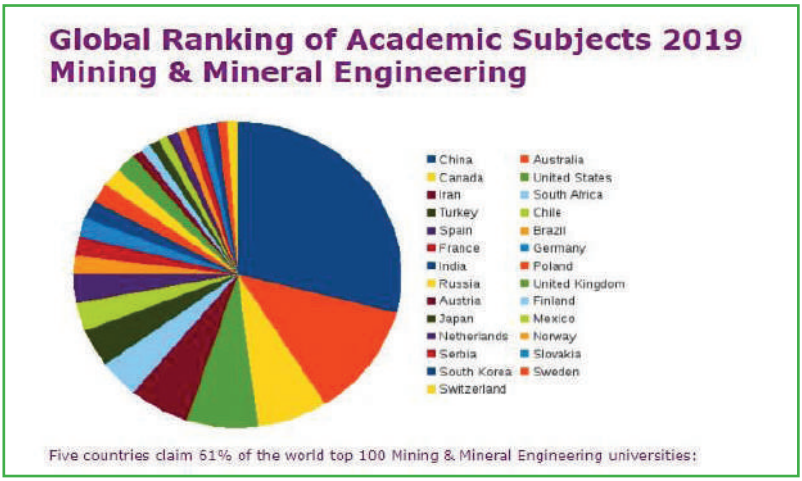

Maden ve Cevher Hazırlama Mühendislerinin Görevleri

Maden ve Cevher Hazırlama Mühendislerinin görevleri Çizelge 4'te özetlenmiştir. Maden Mühendisi optimum madencilik yöntemini ve verimliliği belirler. Dünya kabuğuna verilen rahatsızlığı en aza indirir. Üretim için ölçümler yapar, optimum taşıma ve havalandırma sistemlerini geliştirir. İş güvenliği stratejilerini uygular. Cevher Hazırlama Mühendisi ise değerli mineralleri/metalleri üretmek için uygun işlem süreçlerini ve akım şemalarını tasarlar. Yüksek tenör ve randımanda konsantre üretmek

için ayırma işlem süreçlerini geliştirir ve çevreye verilebilecek etkileri en aza indirmeye çalışır.

Çizelge 4. Maden ve Cevher Hazırlama Mühendislerinin görevleri.

	Maden Mühendisi	Cevher Hazırlama Mühendisi
	En iyi madencilik yöntemini belirlemek, Yerküreye verilen rahatsızlığı minimize etmek, Üretim seviyelerini belirlemek için ölçüm yapmak, En uygun malzeme nakliyat sistemini geliştirmek, Operasyon verimini değerlendirmek, Havalandırma ve iş güvenliği stratejilerini geliştirme.	İşlem süreçlerini ve değerli malzeme üretim akım şemalarını tasarlar, Değerli mineralleri diğer minerallerden ayırma süreçlerini geliştirir ve yönetir, Taşınabilir ürünler/konsantreler üretir, Çevresel etkileri azaltan işlemler uygular.

Maden Mühendislerinin Çalışma Ortamı

Maden Mühendislerinin bazıları metal madenler, endüstriyel hammaddeler, kömür ocakları, kum ve çakıl ocakları, mühendislik büroları ve devlette çalışabilirler. Çalışma ortamı çoğunlukla şehir merkezlerinden uzakta, ilçe ve köy kenarlarındaki ücra yerlerde olabilmektedir. Maden Mühendisleri tam zamanlı çoğu zaman haftada 40 saatten fazla çalışabilir ve şantiyelerde ikamet edebilir. ABD'de 2020 yılında istihdam edilen toplam 6300 Maden ve Jeoloji Mühendislerinin çalışma ortamı ve aldığı ücret dağılımı şöyledir (U.S. Bureau of Labor Statistics, 2021):

Çizelge 5. Türkiye'de maden ve metal sektöründe çalışanların profili.

Ø	Mühendislik Hizmetleri	%33	Ortalama ücret: 88420 $/yıl
Ø	Metal Madenleri	%19	Ortalama ücret: 88950 $/yıl
Ø	Kömür Madenleri	%8	Ortalama ücret: 91320 $/yıl
Ø	Devlet	%7	Ortalama ücret: 91300 $/yıl
Ø	Petrol ve Doğal Gaz	%4	Ortalama ücret: 138380 $/yıl

Ortalama (Mayıs, 2020) Ortalama ücret: 93800 $/yıl

Türkiye'de Maden ve Metal Sektöründe Çalışanların Profili

Çizelge 5 Türkiye'de Maden ve Metal Sektöründe çalışanların profili göstermektedir. Çalışanların %70'i erkek ve %28'i kadındır.

			Maden ve Metal Sanayi Sektöründe Çalışanların					
İş Alanları	**Sayı**	**(%)**	**Mezuniyet**	**Sayı**	**(%)**	Öğrenim Seviyesi	**Sayı**	**(%)**
Satış	19776	31,35	İşletme	15955	37,46	Lisans	41334	47,45
Mühendislik	14892	23,60	Maden Müh.	14270	33,50	Lise	21009	24,12
Üretim/Kalite	13073	20,72	Jeoloji Müh.	5695	13,37	Ön Lisans	12117	13,91
Finans/Mali İşler	8472	13,43	İktisat	4036	9,48	Lisans Öğrenci	6547	7,52
İdari İşler/ Ofis	6878	10,90	Makine Müh.	2639	6,20	Yüksek Lisans	6105	7,01
Toplam	63.091	100,00	Toplam	42.595	100,00	Toplam	87.112	100,00

İş alanlarına bakıldığında toplam 63.091 kişinin %31,4'ü satışta, %23,6'sı mühendislikte, %20,7'si üretimde, %13,4'ü finans ve %10,9'u idari işlerde istihdam edilmektedir. Bu sektörde 42595 çalışanın %37,5'i işletme, %33,5'i Maden Mühendisi, %13,4'ü Jeoloji Mühendisi, %9,5'u iktisat, %6,2'si Makine Mühendisidir. Çalışan 87.112 kişinin %47,5'i

lisans, %24,1'i lise, %13,9'u ön lisans, %7,5'i lisans öğrencisi ve %7'si yüksek lisans derecesine sahiptir.

Türkiye'de Maden Mühendisliği Bölümlerine Yerleşme ve Kontenjan Durumu

Türkiye'de Maden Mühendisliği Bölümlerine yerleşme ve kontenjanlarının 2017-2022 yılları arasında mukayesesi Çizelge 6'da verilmiştir. İTÜ, ODTÜ ve Hacettepe Üniversiteleri dışındaki Üniversiteler kontenjanlarını tam dolduramamaktadır. Dokuz Eylül, İstanbul, Eskişehir Osmangazi ve KTÜ kısmen kontenjanlarını doldururken birçok bölüme çok az öğrenci yerleşmiş veya hiç öğrenci yerleşmemiştir. Bazı bölümler ise kapanmak zorunda kalmıştır. 2017-18 yılındaki 460 kontenjan 2021-22 yıllarında 395'e düşmüştür. 2017-18 yılındaki yerleşen sayısı 363'ten 2021-22 yılında 280'e gerilemiştir.

Çizelge 6. Türkiye'deki Maden Mühendisliği Bölümlerinin son 5 yılda kontenjan ve yerleşen sayılarının mukayesesi.

	2017-18		2018-19		2019-20		2020-21		2021-22		SIRALAMA
Üniversite	Kont.	Yerleşen	Kont.	Yerleşen	Kont.	Yerleşen	Kont.	Yerleşen	Kont.	Yerleşen	
Alparslan Türkeş					15	2	15	2			
Afyon Kocatepe	10	3	10	2	10	3	10	4	10	1	8
Çanakkale	10	3	10	1							
Çukurova	10	5	10	3			20	3	20	5	7
Dicle	10	2									
Dokuz Eylül	80	54	80	36	60	27	50	34	40	33	2
ESOGÜ	30	19	30	16	30	14	30	10	20	20	4
Hacettepe	60	62	60	62	60	62	60	61	60	62	1
İnönü									30	0	
İTÜ	60	61	60	61	60	61	60	62	60	62	1
İÜ	60	62	60	59	70	30	40	33	40	21	3
KTÜ	20	9	20	11	20	4	20	5	20	10	5
Konya Teknik (Selçuk)	10	4	10	1							
Kütahya Dumlupınar	10	4	10	2							
Muğla Sıtkı Koçman	10	11	20	9	20	5	20	7	20	6	6
ODTÜ	60	61	60	60	60	61	60	60	60	60	1
Sivas Cumhuriyet	10	0			20	0					
Süleyman Demirel					20	4	20	2			
Şırnak			15	0	15	1					
Zonguldak Karaelmas	10	3	10	1	15	3	15	2	15	0	
	460	**363**	**465**	**324**	**475**	**277**	**420**	**285**	**395**	**280**	

Çizelge 7 Türkiye'de kontenjanlarını tam dolduran ilk 3 Bölümün 2016-2021 başarı sıralamasının değişimini mukayese etmektedir. Başarı sırası en iyi olan ODTÜ 71.143 ile 87.319, İTÜ 99.800 ile 111.139 ve Hacettepe Üniversitesi 148.000 ile 174.106 arasından öğrenci almıştır.

Yerleşen öğrenci sayısının 2016 ve 2021 arasındaki değişimi Şekil 6'da verilmiştir. 2016'da 380 olan Maden Mühendisliğine yerleşen sayısı, 2019'da 276'ya düşmüş ve 2021'de 282 olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 7. 2016-2021 yılları arasında kontenjanlarını dolduran üç üniversitenin başarı sırası ve taban puanları.

Üniversite Adı	Yıl	Başarı Sırası	Taban Puanı
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2021	71.143	369,46181
	2020	74.443	427,26923
	2019	87.319	373,27924
	2018	84.700	35.772.518
	2017	75.381	360,37921
	2016	72.600	366,66505
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2021	111.108	334,12498
	2020	111.139	388,73196
	2019	126.071	337,97118
	2018	130.000	31.723.008
	2017	109.670	325,46055
	2016	99.800	335,04608
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	2021	173.063	294,99551
	2020	164.100	346,48744
	2019	174.106	307,48534
	2018	173.000	291,75771
	2017	151.419	292,58898
	2016	148.000	292,56044

Şekil 6. 2016-2021 arasındaki Maden Mühendisliği Bölümlerine yerleşenlerin sayısı.

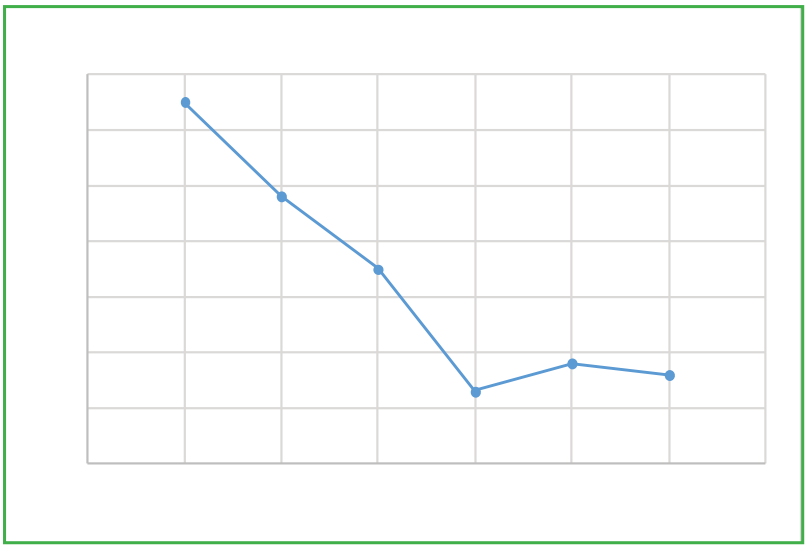

2021'de yerleşenlerin bölümlere dağılımı Şekil 7'deki gibi olmuştur. İTÜ, ODTÜ ve

Hacettepe Üniversitesi'ne yerleşen sayısı sabit kalırken, İstanbul, Dokuz Eylül ve Eskişehir Osmangazi'de düşmüştür. Sadece Eskişehir Osmangazi 2021'de yerleşen sayısını bir önceki yıla göre artırmıştır.

Şekil 7. 2016-2021 yılları arasında ilk 6 Üniversiteye yerleşenlerin sayısının değişimi.

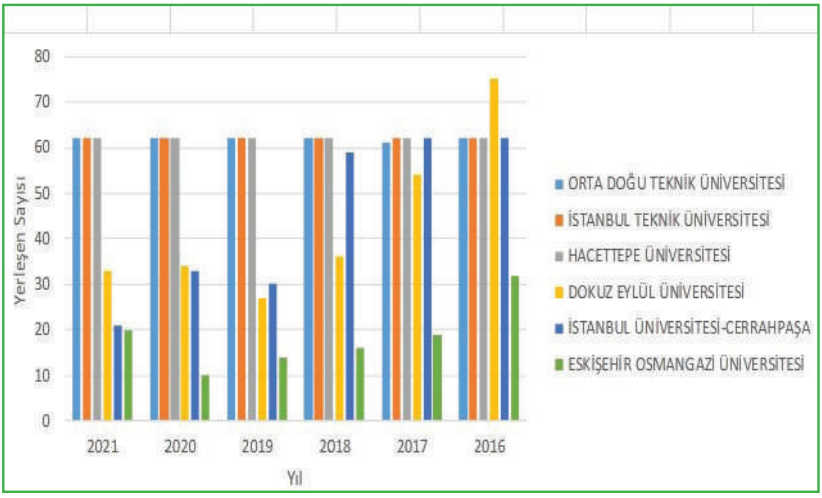

2012-2020 yılları arası bazı Maden Mühendisliği Bölümlerin mezun sayıları Çizelge 8'de gösterilmiştir. Bu tarihler arasında ODTÜ'den 24-43, İTÜ'den 24-45, Dokuz Eylül Üniversitesinden 53-82 ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesinden 32-106 öğrenci mezun olmuştur.

Çizelge 8. 2012-2020 yılları arasında 6 Maden Mühendisliği Bölümünden mezun olanların sayılarının karşılaştırması.

			MEZUN SAYILARI			
Yıl	**ODTÜ**	İTÜ	**Dokuz Eylül**	**Hacettepe**	İÜ	**ESOGÜ**
2020	40	42	82	63	4	32
2019	34	45				69
2018	43	45				82
2017	44	43	59			94
2016	24	41	58			89
2015	42	24	53			89
2014	35	39				106
2013	39	37				97
2012	35	41				65

Öğretim Üyesi Sayıları

Çizelge 9 bugün öğrencisi bulunan bazı Maden Mühendisliği Bölümünün öğretim üyesi dağılımı ve karşılaştırmasını göstermektedir. En çok öğretim üyesi Dokuz Eylül Üniversitesinde, en çok Profesör Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde en az ise ODTÜ'de vardır.

Çizelge 9. Bazı Maden Mühendisliği Bölümlerinin akademik personel dağılımı.

Üniversite Adı	Profesör	Doçent	Dr.Öğretim Üyesi	Araştırma Görevlisi
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	13	14	2	11
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	14	5	4	6
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	7	1	3	4
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	3	5	2	1
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6	5	-	9
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	9	7	-	8
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5	-	3	14
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	7	5	3	7
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	10	7	5	2

Türkiye'de Madenciliğin Ekonomik Büyüklüğü

Türkiye'de madenciliğin gayri safi milli hâsıla (GSMH) içindeki payı %1.2 ile %1.5 arasındadır. Bu oran Rusya'da %22, Avustralya'da %8.7, Şili'de %8.5, Kanada'da %7.5, G. Afrika'da %6.5, ABD'de %5, Almanya'da %4 ve Brezilya'da %3'tür. Ülkemizde 2020 yılında madenciliğin GSMH içindeki payı %1.17 olarak gerçekleşmiştir.*

Ülkemizde Dünyada ticareti yapılan 90 adet madenden 70 adeti kaynak olarak bulunmaktadır. Türkiye maden çeşitliliği açısından, bulunduğu jeolojik kuşak itibariyle önemli bir konumda yer almaktadır. Ülkemiz dünyada 168 ülke arasında kaynak çeşitliliği bakımından 8. sıradadır.**

Tüm sektörlere hammadde kaynağı olması sebebiyle **ekonomiye dolaylı katkısı 40 milyar doları** bulan Türkiye maden sektörü, 2020 yılını yüzde 0,9 kayıpla tamamlayarak **4,27 milyar dolar** değerinde ihracat gerçekleştirdi. Pandemiden en fazla etkilenen sektörlerin başında gelen sektör, özellikle Şubat 2020 itibarıyla ilk sert düşüşü önemli bir pazar olan Çin'de yaşadı. 2020 yılında toplam 190 ülkeye ihracat yapan maden sektörü, salgının tüm zorluklarına rağmen **Türkiye'nin toplam ihracatından yüzde 2,73 oranında pay almayı başardı.** 2020 yılında değer bazında en çok ihraç edilen maden ürünü yüzde **16,98'lik pay ile işlenmiş mermer** oldu. İşlenmiş mermeri yüzde 15,53 ile blok mermer-traverten, yüzde 7,10 ile bakır cevherleri takip etti. Eti Maden'e göre 2021 yılında 2,6 milyon tonu aşan bor satışı ve 1 milyar doları aşan satış geliri elde edilmiştir.

İstanbul Maden İhracatçıları Birliğinin (İMMİB) 2020 verilerine göre Türkiye maden ihracatı 4.271 milyon dolar olmuştur. Bunun %41'i doğal taşlar, %32'si metalik cevherler, metal, kül ve kal. ile diğer cüruflar, %19'u endüstriyel hammaddeler ve %8'i maden dışından olmuştur (Şekil 8a).

Şekil 8a. 2020 Türkiye toplam maden ihracatı rakamlarının mal gruplarına göre payları (imib.org.tr).

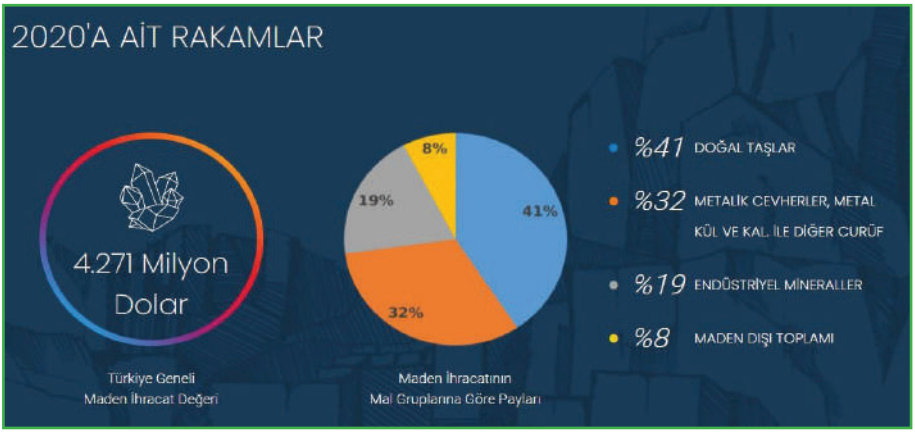

İstanbul Maden İhracatçıları Birliğinin (İMMİB) 2021 verilerine göre Türkiye maden ihracatı 5,93 milyon dolar olmuştur. Bunun %36'i doğal taşlar, %36'si metalik cevherler, metal, kül ve kal. ile diğer cüruflar, %19'u endüstriyel hammaddeler ve %9'i maden dışından olmuştur (Şekil 8b).

Şekil 8b. 2021 Türkiye toplam maden ihracatı rakamlarının mal gruplarına göre payları (imib.org.tr).

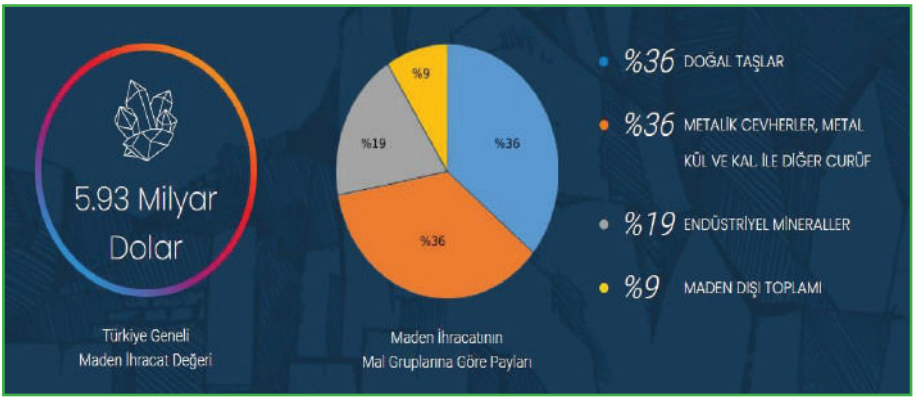

Çizelge 9 Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre 2016-2020 yılları arasında

Türkiye ihracatı ile Maden ihracatının karşılaştırılmasını göstermektedir. 2016'daki toplam

142.1 milyar dolarlık ihracatın %2.7'si, 2017'de 156.8 milyar dolarlık ihracatın %3'ü,

Çizelge 9. 2016-2020 yılları arasında Türkiye ihracatı ile Maden ihracatının karşılaştırılması.

	2016	2017	2018	2019*	2020*
Toplam İhracat (x1.000 $) İhracat (x1.000 $)	142.138.850	156.782.257	168.087.637	180.468.488	169.514.167
Maden İhracatı (x1.000 $)	3.786.686	4.688.011	4.561.662	4.311.584	4.272.391
Maden İhracatının Toplam İhracatta Payı (%)	2,7	3,0	2,7	2,4	2,5

*Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı dahil edilmiş Genel İhracat değeridir.
Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

2018'deki 168.1 milyar dolarlık ihracatın %2.7'si, 2019'daki 180,5 milyar dolarlık ihracatın %2.4'ü ve 2021 yılındaki 169.5 milyar dolarlık ihracatın %2.5'u madencilik tarafından karşılanmıştır. Mevcut maden potansiyelimiz ve üretim kapasitelerimiz üzerinden bakıldığında bu değerin önümüzdeki yıllar içinde artma potansiyeli taşıdığı açıktır. Böylelikle madencilik sektörünün cari açığımızı azaltıcı yöndeki katkısı giderek daha da etkili bir hal alacaktır.

Dünya'da olduğu gibi ülkemiz madencilik sektöründe de üretimlerin artması gözlemlenmiş olup 2020 yılında Altın üretimi 42 tonla ülkemizde rekor kırmıştır. Ayrıca demir, boksit ve nikel üretimlerimiz de tarihi zirve değerlerini görmüştür***

SONUÇLAR

İnsanoğlunun madenlere olan ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Dünyanın her yeri madenler açısından zengin değildir. Madenler ülkelerin refaha ulaşmasında lokomotif görev görmektedirler. Dünyada ilk maden okulu 1736'da kurulmuş iken Türkiye'de 1863 ve 1890'da açılmıştır. Madenciliğe en çok önem 1935'te Atatürk zamanında, MTA, Etibank ve

Sümerbank kurularak verilmiştir. 1953'te İTÜ ilk kurulan akademik Maden Mühendisliği Bölümü olup 1975 yılına kadar toplam 6 bölüm kurulmuştur. Daha sonra Maden Mühendisliği Bölüm sayısı 24'e kadar çıkmıştır. Bu bölümlerden bazıları hem I. hem de II. öğretime öğrenci aldığından 2005'lerde Maden Mühendisliği kontenjan sayısı 1000'i geçmiştir. Bu sayı o zaman tüm Dünyanın Maden Mühendisi ihtiyacından fazla idi. 1990 yılından sonra kurulan bölümler bugün öğrenci bulamamaktadır ve bir kısmı kapanmıştır. 2019 yılında Türkiye Dünyada Maden Mühendisliği Bölümü açısından 7. sırada yer almıştır.

Maden Mühendislerinin yurt dışında aldığı ücretler oldukça yüksektir. Bugün ülkemizde Maden Mühendisliği bölümlerinden sadece üçü kontenjanlarını tam doldurabilmektedir. Maden Mühendisliği Bölümüne seçen öğrenci sayısı 2016'da 380 iken 2021'de 282'ye kadar gerilemiştir. 2020 yılında toplam 263 mezun verilmiştir.

Türkiye'deki madenciliğin GSMH içindeki payı %1,2 ile %1,5 arasında değişmektedir. Maden ihracatının toplam ihracat içindeki payı ise %2,4 ile %3,0 arasında gerçekleşmektedir. Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir 17 kalkınma amaçlarını (SGDs) 2030'a kadar karşılamak için Madenciliğin sürdürülebilirliğin beş temel saç ayağı olan toplum, çevre, iş güvenliği, verimlilik ve ekonomiye yeteri önemi vermesi gerekir.

KAYNAKÇA

Kaya, M., 2007, Türkiye'de Araştırma-Geliştirme: Ne Durumdayız? Ne Yapmalıyız? TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) Yayın No: 285, s: 44-48.

Knights, P.F., 2020, Short term supply and demand of graduate mining engineers in Australia, Minerals Economics, 33, 245-251.

U.S. Bureau of Labor Statistics.

Wits University School of Mining Engineering Annual Report 2011.

www.immib.org.tr www.imib.org.tr www.yok.gov.tr www.osym.gov.tr www.mining.com

https://mobil.tobb.org.tr/MansetResimleri/27085-22.pdf

(https://mobil.tobb.org.tr/ MansetResimleri/27085-22.pdf).

(https://mobil.tobb.org.tr/MansetResimleri/27085-22.pdf).

(https://mobil.tobb.org.tr/Manset Resimleri/27085-22.pdf).

FORUM

Nasıl Bir Üniversite Olmalı?

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

İyi bir üniversite, gerek eğitimi ile öğrencilerin fikirlerini ve projelerini destekleyerek, üniversite öğrencisini farklı bakış açıları ile buluşturarak öğrencilerin sosyal, bilimsel, etik normlarına bağlı bir şekilde yetiştirilmesi ve oluşturduğu kültür ortamından sosyal ve kültürel maksimum verim alması için çabalayarak ulaşabileceğimiz ideal bir yer olmalıdır. Öğrencilerin derslerden keyif almalarını, üretip geliştirmelerini ve eleştirmelerini desteklemek gerektiğini düşünüyorum. Kendi adıma konuşmam gerekirse kendi okulumuza bu konuda destekleri için teşekkür etmeliyim. Hocalarımız ve şube yönetimimiz zaman zaman bizleri projelerine dahil ederek fikirlerimizi belirtmemizi istiyor, derslerde yoruma dayalı kısımlarda tartışma ortamı yaratmamızı teşvik ederek hem bilgilerimizi geliştirmemize hem de dersten keyif almamıza yardımcı oluyorlar. Diğer okullarda durum nedir bilemem ama ben okulumdaki mevcut tarzdaki eğitimden memnunum.

Ayrıca iyi bir üniversite eğitiminin bir diğer temeli de laboratuvar çalışmaları ve staj, teknik gezi benzeri pratiğe dönük faaliyetlerdir. Öğrencilere teorik eğitimlerin yanında verilen staj imkanı, hem teorik ve pratik bilgileri karşılaştırma imkanı verir hem de yeni insanlarla ve çalışma koşullarıyla karşılaşan öğrencilere sosyal bir deneyim olur. Bu konuda okulumuzla ilgili bir sıkıntımı paylaşmak isterim: bizim okulumuzda her biri 30'ar iş günü olan 3 staj bulunuyor ve stajlardan biri TTK yeraltı zorunlu. Yeraltı stajının zorunlu olmasındaki tutumu desteklesem de 30 iş günü staj çok uzun bir süre ve dört yıllık eğitim süresince 3 stajı bitirmek için ilk senenin yazında başlamamız gerekiyor. İlk yılımızda mesleki olarak pek bir şey bilmediğimiz için stajımız pek yararlı olmuyor. Bunu ilk sene yaptığım staj reddedilince ikinci yılımda stajımı tekrarladığımda fark ettim. Bazı üniversitelerde olduğu gibi belli bir staj süresi belirtilip yeraltı yer üstü staj kısmı bir minimumluk şartıyla öğrenciye bırakılabilir (örneğin 60 gün toplam stajının minimum 10 günü yeraltında yapılmalıdır vesaire…). Teknik gezilerin düzenlenmesi kısmındaysa bence baskıyı kurması gerekenler biz öğrencileriz. Hocalarımız ve oda şubemize yönelik taleplerimizle bence teknik gezileri artırarak hem okullarımızın hem de odamızın sürekli bir araya gelmesini sağlayabiliriz. Laboratuvar deneyleri kısmındaysa labo-

ratuvarın donanımı konusunda okullarımıza, hocalarımıza iş düşmektedir. Bizlerin konuları en iyi şekilde öğrenebilmemiz için hangi deneylerin gerektiğini, bu deneyler için hangi ekipmanların gerektiğini onlardan iyi bilen olması imkansızdır.

Okulun yerinin öğrencilerin tercihinde önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin Ankara, İstanbul, İzmir gibi illerdeki üniversitelerde öğrenci sayısı fazla. Ancak taşrada kalan, bizim okulumuz gibi, üniversitelere öğrenci sayısı az. Bunun nedeni üniversiteye gidecek öğrencilerin büyük şehirleri tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu durumun hoca- öğrenci ilişkisini olumsuz etkilediği kanaatindeyim. Çünkü öğrenci sayısı arttıkça hocaların en başta bahsettiğim ortamı yaratma ihtimalini azalmaktadır.

AZİME ŞEKER

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

Üniversite öğrencileri ve bileşenleri üniversitelerin ilk kuruluşundan itibaren dönemin iktidarları ve otorite sahipleri tarafından baskı ve zor kullanarak tarih boyunca sindirilmeye, susturulmaya çalışılmış ve aydınlar çeşitli yöntemler uygulanarak kontrol altında tutulmaya zorlanmıştır. Bu durum günümüze kadar sirayet etmiş ve mevcut yönetim anlayışı çerçevesinde etkisi artırılarak üniversitelerde demokratiklik ve özerklik örselenmek suretiyle üniversite öğrencileri eleştiri-tartışma kültüründen uzaklaştırarak apolitik bir nesil inşa edilmeye çalışılmış, üniversiteler sistemin acımasız çarkını döndürecek, sorgulamaktan ve eleştiriden uzak mevcut sisteme itaatkar asrın kölelerini yetiştirmeye dönük meslek edindirme kursları haline dönüştürülmüştür. Üniversitelerin bilimselliği ve öğretileri ayaklar altına alınarak liyakat, mesleki ve bilimsel etik gibi değerler sistematik bir bir yok edilmiştir.

2020 yılında başlayan ve hala etkileri sürmekte olan Koronavirüs salgınının meydana getirdiği ekonomik, sosyal, psikolojik bütün sorunlar üniversite öğrencilerinin sırtına bindirilerek, öğrenciler plansızlık ve imkansızlıklar içerisinde üç öğretim dönemi boyunca mağdur edilmiştir. Fırsat eşitsizliğinden kaynaklı teknik imkan ve internet erişimi sağlayamayan birçok üniversiteli arkadaşımız okullarını dondurmak hatta bırakmak zorunda kalmıştır. Kapanmaları fırsat bilen mevcut anlayış keyfi kararları bu zor dönemde fırsata çevirme arayışı içerisine girmiştir. Öyle ki Boğaziçi Üniversitesi'nde keyfi şekilde gerçekleştirilen rektör atamalarının bu düşünceyi doğrulayacak en somut örnek olduğu aşikardır. Atama kararı neticesinde demokratik ve özerk üniversite talebinden vazgeçmeyen Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri ve akademisyenleri 300 günü aşkın süredir haklı direnişlerini sürdürerek bizleri de bu noktada cesaretlendirmiş ve aydınlatmıştır. Boğaziçi Üniversiteli öğrencilerin ve akademisyenlerin mücadelesinde daima yanlarındayız, demokratik ve özerk üniversite talebinden hiçbir zaman vazgeçmeyeceğiz!

Bunun yanı sıra kademeli normalleşmenin başladığı bugünlerde plansızlık ve umursamazlık, üniversite öğrencisi arkadaşlarımızın koronavirüs pandemisinden önceki süreçte de halihazırda yaşadığı barınma sorunlarını içinden çıkılamaz boyuta getirmiştir. Her ilde üniversite programsızlığı ve

siyasal planlarla anormal düzeyde artırılan üniversite sayıları ve istihdam talebiyle alakasız ölçüde açılan kontenjanlarla eşdeğer biçimde sağlanamayan yurt olanakları ve fahiş kira artışları üniversite öğrencilerini deyim yerindeyse sokakta bırakmıştır. Buna ek olarak istihdamdaki gün geçtikçe artan darboğaz ve ülkedeki antidemokratik ortam üniversite öğrencilerini mezun olduktan sonra mesleklerini icra edemez hale getirmekte ve yurtdışına kaçmaya itmektedir. Üniversiteleri ticarethane, öğrencileri müşteri olarak gören eğitim-öğretimi siyasal planlarının aracı olarak gören zihniyetin daima karşısında olacağız. Parasız ve bilimsel üniversiteyi, eğitimde fırsat eşitliğini her zaman savunacağız!

Maden mühendisliği öğrencisi özelinde yaşanılan problemleri dile getirmek gerekirse, mühendislik gibi teknik bir alanda pratik eğitimin artırılması ve zorunlu staj olanaklarının üniversiteler tarafından sağlanması gerekmektedir. Laboratuvar ve pratik eğitimin teorik eğitimle eşdeğer önemi ve özeni kazanması, ezberci sistemden uzaklaşılması mühendislik fakültesi öğrencileri özellikle biz maden mühendisliği öğrencileri için çok elzemdir. Eğitimin niteliğinin günümüz teknolojilerini takip edecek düzeyde geliştirilmesi ve üniversite ödeneklerinin modern eğitim modellerini destekleyici nitelikte olması mühendislik eğitimin kalitesi açısından mecburi hale gelmiştir. En iyi öğrenme yönteminin interaksiyon (etkileşim) içerisinde öğrenme olduğu çeşitli bilim çevrelerince kanıtlanmış ve dünyada sanal gerçeklik, yapay zeka gibi teknolojiler kullanılarak pratik eğitimin kapsamı genişletilmiştir. Geleceği şekillendirecek olan biz gençler

için bu yaklaşımlar bilim ve teknik doğrultusunda takip edilmeli, geleceğe etik ilkelere bağlı, bilimsel temelli düşünebilen, sorgulayan, çözüm üreten, dünya gerçeklerine uyumlu ve duyarlı mühendisler yetiştirmek en büyük öncelik olmalıdır.

Üniversite öğrencileri olarak genel taleplerimiz;

1. 12 Eylül askeri darbesiyle kontrol ve baskı aracına dönüşmüş, üniversitelerde iktidarın siyasal mekanizmaları haline evrilen YÖK kaldırılmalı, üniversitelere idari, mali ve bilimsel özerklik sağlanmalıdır. Sağlanacak bu özerklik güvencelerle korunmalıdır.

2. Her ile üniversite gibi siyasi hesaplarla oluşturulmuş üniversite eğitimini kalitesizleştirmeye dönük tabela üniversiteleri anlayışı terk edilmeli, açılacak bölümler ve kontenjanlar ülkenin istihdam gerçekliğiyle örtüşecek, akademik ve teknik altyapısı hazır olacak şekilde planlanmalıdır.

3. Üniversitelerde karar mekanizmaları demokratik bir işleyişe kavuşturulmalı, öğrenci ve akademisyenler bu karar mekanizmalarının merkezinde yer almalıdır.

4. Eğitim-öğretim, barınma, ulaşım gibi temel gereksinimler ücretsiz olmalı, bilimsel araştırma için gerekli olan laboratuvar, derslik, kütüphane gibi gereksinimler ücretsiz karşılanmalıdır.

5. Üniversite öncesi eğitimle üniversite eğitimi koordineli hale getirilerek eğitim-öğretim kavramı üniversite öncesi ve üniversite olmak üzere bütüncül şekilde değerlendirilerek demokratik bir anlayış kazanmalı, gericilik, ırkçılık, cinsiyetçilik ve bilim dışılıktan arındırılmalıdır. Eğitim-öğretimde bütünsel olarak eşitlik, barış, insan hakları ve evrensel değerleri içeren çağdaş bir zemin oluşturulmalıdır.

6. Ezber merkezli eğitim modeli terk edilerek uygulama ve pratik ağırlıklı, sorgulama ve eleştiri odaklı bir eğitim modeline dönülmelidir.

7. Özellikle mühendislik alanında pratik eğitim açısından önem arz eden stajlar öğrenciye üniversiteler tarafından sağlanmalı, göstermelik olmaktan çıkarılmalıdır.

Son olarak biz üniversiteliler olarak insan haklarına saygılı, bilimsel, demokratik ve eşitlik temelli bir eğitim almak, kutuplaşmadan ziyade çeşitliliği zengin kılacak bir eğitim tarzı istiyoruz. Gelecek mücadeleye devam eden bizlerin, biz üniversitelilerin olacaktır…Saygılarımla

FATMA ARPA

Hacettepe Üniversitesi

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

Konuşmama başlamadan önce size üniversitenin tanımını sizlere açıklamak istiyorum. Sözlük anlamına baktığımızda ‘’Üniversite; yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırmalar ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri birim ve bölümlerden oluşan, bilimsel özerkliği ve kamu tüzel kişiliği bulunan öğretim kurumudur.’’ Şeklinde ifade edilmektedir. Şimdi bu cümleyi duyan sizlerin durup bir düşünmesini istiyorum. Sizce Türkiye’de gerçekten bu tanıma üniversitelerimizden kaçı uymaktadır?

Üniversitelerin yeterli imkânları, kaynakları ve kaliteli, yetkin bir akademik kadrosu olmalıdır. Buna ek olarak önceliği bilim ve teknik olan bir yer olabilmelidir. Üniversiteler gelecek neslin bilim ve teknik alanında daha da gelişip uzmanlaşacağı yerler olmalıdır. Kaliteli ve nitelikli eğitimli bir nesle sahip olan ülkelerin gelecekleri emin ellerdelerdir. Kaliteli eğitim; verilen bilginin yetkinliği ile, nitelikli eğitimde ise eğitimin verildiği ortam ile belirlenir. Ne kadar alanında uzman ve yetkin kişilerden eğitim alsanız dahi eğer eğitim aldığınız ortam sizin akıl, ruh ve beden sağlığınızı olumsuz yönde etkiliyor ise alınan üst düzey eğitimin hiçbir önemi kalmamaktadır. Çünkü sağlıklı bir şekilde öğrenemezsiniz. Eğer siz stres altında iseniz veya beden sağlığınız iyi değil ise nasıl yeni bilgiler öğrenmeyi bekleyebilirsiniz? Üniversitelerin bu sağlıklı ortamı tesis etmeleri bir gereklilik değil zorunluluktur. Tabii ki bu üniversite ortamının içinde alanlarında yetkin akademisyenlerin olması, yeterli sayıda ve nitelikte kaynaklarının bulunması kaliteli eğitim için bir gerekliliktir.

Bu anlattıklarımı günümüz Türkiye’sinin üniversiteleri ile kıyaslamak gerekirse kalite bakımından çok eksiğimiz olduğu aşikardır. Alanında uzman ve nitelikli akademisyenlerimizi yurtdışındaki üniversitelere kaptırıyoruz. Yeni nesli yetiştirecek olan akademik kadromuzun akademisyen sayısı ve niteliği oldukça azalmış durumdadır. Yakın geçmişte her ilde bir üniversite politikası ile yapılan ‘’apartman üniversiteleri’’ tesis ve imkân bakımından oldukça eksiktir. Sadece sözde “üniversite” olarak nitelendirilen bu içi boş eğitim kurumları kimi zaman çoğu liseden daha kötü vaziyetteler. Yeterli tesise sahip olanlar da yeterli malzemeye maalesef sahip değiller. Laboratuvar önlüğünden, eldivenine; kitabından, kalemine öğrenciler kendi malzemelerini hiçbir destek almadan satın almak zorunda bırakılıyorlar. Öğrencilere ‘’KYK bursu’’ adı ile verilen faizli krediler bu eksiğe bir çare olamıyor. Ekonominin bu denli kötü olduğu bir Türkiye’de

bırakın dar gelirliyi, orta gelirli bir aile bile sıkıntı çeker oldu. Kısacası zengin değilseniz üniversiteden tam anlamıyla yararlanamıyorsunuz.

Türkiye'deki üniversiteleri bir de verdikleri eğitimin doğruluğu bakımından inceleyelim. Sağlıklı bir beden için düzenli beslenmek, spor yapmak, temiz ve gürültüden uzak bir ortamda bulunmak gerekir. Tesislerin eksikliğinden bahsetmiştim. Bunun üstüne kafeteryalardaki sağlıksız, pahalı ve az sayıdaki yemekler de ekleniyor. Yeterli aktivite yapamayan, yeterli miktarda ve kalitede yemek yiyemeyen öğrencilerden nasıl sağlıklı kalmalarını ve çalıştıklarını anlamalarını beklersiniz. Yeşillikten ve doğadan uzak, uzun süreler boyunca sadece betonlar arasında kalan bir öğrenciden zaten sağlıklı kalması beklenemez. Eğer abarttığımı ve bahane ürettiğimi düşünüyorsanız çok yanılıyorsunuz. Öğrencilerin fiziksel sağlıklarının ve bunlara etkenlerinin araştırıldığı birçok veri ve belge mevcuttur. Dünyanın en başarılı üniversitelerini incelediğimiz zaman göreceksiniz ki bu kalitede üniversiteler mevcut konumlarına bu araştırmaları göz önünde bulundurarak gelmişlerdir. İşin bir de akıl sağlığı boyutu var arkadaşlar. Stresli ve mutsuz bir insan kendilerini öğrenmeye kapatır. Günümüz Türkiye'sinde öğrenciler bilimden, sanattan, spordan konuşmak yerine siyasetteki karışıklıklardan, kötü giden ekonomiden ve geleceklerindeki kaygılardan konuşur oldular. Türk genci mutsuz, Türk genci huzursuz. Türk genci daha iyi şartlarda okumak ve yaşamak istiyor.

METİN YİĞİT BUDAKER

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

Merhabalar, ben Osmangazi Üniversitesi'nden İlker Emre Çetinkaya. Okulum özelinde bu konu hakkında fikirlerimi belirteceğim.

Okul kampüsümüz içerisinde hastane bulunması nedeniyle sadece öğrenciler değil yerel halk da serbestçe içeri girip çıkabiliyor ve bu 'açık kampüsün' yarattığı en bariz sorunlardan bir tanesidir. Hastane sınırlarından sonrasına bir kartlı geçiş sistemi kurularak bu sorun çözülebilir.

Mühendislik fakültesi okulumuzun en çok öğrenci bulunduran fakültesidir. Fakültemiz kampüsün en uzak noktasında yer almaktadır, bu da ulaşım konusunda özellikle olumsuz hava koşullarında öğrencilere sorun yaratmaktadır. Okul içinde bu sorunu çözmesi için ring servisleri bulunmaktadır ama gerek servis sayısının yetersizliği gerekse bu servislerin ücretli olması öğrencileri zor duruma sokmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda ring servislerine ek olarak kampüse giren ve kampüs içinde kullanılması ücretsiz olan belediye otobüsleri de artık kampüse girememektedir, bu da öğrencileri ringe binmeye mahkûm etmektedir. Ring servis sayısı artırılmalı, ringler ücretsiz olmalıdır.

Her okulda olduğu gibi bizim okulumuzda da yemekhane sorunu bulunmaktadır. Yemeklerin yenilebilir bir yanı bulunmaması başlı başına bir sorun oluşturmakla beraber öğle yemeğinde ve akşam yemeğinde aynı yemek çıkmaktadır. Üstelik akşam yemeği fiyatı öğle yemeği fiyatının dört katı olması öğrencilerin anlam veremediği bir durumdur. Yemekler yenilebilir standartta olmalı ve fiyatlar arasında hiç fark olmamalıdır.

Okuldaki bölümler arasında staja ve uygulamalı eğitimlere en çok ihtiyaç duyulan bölümlerden bir tanesi de bizim bölümümüz ama bölümümüzde bu konuda oluşturulmuş bir staj havuzu ve benzeri yardımcı bir uygulama bulunmamakta ve öğrenciler kendi imkanlarıyla staj bulmaya zorlanarak yalnız bırakılmaktadır. Oda örgütümüz bu konuda da öğrencilerin yanında olmaya ve birçok öğrenciye bu imkânı sunmaya çalışsa da üniversitemizde de staj konusunda yardımcı bir uygulama bulunması vazgeçilemez bir gerekliliktir.

İLKER EMRE ÇETİNKAYA
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

GENÇ MADENCİ

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

Arkadaşlarımın söylediklerine şöyle bir bakıyorum da hep karşı taraflara eleştiriyle yaklaştılar. Aslında biraz da çuvaldızı kendimize mi batırmalıyız? 'Üniversiteler nasıl olmalıdır?' sorusu harici bir soru sormak istiyorum. Mesela 'Biz nasıl bir öğrenci olmalıyız?' Hayatımızın her noktasında karşımıza sorunlar çıkacaktır, önemli olan bunlara şikâyet ederek yaklaşmak değil bunlara karşı nasıl bir tavır sergileyeceğimizdir. Çalışmak, emek vermek, hazıra konmamak gerekmektedir. Bir soruna karşı hep beraber örgütlenerek bir tepki gösterirsek çözüm elde edebileceğimizin inancını taşıyorum. Bu arada konuşan hiçbir arkadaşım haksız değildi. Hepsi ayrı ayrı çok güzel noktalara değindiler. Ben de bütün söylenenlere katılıyorum. Dikkat çekmek istediğim nokta biraz da kendimizi eleştirmemiz, kendimizdeki sorunları görüp öncelikle onu çözmemizdir. Kendi hatalarımızı düzeltemezsek hayat boyu karşımıza çıkacak sorunları nasıl çözeceğiz? Bu ülkenin geleceğini bizler inşa edeceğiz. Sorun odaklı değil çözüm odaklı olmalıyız ki gördüğümüz yanlışları düzeltip bu düzeni değiştirebilelim.

SERAY ÇAKAR
Dokuz Eylül Üniversitesi

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

Üniversiteler, bir ülkenin gelişimine ve onun ilerlemesine en büyük katkıyı sağlayan kurumlardan birisidir. Ancak biz üniversitelere yeterli değeri vermiyoruz. Devletin her ilde üniversite açması bir çözüm değildir. Önemli olan mevcut üniversitelere gerekli yatırımları yapılıp gelişiminin sağlanarak dünya sıralamasında önemli bir yer almasıdır. Her ilde üniversite açıp o ildeki öğrencilerin ayağına üniversite getirdik demek yerine üniversite için başka şehre giden öğrencinin eğitim ve temel masrafları karşılanmalı ve rahat bir şekilde orada eğitim görmesi sağlanmalıdır. Üniversitelerde bilinçsiz ve plansız şekilde kontenjan artırılması ve üniversiteli öğrenci sayısı ile övünülmesi iyi bir şey değildir. İstihdam koşulları ile örtüşmeyen şekilde üniversiteye alınan öğrenciler, yeterli istihdam oluşturulmadığı ve ihtiyaç fazlası öğrenci mezun olduğu için potansiyel birer işsiz olarak mezun olmaktadırlar. Öğrenciler üniversiteye yerleşirken kontenjan sınırlaması meslek gruplarındaki talebe göre yapılmalıdır ve böylece istihdamdaki yığılmalar engellenmiş olur. Günümüzde maden mühendisliği alanında işsizlik sorunu yokmuş gibi görünebilir ancak kontenjanlarla ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadığı takdirde biz de aynı so-

runlarla karşılaşacağız. Son olarak bizler el ele verip taleplerimiz doğrultusunda bu düzeni değiştirebiliriz. Bizim amacımız sorunlardan kaçıp rahat bir hayat sürmek olmamalı. Biz bu ülkenin evlatlarıyız ve bu ülkeyi bize emanet ettiler. Bizim de bu emaneti koruyup kollayarak mücadelemizi gelecek nesillere aktarmak en birincil vazifelerimizden biri olmalıdır.

UĞUR CAN CANPOLAT

Dokuz Eylül Üniversitesi

GENÇ MADENCİ

NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

Her dönem bölümlerdeki öğrenci kontenjanlarının bir planlama yapılmadan artırılması ve aynı şekilde her ilde üniversite kampanyası ile patlama yapan üniversite sayıları öğrenci arkadaşlarımızı hem öğrencilik dönemlerinde hem de mezun olduktan sonra birçok problemle karşı karşıya getirmektedir. Bizler büyükşehirlerde kalabalık üniversitelerde okuyan öğrencileriz. Eğitim döneminin başladığı ilk haftalardan itibaren sınavlar, ödevler, raporlar, finaller derken çok kısa sürelere sıkıştırılmış yoğun dönemler geçiriyoruz. Bu dönemde de yaşam, çalışma ve sosyalleşme alanımız olan kampüslerimizde çalışma alanlarına ihtiyaç duyuyoruz. Gerçekten büyük bir kampüse sahip olan bir okulda öğrenci olmama karşın, üniversite hayatım boyunca çalışma alanı yetersizliği sorunuyla karşılaştım. Okulumun büyük bir merkez kütüphanesi var. Fakat kütüphane sınav dönemlerinde öğrencilerin yeterli çalışma alanı ihtiyacını karşılayacak oranda bir kapasiteye sahip değil. Günümüzde üniversite öğrencilerinin en mühim sorunlarından birisi, üniversitelerdeki eğitim niteliğini ve eğitime erişilebilirliği artırmak bir yana, üniversiteleri sayıdan öteye götürebilecek yeterli altyapıyı sağlamaktan uzak mevcut bakış açısıdır.

Panelde ele alınan yaygın sorunlardan bir diğeri ise kampüslerimizde sosyalleşecek alanların zaten yetersiz bir durumdayken, giderek sayılarının azaltılarak öğrencilere üniversitede sağlayacağı en önemli kazanımlarından biri olan sosyalleşmenin çeşitli yollarla engellenmeye çalışılmasıdır. Üniversite yönetimi öğrencinin lehine adımlar atarak bu sorunlara acil çözüm bulmalıdır. Sayılarının az olmasından güç alan kampüsteki işletmeler öğrencilere fahiş fiyatlar uygulayarak biz öğrencileri mağdur etmektedir. Artık fakülte kantinlerinde yemekhane ücreti kadar bir ücretle su bile almak imkansız hale gelmiştir. Okullarımızda yemekhaneler de porsiyon, sterilizasyon gibi birçok ayrı problemiyle darboğaz içerisinde kıvranan üniversite öğrencisini daha da zora sokmaktadır. Porsiyonların günden güne azaltılması, yemeklerin tamamen özensiz hazırlanması, yurtlarda yaşayan kampüs sakini binlerce öğrenci olmasına rağmen halen hafta sonu yemekhane hizmeti verilmemesi bu sorunların yalnızca birkaçıdır. Okula ilk başladığım zamanlardaki porsiyonlar ve şimdiki porsiyonlar arasındaki farkın uçurum seviyesinde olduğunu söyleyebilirim. Özetle ifade etmeliyim ki günümüz üniversitelerinde öğrencilere karın tokluğuna bile eğitim reva görülmemektedir.

Bu sene öğrenciler olarak mevcut yönetim tarafından çoktan öngörülmüş ve çözümlenmiş olması gereken fakat ertelenerek öngörülmek istenmeyen yurt problemleri ile de karşı karşıya kaldık. Pandemi döneminde eğitimin uzaktan yapılması kararı sebebiyle başka şehirlerden üniversite okumaya gelmiş olan öğrenciler evlerine döndü ve bir buçuk yılın ardından hiçbir hazırlık yapılmadan, herhangi bir önlem alma gereği dahi duyulmadan eğitimin tekrardan yüz yüze bir şekilde başladı. Bu kararın neticesinde üniversite öğrencileri barınma konusunda çok büyük sorunlarla karşılaştılar. Yetersiz yurt sayıları ve ev kiralarındaki fahiş fiyat artışı öğrencilerin altından kalkamayacağı bir problem haline geldi. Yurt ücretinin asgari ücretle yarıştığı bir dönemden geçiyoruz. Devlet tarafından yurt imkanı sağlanan öğrenci sayısı oldukça az ve bu imkanlar da standartların altında sağlanmaktadır. Kampüslerimizin içinde bulunan yurtların ücretleri de gelen zamlarla birlikte özel yurtlarla yarışır duruma gelmiştir. Bu sorunlara karşılık çözüme dair gerekli adımlar atılmalı, eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalı ve üniversite öğrencilerinin temel ihtiyaçları bu doğrultuda ücretsiz karşılanmalıdır.

YUŞA ŞAHİN

İstanbul Teknik Üniversitesi

GENÇ MADENCİ

SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI 7. ÖĞRENCİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası 7. Öğrenci Kurultayı 13-14 Kasım 2021 tarihlerinde 10 üniversiteden 90 öğrenci delegenin katılımıyla Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Genç Madenci Örgütlülüğü, üniversite temsilcilerinin yaptıkları toplantılar sonucunda, Covid-19 salgınını da göz önünde bulundurularak öğrenci delege sayısı geçmiş yıllara nazaran azaltılmış, bu nedenle Kurultay 90 delege ile gerçekleştirilmiştir.

Ağırlıkça öğrencilerin üniversitelerdeki problemlerine değinilen Kurultay'da; Demokratik ve Özerk Üniversite, Mühendislik Eğitimi Nasıl Olmalı? Maden Mühendislerinin Çalışma Alanları, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, TMMOB Örgütlülüğü, Maden Mühendisleri Odası Örgütlülüğü, Genç Madenci Örgütlülüğü, Maden Mühendisliği Bölümlerinin Kontenjan Sorunları konuları işlenmiştir. "Nasıl Bir Üniversite Olmalı?" konulu panelle de Kurultay sonlandırılmıştır.

GENÇ MADENCİ

DEMOKRATİK VE ÖZERK ÜNİVERSİTE

Üniversiteler; eğitim, öğretim ve Ar-Ge gibi konulardaki önemli görevleri ile her toplum açısından çok kritik bir konumda bulunmaktadır. Özellikle mesleki açıdan nitelikli genç kitlenin üniversitelerde olması toplumsal dinamikleri tetikleyecek bir unsur olarak da üniversitelere ayrı bir önem kazandırmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de üniversiteler diğer kamu kurum ve kuruluşlarında olduğu gibi, 12 Eylül darbesi sonrası YÖK'ünde kurulmasıyla mevcut iktidarların etkisi altında kadrolaşmaların merkezi haline gelmiştir. YÖK sadece gerici ve faşist çevreleri üniversitelerde kadrolaştırmakla kalmamış, üniversiteler piyasacı bir anlayışla dar gelirli ve yoksul öğrencileri yok sayan bir anlayışla yönetilmiştir. İktidarların kontrolünde üniversitelere yerleştirilen gerici ve faşist çevreler üniversitelerin demokratikleşmesi önündeki de en büyük engeli oluşturmuştur. Mevcut iktidar da bu doğrultuda, üniversitelere birinci elden rek-

tör atamaları yaparak müdahalede bulunmakta, üniversite bileşenlerinin ve toplumun tepkilerine adeta kulaklarını tıkamakta, görmezden gelmektedir. İktidarın liyakat unsurunu göz ardı ederek parti sadakatini tek ve en önemli koşul olarak gördüğü atamalar sonucunda, akademik camiadaki intihal oranının her geçen gün artması gibi birçok somut örnek öğretim üyelerinin niteliklerinin daha da çok tartışılmasına neden olmuştur. Boğaziçi Üniversitesi'nde 4 Ocak 2021'de kayyum rektöre karşı küresel pandeminin tüm olumsuz koşullarına rağmen Türkiye'nin dört bir yanında başlatılan direniş artık mevcut iktidarın üniversitelerin demokratik ve özerk yapısına uyguladığı baskının katlanılamaz olduğu bir noktada vücut bulmuştur. Boğaziçi Üniversitesi'nin bütün bileşenlerinin ve toplumun da desteğini alan ve demokratik katılım yoluyla üniversitenin idari kadrosunun belirlenmesini amaçlayan bu direniş 300 günden fazla süredir devam etmektedir. TMMOB Maden Mühendisleri Odası Genç Madenci Örgütlülüğü, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin bu haklı mücadelesinde ilk günden itibaren gerek basın açıklamalarıyla gerekse konuyu gündemde tutmadaki gayreti ile desteğini aralıksız sürdürmüştür. Kurultayda da Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin mücadelelerine selam gönderilmiş ve desteğin bundan sonraki süreçte de sonuna kadar sürdürüleceği yoğun bir şekilde vurgulanmıştır.

Üniversiteleri siyasi parti teşkilatlarına dönüştürerek iktidara bağımlı kılmaya çalışan mevcut iktidarın bu düzenlemeleri asla kabul edilemez. Demokratik ve özerk bir üniversite talebi kamusal ve bilimsel eğitimi savunmak anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, üniversiteleri demokratik, özerk ve bilimsel üniversite anlamında ileriye taşımak için gericiliğe karşı bilimi ve eleştirel düşünce ortamını yaratmak ve sermayeci bir anlayışla siyasal islam doğrultusunda şekillendirilmeye çalışılan anti-laik bir üniversite mantığının karşısında tüm araçlarla mücadeleyi sürdürmek kaçınılmaz bir gerekliliktir.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ NASIL OLMALI?

Yıllardan beri süren istihdam ihtiyacının belirlenmesi konusundaki plansızlık ve Covid-19 pandemisinin de etkisiyle işsizlik ve yoksulluk ülkenin en büyük problemi haline gelmiştir. Bu olumsuz koşullardan en çok etkilenen mesleklerden birisi de kuşkusuz mühendislik alanıdır. İstihdam probleminin temelinde, iktidarın siyasal kaygılarla ve YÖK vasıtasıyla mevcut istihdam ihtiyacına karşılık aşırı sayılacak düzeyde mühendislik kontenjanlarını artırması ve ihtiyaç dışı yeni bölümler açması yatmaktadır. Son yıllarda her ile bir üniversite sloganı ile açılan, ancak herhangi bir alt

yapısı olmayan üniversitelerin akademik kadrosunun ve fiziki şartlarının yetersiz olması da bir diğer önemli sorundur. Bununla birlikte salgın döneminde yüz yüze eğitime ara verilmesi ile birlikte üniversitelerdeki sınıfsal ayrım daha da derinleşmiş, uzaktan eğitim araçlarına ve internete ulaşmada zorluklar yaşayan öğrenciler iktidar tarafından görmezden gelinmiştir. Sınıfsal anlamda yoksul öğrencilerle birlikte bölgesel anlamda da kırsal bölgelerde yaşayan öğrenciler internete ulaşmada ciddi sıkıntılar yaşamışlardır.

Mühendislik eğitiminde temel amaç genç ve parlak zihinlerin mühendislik bilim ve tekniğinin gerekliliklerivle donatılması ve öğrencilerin topluma faydalı olacak bir anlayış içerisinde mühendislik çalışmalarını bu şekilde kazandırılması olmalıdır. Covid-19 pandemisinin halen etkilerini devam ettirdiği bu süreçte de görmekteyiz ki teorik anlamda mühendislik eğitimi uygulanan yöntemler ezbere dayanmakta, pratik alanda ise bilginin sahada uygulanması konusunda büyük eksiklikler görülmektedir. Üniversitelerdeki mühendislik eğitimleri öğrencilere kendi başına ve birbirine bağlı yaşam boyu öğrenme, problem çözme, yaratıcı düşünme, ekip çalışması yapabilme, kendi kendini değerlendirebilme, teknik bilgiyi pratik düşünceyle etik değerler dahilinde bütünleştirebilme becerilerini kazandırabilmeli, toplum sağduyusu ve bilimsel çalışma mantığını yerleştirebilmelidir. Ayrıca istihdamdaki talebe uyumlu şekilde mühendis yetiştirilmeli, geleceğe şüpheyle ve ekonomik kaygılarla bakan mühendisler yerine; kamucu bir anlayış içerisinde teknik gelişimini sağlayan ve halk yararına çalışan mühendisler yetiştirilmesi hedeflenmelidir.

MADEN MÜHENDİSLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI

Maden mühendisliği; madenlerin bulunması, çıkarılması, hazırlanması ve zenginleştirilmesi konularında eğitim ve araştırma yapan mühendislik dalıdır.

Maden mühendisleri tüm yeraltı ve yerüstü maden ocaklarında, cevher hazırlama ve zenginleştirme aşamalarını içeren tesis kısmında, endüstriyel hammaddeler tesislerinde, mermer ve yapı taşları sektörünün her kademesinde, çimento, seramik, tünelcilik, sondajcılık ve hafriyat sektöründe iş bulabilmektedir. Kişisel girişimci olarak da maden üretimi, maden pazarlaması, cevher hazırlama, zemin mekaniği çalışmaları, büro hizmetleri gibi alanlarda faaliyet göstermektedirler.

Türkiye'de maden mühendislerinin Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ), Türkiye Taş Kömürü Kurumu (TTK), Maden Tetkik Arama

(MTA), Devlet Su İşleri (DSİ), ETİ Bor işletmeleri gibi kamu kuruluşlarında, yetkilendirilmiş tüzel kişiliklerde (YTK), çimento fabrikalarında, mermer ocak ve fabrikalarında, kırmataş ocaklarında ve hazır beton santrallerinde çalışma olanakları vardır. Fakat istihdam alanları hükümetlerin izlediği neoliberal politikaların bir sonucu olarak kamu teşebbüsleri ağırlığını kaybetmekte ve özel sektörün madencilik sektöründeki alanı her geçen gün genişlemektedir. Son 20 yılda özelleştirmenin dolaylı ve direk olarak ciddi boyutlara ulaştığı görülmektedir. Kamu kurumlarında bile çoğu madencilik faaliyeti hizmet alımı, rodövans gibi yöntemlerle dolaylı olarak özelleştirilmiştir. İktidarların özelleştirme politikaları çerçevesinde, kamuda çalışan maden mühendisi sayısı her geçen gün azalmış, maden mühendisliği bilim ve tekniğinin denetleme ve üretimde kamunun hizmetine sunulması noktasında bir engel oluşturulmuştur. Özel sektörden başka çalışacak alan bulamayan maden mühendisleri tarafından yürütülen temel madencilik faaliyetleri ile ilgili Odamızın uyguladığı asgari ücret tarifeleri mevcut iktidar tarafından tek taraflı feshedilmiştir. Odamız her ne kadar yetkileri dahilinde asgari ücret tarifesi konusunda uygulamalarına ve mücadelesine devam etse de; iktidarın bu konuda denetimsizliğin önünü açan anlayışı sonucunda maden mühendisleri düşük ücretlerle çalışmak zorunda bırakılmış ve bu anlayış maden mühendislerinin barınma, beslenme ihtiyaçları gibi temel ihtiyaçların dahi karşılama noktasında ciddi sorunlar yaşanmasına sebep olmuştur.

Bunun yanı sıra; gelişen teknoloji ile paralel olarak mevcut kaynaklarının azalması, tüketim toplumunun getirdiği mevcut düzenin dünyayı yeni hammadde arayışlarına itmesi gibi nedenler, maden mühendislerinin çalışma alanlarını uzay madenciliği, derin deniz madenciliği gibi yeni alanlara doğru yönlendirmeye başlamıştır.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Patriyarkal otoritenin toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelimler üzerinde kurmaya çalıştığı baskı üniversitelerde, meslek hayatında, akademik camiada, diğer kamusal alanlarda ve aile hayatında sürmekte, bu baskı ve şiddet her geçen gün daha da aratarak devam etmektedir. Feminizmin etkisini tüm dünyada arttırdığı bir ortamda, kadın mücadelesi ülkemizde de örgütlü kuruluşlar, dernekler ve STK'lar içerisinde güç bulmuştur. Siyasal iktidarın, kadınların mağduriyetinin en uç noktaya çıkmasıyla imzalamak zorunda kaldığı İstanbul Sözleşmesi (Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi

Sözleşmesi)'nden tek taraflı ayrılması üzerine kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine vurulan büyük bir darbe olmuştur. Mevcut iktidarın toplumsal cinsiyet eşitliğini sığ bir şekilde ele alması ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili düzenlemeleri, uygulamaları göstermelik bir boyuttan öteye taşıyamaması, kadın cinayetlerinin politik olduğu tezini kanıtlayan en önemli göstergedir. Uygulanan yanlış politikalar, iktidarın toplumu muhafazakarlaştırarak dinamiklerini bozması ve muhafazakarlaşan toplum içinde kadının rolünü kısıtlayıcı bir baskı ortamının oluşturulması gibi birçok neden kadınlar üzerindeki bu baskının ve cinayetlerin nedenlerinden sayılabilir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili verilecek her mücadelenin insan hakları kazanımı olduğu unutulmamalı; otobüste, parkta, iş yerlerinde ve üniversitelerde mücadele toplumsallaştırılmalıdır.

Eşitlik aynılık demek değildir. Aynı olan şeylerin eşit olmasına zaten gerek yoktur. Ayrıca, eşitlik ve farklılık karşıt kavramlar değil, tersine, birbirleri ile yakından ilişkili kavramlardır. Eşitlik ancak farklılığın olduğu bir bağlamda anlam ifade eder. Toplumsal cinsiyet eşitliği talebinin reddedilmesi, kadınların olanaklarını geleneksel aile içi rollerle kısıtlar, farklı toplumsal cinsiyet kimliklerini yok sayar. Toplumsal cinsiyet eşitliği talebinin reddedilmesi, Anayasamızın 10. Maddesine de devletin imzaladığı, CEDAW dahil, diğer uluslararası anlaşmalara da aykırıdır. Bu bağlamda bütün haklarımıza omuz omuza verdiğimiz mücadeleyle sahip çıkıyor, İstanbul Sözleşmesi, 6284 Sayılı Kanun ve Kadın Mücadelesi yaşatır diyoruz!

GENÇ MADENCİ

TMMOB ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

TMMOB, ülkemizdeki mühendisleri, mimarları ve şehir plancılarını, mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ve onların içinde yer aldıkları bütün süreçlerde temsil etmek; onların hak ve çıkarlarını halkımızın çıkarları temelinde korumak ve geliştirmek; mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak ve mesleki birikimlerini toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmak amacıyla kurulmuştur. TMMOB çalışmalarını 24 Oda, bu Odalara bağlı 197 şube ve 45 İl/İlçe Koordinasyon Kurulu ile sürdürmektedir. Ayrıca TMMOB, Odalarının kendi eşdeğeri kuruluşlarla kurdukları ilişkilerine paralel olarak Dünya Mühendislik Birlikleri Federasyonu'nun (WFEO) ve FEANI (European Federation of National Engineering Associations) üyesidir.

TMMOB, politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirmek ve bunların yaşama geçirilmesi için mücadele etmek ve bunların

gereği olarak en genel anlamda bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin yaratılması yönündeki çalışmalarını geçmişte olduğu gibi bütünsel bir anlayışla ve etkinleştirerek sürdürmek kararlılığındadır. Her dönem olduğu gibi bu dönemde de kamu yararını esas alarak iktidar odaklarına, emek sömürücülerine karşı demokratik muhalefetin en güçlü bileşenlerinden olmaya devam etmektedir.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Kanunu ve Ana Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip "TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI"; maden mühendisliği öğretim ve eğitiminin ülke gereksinimine göre planlı olarak gelişmesini sağlamakta, eğitim standartlarını geliştirmek amacıyla görüşler bildirmekte ve gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca, sektörünün gereksinimi olan her aşamadaki teknik iş gücünün planlanması, personelin yetiştirilmesi ve eğitilmesi konularında ve maden mühendislerinin gelişen teknolojilere ve değişen koşullara uyumunu sağlamak üzere meslek içi eğitim çalışmaları yapmakta, belge, sertifika vermekte ve bu madde hükümleri doğrultusunda yazılı yayınlar yapmaktadır.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası ülkenin sorunlarını ve mesleğin, meslektaşların sorunlarını birbirinden ayırt etmeden mesleki hakların kazanılması için verilen emek mücadelesinde ve doğrular ışığında, maden mühendislerinin daima yanında olmaya devam edecektir.

GENÇ MADENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜ

47. Dönem faaliyetleri içerisinde pandeminin tüm zor koşullarına rağmen çalışmalara hız kesilmeden devam edilmesi, teknik ve sosyal konuları içeren 14 çevrimiçi söyleşi gerçekleştirilmesi, yerellerde ve ülke genelinde toplantıların online olarak sürdürülmesi ve ülke-meslek gündemine dair basın açıklamalarının hızlı bir şekilde derlenip yayınlaması, Genç Madenci Örgütlülüğü'nün olumsuz koşulları aşabilecek bir dinamizme, enerjiye ve örgütlülük bilincine sahip olduğunu kanıtlayan göstergelerdir. Ayrıca meslek odalarının ve doğal olarak Odamızın kadro ve yönetimlerinin gençleştirilmesi gereksinimi Genç Madenci çalışmalarının gerekliliğini ve önemini her geçen gün daha da arttırmıştır. Bununla beraber maden mühendisliği öğrencilerinin mezun olduktan sonra Odamızla ilişki kurmakta zorluk

çekmeleri de bu çalışmaların sürekliliğinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Üniversitelerimizi rektör atamalarıyla siyasi parti teşkilatına dönüştürmeyi amaçlayan iktidar ve YÖK'ün sorgulamayı reddeden eğitim yapısını yıkmak, uzaktan eğitim sürecinde yoğun bir şekilde yaşadığımız eşitsizliği gidermek, öğrencilerin eşit imkanlarda eğitimlerini sürdüreceği özgür bir üniversite ortamının sağlanması için özgürlükçü, demokratik bir bakış açısıyla Türkiye'nin dört bir yanında çalışmaları sürdürmenin gerekliliği bu dönem de daha da net anlaşılmıştır. Odamız ve "Genç Madenci" ülkedeki tüm olumsuzluklara rağmen maden mühendisliği bölümlerinin bulunduğu üniversitelerde faaliyetlerini aralıksız sürdürmüştür.

MADEN MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMLERİNİN KONTENJAN SORUNU

Maden mühendisliği bölümü öğrencileri eğitimlerini sürdürdükleri üniversitelerde öğrencilik süreci boyunca ciddi sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunların bir kısmı üniversitelerdeki diğer öğrencilerle ortak sorunlar iken bir kısmı maden mühendisliği bölümünde öğrenimini sürdüren öğrencilere özgü sorunlardır. Bunlar arasında kontenjan planlamasındaki hatalardan dolayı oluşan olumsuzluklar, üniversitelerin öğretim üyesi sayısının yetersizliği, yüksek öğretimin kalitesi ve öğretim elemanı niteliği yer almaktadır. Planlamanın üniversite, fakülte, bölüm, öğretim üyesi ve öğrenci sayısı olmak üzere farklı boyutları bulunmaktadır.

2020-2021 ve 2021-2022 eğitim-öğretim yıllarında maden mühendisliği bölümlerine yerleşen öğrenci sayılarını incelendiğinde, boş kalan kontenjan sayıları oldukça yüksektir. Boş kalan kontenjanlar incelendiğinde, sayının her geçen sene artış eğiliminde olduğu görülmektedir. İktidarın ve YÖK'ün, sektörü, sivil toplum kuruluşlarını, meslek odalarını ve diğer bileşenleri sürece dahil etmeden siyasi kaygılarla belirlediği kontenjanlar sonucunda maden mühendisliği bölümlerinde kontenjanların çoğu boş kalmıştır. Yanlış planlama ve siyasi kaygılarla ortaya çıkan kontenjan sorunu acil çözüme kavuşturulması gereken bir sorun olarak durmaktadır. YÖK son yıllarda kontenjanları boş kalan bazı maden mühendisliği bölümlerini kapatmıştır. Kapatılan bölümlerdeki akademisyenlerin geleceği ile ilgili somut bir planlamanın ise yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Demokratik bir ülkede herhangi bir sorun baş gösterdiğinde, sorunu rasyonel olarak ele almak, veriler ve rakamlar üzerinden kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutmak ve makul çözüm önerileri geliştirme noktasında

akademinin ne denli önemli bir görevi olduğu tartışılamaz. Gelinen noktada ise akademinin kendisi oldukça önemli bir sorun ile karşı karşıyadır. Sorunun yegane sorumluları siyasal iktidar ve YÖK, maden mühendisliği bölümlerinde ortaya çıkan kontenjan sorunu ile ilgili bugüne değin ne sorunun rasyonel bir analizini yapabilmiş ne de sorun ile ilgili kapsamlı bir yol haritası oluşturabilmiştir. Sorunun çözümü ve doğru planlamaların yapılabilmesi için demokratik katılımcılığı arttıracak bir anlayışla STK'lar, sektör bileşenleri, meslek odaları sürece dahil edilerek bir reçete oluşturulmalı ve uzun vadede uygulanacak doğru politikalarla ülkenin ihtiyacı olan maden mühendisleri yetiştirilmelidir.

FORUM: NASIL BİR ÜNİVERSİTE OLMALI?

7.Öğrenci Kurultayı'na katılan maden mühendisliği bölümü öğrencileri forumda ve oturum sonlarındaki soru-cevap bölümlerinde üniversitelerde yaşanılan birçok sorunun eğitimlerini olumsuz anlamda etkilediğinin altını çizmişlerdir . Özellikle 2021- 2022 eğitim yılı ile birlikte öğrenciler içinden çıkılamaz bir hal alan barınma sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. İktidarın ülke genelinde halkın yoksullaşmasını sağlayan politikalarla ülkeyi yönetmekte ısrarcı olması, üretmekten ziyade tüketime dayalı bir toplum oluşturulması, ülke kaynaklarının bölüştürülmesinde halkın görmezden gelinerek ağır bir enflasyon yükü altında ezdirilmesi sonucunda öğrenciler de barınma başta olmak üzere temel yaşam gereksinimlerini karşılayamayacak duruma gelmiştir. Barınma evrensel bir haktır ve öğrencileri ötekileştiren, müşteri gibi gören mevcut anlayış kabul edilemez. Ayrıca öğrencilerin almakta olduğu burs veya kredilerin miktarlarında ciddi bir artış olmazken yurt, kira, yemek vb. temel ihtiyaç giderlerindeki yüksek artışlar öğrencileri çok zor durumda bırakmaktadır. Üniversitelerde öğrencileri müşteri gibi gören bu anlayış değişmeli, öğrenci odaklı ve sosyal devlet ilkesinin temel alındığı bir anlayış izlenmelidir.

Bunun yanı sıra; üniversitelerin kampüslerinde var olan sosyal alanlar teker teker kapanmakta ve öğrenciler dolaylı olarak sosyalleşmeden uzaklaştırılmaktadır. Kampüslerin özgür düşüncenin tartışıldığı bir yer olmaktan uzaklaştırılması ve her türlü baskı aracı ile öğrencilerin kontrol altına alınmaya çalışılması sonucunda üniversiteler büyük yara almıştır. Uluslararası alanda da başarı sıralaması hızla düşme eğilimindedir. Bilimsel ve demokratik üniversiteye vurulan bu darbeler ile sorgulamayan, araştırmayan ve itaat eden tek tip öğrenci modeli oluşturmak hedeflenmiştir. Genç Madenci Örgütlülüğü bu süreçte de, örgütlenme faaliyetlerini ve çalışma-

larını geçtiğimiz yıllardaki gibi başarıyla sürdürmüş ve mücadelesinde kararlığı şartlar ne olursa olsun göstermiştir.

Rektör atamalarıyla üniversitelerin siyasi parti teşkilatına dönüştürülmesi sonucunda oluşan olumsuz hava ülke siyasetini ve halkı da derinden etkilemiştir. Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin rektör atamasını kabul etmeyerek sürdürdükleri mücadele tüm ülkede destek görmüştür. Genç Madenci Örgütlülüğü de bu süreçte Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine bulundukları tüm platformlarda kesintisiz destek vermiştir. Rektörlerin demokratik yöntemler yerine 12 Eylül darbesinin en baskıcı kurumlarından olan YÖK'ün yöntemlerini bile geride bırakan tepeden inmeci bir anlayışla belirleme yolunu tercih eden iktidar üniversitelerdeki anti demokratik ve baskıcı ortamın tek sorumlusudur. İktidar, tüm antidemokratik ve baskıcı uygulamalarından vazgeçmeli, tüm öğrencilerin eşit imkanlarda öğrenimlerini sürdüreceği özgür bir üniversite ortamı sağlanmalı ve üniversite yönetimlerini kayyumlara değil seçilmiş rektörlere bırakılmasını sağlayacak bir anlayışı benimsemelidir.

Sonuç olarak;

✓ Ülkenin tamamında olduğu gibi üniversitelerde de siyasal iktidarın uyguladığı baskıcı politikalar sonucunda, gençlerin apolitikleştirilmesi ve yalnızlaştırılması amaçlanmıştır. Baskıcı politikalar ve yaratılan antidemokratik ortam, örgütlü çalışmalara katılım konusunda da büyük bir tereddüt ve çekince oluşturmuştur. Genç Madenci Örgütlülüğü böyle bir süreçte de mevcut durumu göz önünde bulundurarak ve Odamızın senelerdir savunduğu ilkelerden taviz vermeden örgütlenme faaliyetlerine devam etmiştir.

✓ Son yıllarda artan enflasyon ile oluşan yüksek tutarlı ev kiraları öğrencilerin başta barınma olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılama konusunda büyük sorun yaşamalarına sebebiyet vermiştir. İktidarın öğrencilerin sorunlarını ve yoksul halkın ihtiyaçlarını görmezden gelen anlayışının devam etmesi ile birlikte üniversitelerin pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimden yüz yüze eğitime geçmesi sonucunda 2021-2022 eğitim-öğretim yılının en büyük sorunu olarak barınma sorunu öne çıkmıştır. TMMOB Teoman Öztürk Öğrenci Evi vasıtasıyla birçok öğrenciye uygun ücretli yurt imkanı sunmuştur. Halkın her geçen gün yoksullaştığı, işsizlik oranının çok yüksek boyutlara ulaştığı mevcut ortamda; TMMOB'de imkanlar dahilinde üzerine düşen sorumluluğu üstlenmeli ve bağlı odalar tarafından özellikle mühendislik fakültesi öğrencilerinin barınma ve beslenme ihtiyaçlarına katkı sağlayacak yeni çalışmalar planlamalıdır.

✓ Tepeden inmeci bir anlayışla üniversitelere atanan rektörler ve idari kadrolar vasıtasıyla üniversitelerin parti teşkilatına dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Parti teşkilatı gibi yönetilmeye çalışılan üniversitelerdeki antidemokratik uygulamalara karşı tavır gösterenler hedefe koyulmuş ve baskı altına alınmaya çalışılmıştır. Türkiye'de de baskıcı anlayış sonucunda üniversitelerde oluşan ortam gerek bilimselliğe gerek özgür düşünce ortamına büyük darbe vurmuştur.

✓ Maden mühendislerinin çalışma alanlarıyla ilgili oluşabilecek yeni veya meslektaşların çok aktif olmadığı alanlarda Odamızın da katkısıyla meslektaşların istihdamı konusunda çalışmalar yapılması amaçlanmalıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarında maden mühendisliği bölümü mezunlarına kontenjan ayrılması için yetkililerle görüşülmeli, maden mühendisliği bilim ve tekniğinin toplumun hizmetine sunulması için uygun ortam yaratılmalıdır.

7. Öğrenci Kurultayı Türkiye'nin dört bir yanından gelen öğrenci temsilcileri ve delegeleri ile birlikte Ankara'da başarı ile gerçekleştirilmiştir. Pandemi koşulları nedeniyle gecikmeli olarak düzenlenen Kurultay'da öğrencilerin altını çizdiği temel sorunların çözümü ve yapılması gerekenler ile ilgili bir yol haritası çıkarılmıştır. TMMOB Maden Mühendisleri Odası Genç Madenci Örgütlülüğü, madenlerin ve tüm yer altı kaynaklarının halkın yararı için kullanıldığı, maden mühendisliği çalışmalarının toplumun tamamının faydasına sunulduğu ve üniversitelerin demokratik ve özgür düşüncenin filizlendiği alanlara dönüşmesini amaçlayan faaliyetlerini geçmişteki inanç, azim ve mücadele ruhu ile devam ettirecektir.

Genç Madenci: "Aydınlık İçin Karanlığı Kazıyoruz"

GENÇ MADENCİ

Aydınlık
bir gelecek için
karanlığı kazıyoruz.

GENÇ MADENCİ

VII. ÖĞRENCİ KURULTAY

ALBÜMÜ

TMMOB
İSTİŞARE KURULU
İstişare Kurulu Toplantısı
Sayın Bakanımız
Sayın Genel Müdürümüz
Sayın Genel Müdürümüz
Sayın Genel Müdürümüz

TMMOB
ODASI
ÜNİVERSİTELER

AYDINLIK BİR GELECEK
İÇİN KARANLIĞI KAZIYORUZ.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
1954

LERİ ODASI
RULTAYI
TMMOB
1954
MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB
MÜHENDİSLERİ ODASI
1954

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI
TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
1954

MADENLER MALKADIR.
SATILAMAZ.
AYDINLIK BİR GELECEK
İÇİN KARANLIĞI KAZIYORUZ.

GENÇLİĞE, ÜNİVERSİTELERE, BOĞAZİÇİ'NE
ÖZGÜRLÜK !

GENÇLİĞE, ÜNİVERSİTELERE, BOĞAZİÇİ'NE
ÖZGÜRLÜK !
TMMOB İŞ
MADEN

GENÇ
MADENCİ

TMMOB
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

tmmob
TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ
ODASI
GENÇLİĞE, ÜNİVERSİTELERE, BOĞAZİÇİ'NE
ÖZGÜRLÜK !

TMMOB
MÜHENDİSLERİ
ODASI
Maden Mühendisleri ODASI
TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
1954

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB

MADENCİ

GENÇ MADENCİ

TMMOB
GENÇ MADENCİ
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB
GENÇ MADENCİ

TMMOB

TMMOB
MÜHENDİSLERİ ODASI

HITACHI
TMMOB

TMMOB

TMMOB

TMMOB
MÜHENDİSLERİ ODASI
1954

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB
1954
MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

MÜHENDİSLERİ
ODASI
TMMOB
MÜHENDİSLERİ ODASI
1954
ÜNİVERSİTELER KAYYUM REKTÖRLERİN DEĞİL
ÖĞRENCİLERİNDİR.

TMMOB
GENÇ MADENCİ
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

TMMOB

TMMOB
1954

mmob
TMMOB
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI
GENÇ MADENCİ

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ
ODASI
TMMOB
TMMOB İZMİR ŞUBESİ
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
1954

TMMOB
1954
MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ
ODASI

MADEN
7. ÖĞ

TMMOB
1954
MÜHENDİSLERİ ODASI
KAYYUM REKTÖRLERİN DEĞİL

MOB
DİSLERİ ODASI
KURULTAYI
ÜNİVERSİ

MADEN MÜ
7. ÖĞREN

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
7. ÖĞRENCİ KURULTAYI

İSTANBUL
ÖZLESMES
YASATIR
TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ
ODASI
TMMOB
GENÇ
MADENCİ

Aydınlık Bir Gelecek İçin Karanlığı Kazıyoruz...

VII. ÖĞRENCİ KURULTAYI

instagram hesabımız: @genc.madenci.tmmob